

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
Facultatea de Drept
Departamentul Drept Public

Rodica Nichita
dr. în drept, lector univ.

DREPTUL CONTRAVENȚIONAL

Culegere de scheme

Aprobat de Comisia de Calității al USM
proces-verbal nr.7 din 02 iulie 2026

Chișinău, 2026

CZU 342.9(075.8)

N 58

*Recomandat de Departamentul Drept Public proces-verbal nr. 9 10.06.2026
și de Consiliul Facultății de Drept a USM proces-verbal nr. 10 de la 24.06.2026*

Recenzenți:

Oleg Pantea, dr. în drept, conf. univ.,

Natalia Chiper, dr. în drept, conf. univ.

Autor:

Rodica Nichita, dr. în drept, lector univ.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Nichita, Rodica.

Dreptul contravențional: Culegere de scheme / Rodica Nichita; Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept, Departamentul Drept Public. – Chișinău: Editura USM, 2026. – 176 p.: scheme.

Bibliogr. la sfârșitul temelor. – 20 ex.

ISBN 978-9975-77-567-0.

Text : nemediat.

342.9(075.8)

N 58

ISBN 978-9975-77-567-0

© Editura USM, 2026

CUPRINS

PRELIMINARII	4
SUMMARY	5
LISTA ABREVIERILOR.....	6
TEMA 1. CONFIGURAȚIA JURIDICĂ A DREPTULUI CONTRAVENȚIONAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA	7
TEMA 2. CONTRAVENȚIA ȘI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ CONTRAVENȚIONALĂ CA INSTITUȚII FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI CONTRAVENȚIONAL	31
TEMA 3. SANȚIUNILE CONTRAVENȚIONALE.....	62
TEMA 4. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND PROCESUL CONTRAVENȚIONAL.....	80
TEMA 5. PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ ÎN PROCESUL CONTRAVENȚIONAL.....	92
TEMA 6. MĂSURILE PROCESUALE DE CONSTRÂNGERE ȘI MĂSURILE DE SIGURANȚĂ.....	101
TEMA 7. CONSTATAREA FAPTELOR CONTRAVENȚIONALE – ETAPA ESENȚIALĂ A PROCESULUI CONTRAVENȚIONAL.....	119
TEMA 8. EXAMINAREA CAUZEI CONTRAVENȚIONALE ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ.....	136
TEMA 9. ANALIZA JURIDICĂ A UNOR CATEGORII DE CONTRAVENȚII	159
LISTA TEMATICII ORIENTATIVE A LUCRULUI INDIVIDUAL.....	169
BIBLIOGRAFIE.....	171

PRELIMINARII

Ghidați de postulatul că rostul oricărei investigații practico-științifice în domeniul dreptului rezidă în promovarea cunoștințelor juridice pentru a studia aprofundat și riguros problemele cu care ne confruntăm spre aflarea adevărului ne propunem să elaborăm culegere de scheme la cursul de **Drept Contravențional**, care este elaborat în baza planului de învățământ la specialitatea 0421.1 Drept.

Scopul lucrării **„Drept Contravențional. culegere de scheme”** constă în formarea competențelor profesionale specifice și a rezultatelor învățării ce țin de utilizarea conceptelor, teoriilor și reglementărilor din domeniul dreptului contravențional. Fiind stimulată de activitatea didactică universitară, am constatat că în procesul învățământului juridic din Republica Moldova se apreciază la nivel înalt legislația cu privire la contravenții, jurisprudența privind soluționarea cauzelor contravenționale și știința dreptului contravențional. Concomitent, se resimte acut absența surselor informaționale practico-științifice la acest capitol, motiv care a determinat realizarea lucrării metodico-didactice la **„Drept Contravențional. culegere de scheme”**. În același context, cursul universitar „Drept contravențional” are drept scop integrarea cunoștințelor teoretico-practice în rezolvarea situațiilor de problemă, a studiilor de caz, în formularea propunerilor cu privire la perfecționarea legii contravenționale. Domeniul contravențiilor este, incontestabil, unul cu aplicații dintre cele mai profunde și mai complexe în viața de zi cu zi a cetățenilor și, implicit, în activitatea practică a autorităților cu atribuții în materie.

Apariția lucrării a fost determinată de modificările ample operate în **Codul contravențional al Republicii Moldova** în ultimii ani, modificări generate atât de necesitatea introducerii unor noi instituții în dreptul contravențional, cât și de procesul de armonizare a normelor naționale cu standardele Uniunii Europene în procesul de aderare. Cursul disciplinei se axează pe trei niveluri comportamentale, cu un grad diferit de complexitate: cunoaștere, aplicare și integrare. Nivelul de cunoaștere presupune acumularea de cunoștințe teoretice, formarea fundamentului conceptual în domeniul dreptului contravențional. Aplicarea presupune altoirea abilităților tipice disciplinei drept contravențional și dezvoltarea capacităților de a transpune în plan practic cunoștințele teoretice.

Reieșind din cele expuse, conchidem că, cunoașterea normelor juridice de drept contravențional constituie o necesitate nu doar pentru juriști, ci și pentru toți ceilalți membri ai societății.

Prezenta lucrare **„Drept Contravențional. culegere de scheme”**, este destinată studenților anului II cu frecvență la zi și frecvență redusă, ciclul I Licență, specialitatea Drept. Lucrarea conține informații cu privire la unitățile de conținut, abilitățile și rezultatele învățării, precum și lista bibliografică la fiecare temă. În scopul facilitării procesului de învățare, studenților le sunt puse la dispoziție teste grilă și activități care dezvoltă competențe juridice practice de cercetare în grup.

SUMMARY

Guided by the postulate that the purpose of any practical-scientific investigation in the field of law lies in promoting legal knowledge to thoroughly and rigorously study the problems we face in search of the truth, we aim to develop a collection of diagrams for the “Contraventional Law” (Drept Contravențional) course, created based on the curriculum for the 0421.1 Law specialty.

The purpose of this work is to develop specific professional competences and learning outcomes related to the use of concepts, theories, and regulations in the field of contraventional law. Stimulated by university teaching activity, I have noted that within the legal education system of the Republic of Moldova, legislation regarding contraventions, case law on solving contraventional cases, and the science of contraventions are highly valued. At the same time, there is an acute shortage of practical-scientific information sources in this area, which prompted the creation of this methodical-didactic work. In the same context, the university course “Contraventional Law” aims to integrate theoretical and practical knowledge to resolve problem-solving situations, analyze case studies, and formulate proposals to improve contraventional legislation. The field of contraventions is, indisputably, one with profound and complex applications in the daily lives of citizens and, implicitly, in the practical activity of the authorities with jurisdiction in this matter. The “Contraventional Law” discipline contributes to training specialists in the field, creating secure premises for social-professional integration and the success of individuals studying law within institutions in the Republic of Moldova, as well as the possibility of professional fulfillment abroad.

The publication of this work was driven by the extensive amendments made to the Contravention Code of the Republic of Moldova (Codul Contravențional al Republicii Moldova) in recent years, changes generated both by the need to introduce new institutions in contraventional law and by the process of harmonizing national norms with European Union standards during the accession process. The discipline’s course focuses on three behavioral levels of varying complexity: knowledge, application, and integration. The knowledge level involves accumulating theoretical knowledge and building a conceptual foundation in contraventional law. Application involves nurturing skills typical of the contraventional law discipline and developing capabilities to translate theoretical knowledge into practice.

Based on the above, we conclude that knowing the legal norms of contraventional law is a necessity not only for jurists but also for all other members of society.

This work is intended for second-year full-time and part-time students, Cycle I (Bachelor’s degree), majoring in Law. The work contains information regarding content units, skills, and learning outcomes, as well as a bibliographic list for each topic. To facilitate the learning process, students are provided with multiple-choice tests and activities that develop practical legal research skills through teamwork.

LISTA ABREVIERILOR

CEDO – Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului

CIJ – Curtea Internațională de Justiție

CJCE – Curtea de Justiție a Comunităților Europene

UNESCO – Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

UNICEF – Fondul Națiunilor Unite pentru Copii

ONU – Organizația Națiunilor Unite

DUDO – Declarația Universală a Drepturilor Omului

Const. RM – Constituția Republicii Moldova

CCRM – Codul Contravențional al Republicii Moldova

CP – Codul Penal al Republicii Moldova

CPC – Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova

CPP – Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova

CC – Codul Civil al Republicii Moldova

CA – Codul Administrativ al Republicii Moldova

CSJ – Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova

RM – Republica Moldova

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

IGP – Inspectoratul General al Poliției

MO – Monitorul Oficial

hot. – hotărâre

alin. – alineat

art. – articol

citat – *citato* (în citate)

ibidem / ibid. – în aceeași lucrare / sursă

op. cit. – opera citată

p. – pagină

pct. – punct

v. – vezi

e.g. – exempli gratia (lat.); de exemplu

eng. – în limba engleză

et al. – et alia (lat.); și alții

dr. – doctor (prin tradiție se păstrează punctul de final)

conf.univ. – conferențiar universitar

etc. – et cetera

TEMA 1. CONFIGURAȚIA JURIDICĂ A DREPTULUI CONTRAVENȚIONAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Unități de conținut:

1. Diacronica legislației contravenționale. Noțiuni. Termeni. Scop.
2. Dreptul contravențional – ramură de drept, știință și disciplină didactică.
3. Coordonatele de acțiune ale legislației contravenționale.
4. Principiile și izvoarele specifice dreptului contravențional.
5. Norma juridică, raportul juridic și subiecții dreptului contravențional.
6. Particularitățile esențiale ale Codului contravențional.

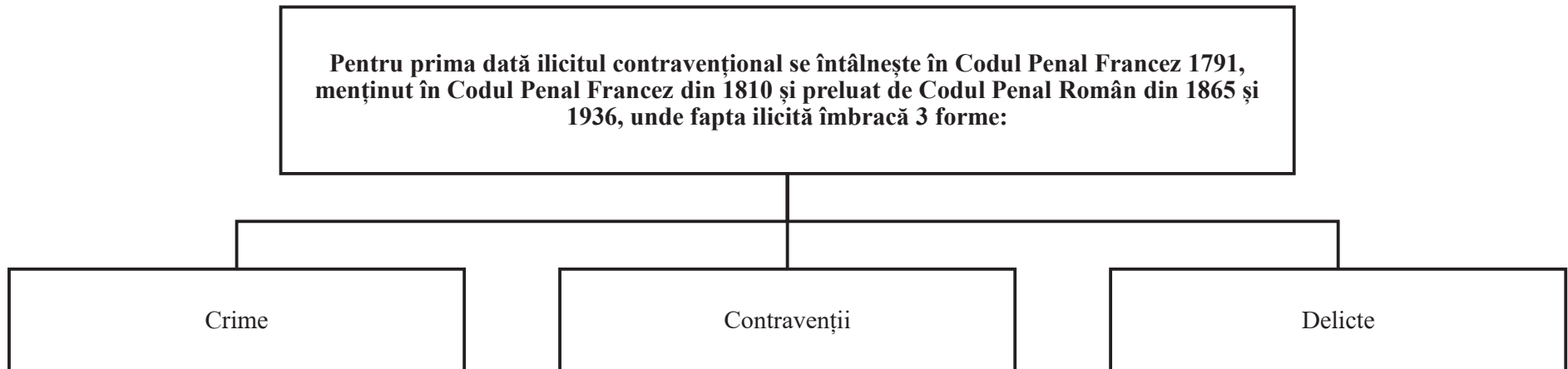
Abilități:

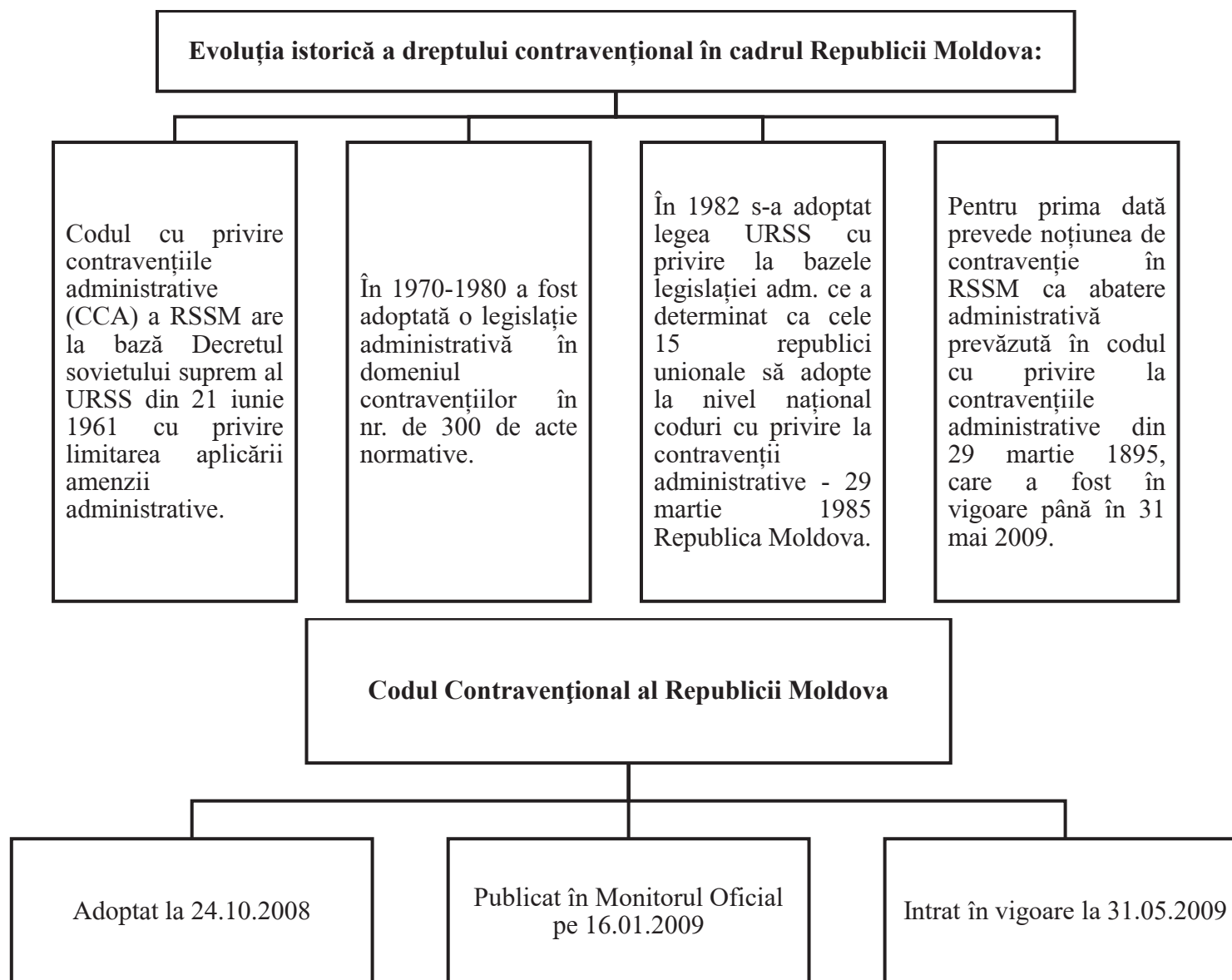
• identifică legislația contravențională, dreptul contravențional și principiile dreptului contravențional;	• stabilește locul dreptului contravențional ca ramură autonomă în sistemul dreptului RM;
• determină importanța dreptului contravențional în condițiile statului de drept;	• definește norma juridică și raportul juridic de drept contravențional;
• elucidează conceptul, conținutul și sarcinile științei dreptului contravențional;	• determină aplicarea în timp, spațiu și asupra persoanei a normelor de drept contravențional;
• descrie sistemul dreptului contravențional;	• definește particularitățile și structura Codului contravențional.
-

Rezultate ale învățării:

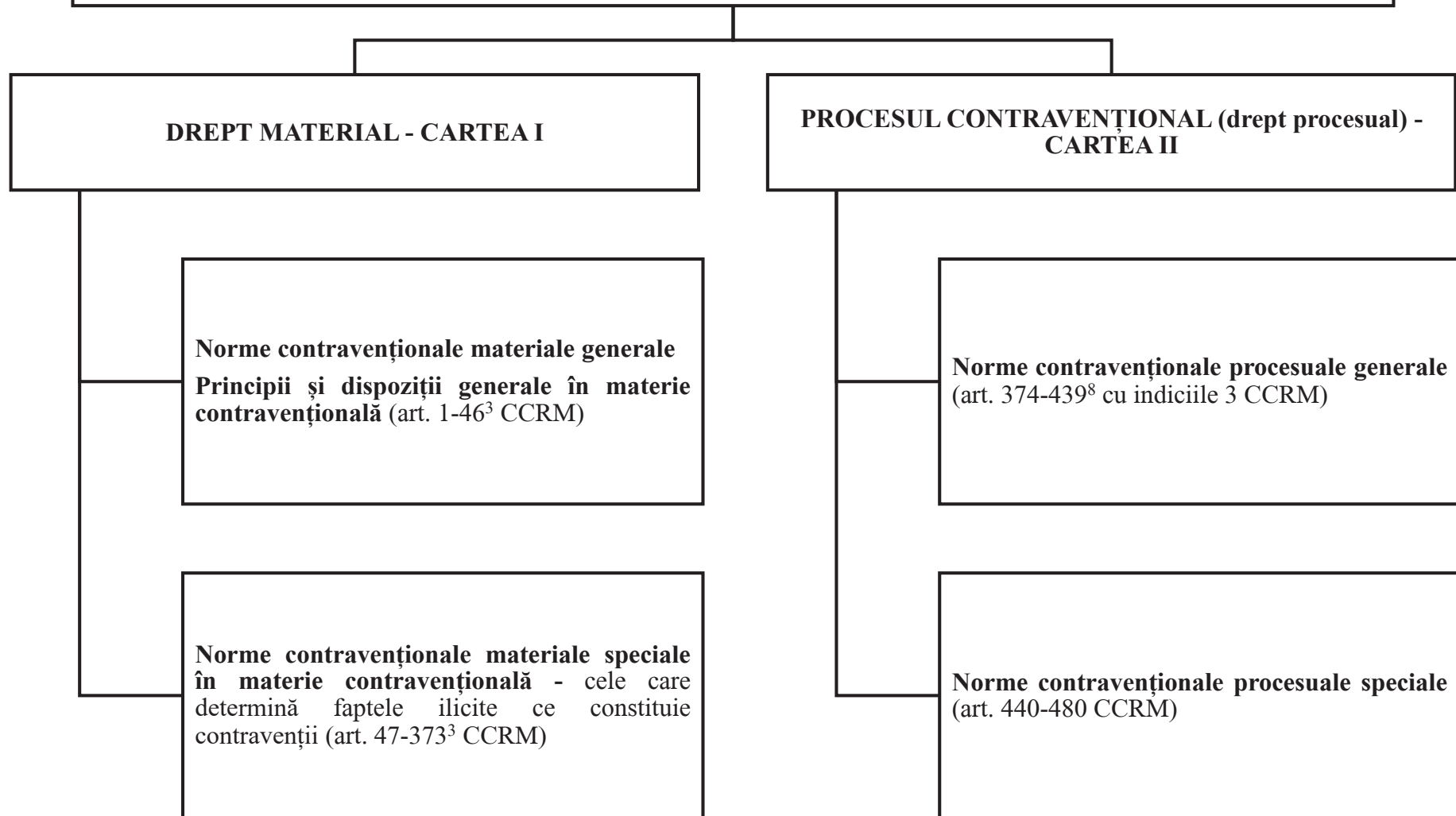
- RÎ 1.** Poate colecta și examina datele și informațiile referitoare la fenomene/cauze/situații concrete.
- RÎ 2.** Poate estima la ce domeniu se încadrează problema/situația concretă de drept.
- RÎ 4.** Poate stabili asemănările și deosebirile dintre actele normative naționale, europene/internaționale aplicabile domeniului de activitate și identifica perspectivele de îmbunătățire.

1. Diacronica legislației contravenționale. Noțiuni. Termeni. Scop.

Codul contravențional ca lege organică cuprinde norme de drept contravenționale cu caracter material și procesual care la rândul lor sunt norme generale și norme speciale:

LEGEA CONTRAVENȚIONALĂ - Codul Contravențional al Republicii Moldova

Actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determină faptele ce constituie contravenții și prevede procesul contravențional și sancțiunile contravenționale (art. 1 alin. 1 CCRM)

CATEGORII DE LEGI CONTRAVENȚIONALE

În raport cu întinderea domeniului de aplicare:

Legea contravențională materială generală
Legea contravențională procesuală generală

Legea contravențională materială specială
Legea contravențională procesuală specială

După caracterul lor:

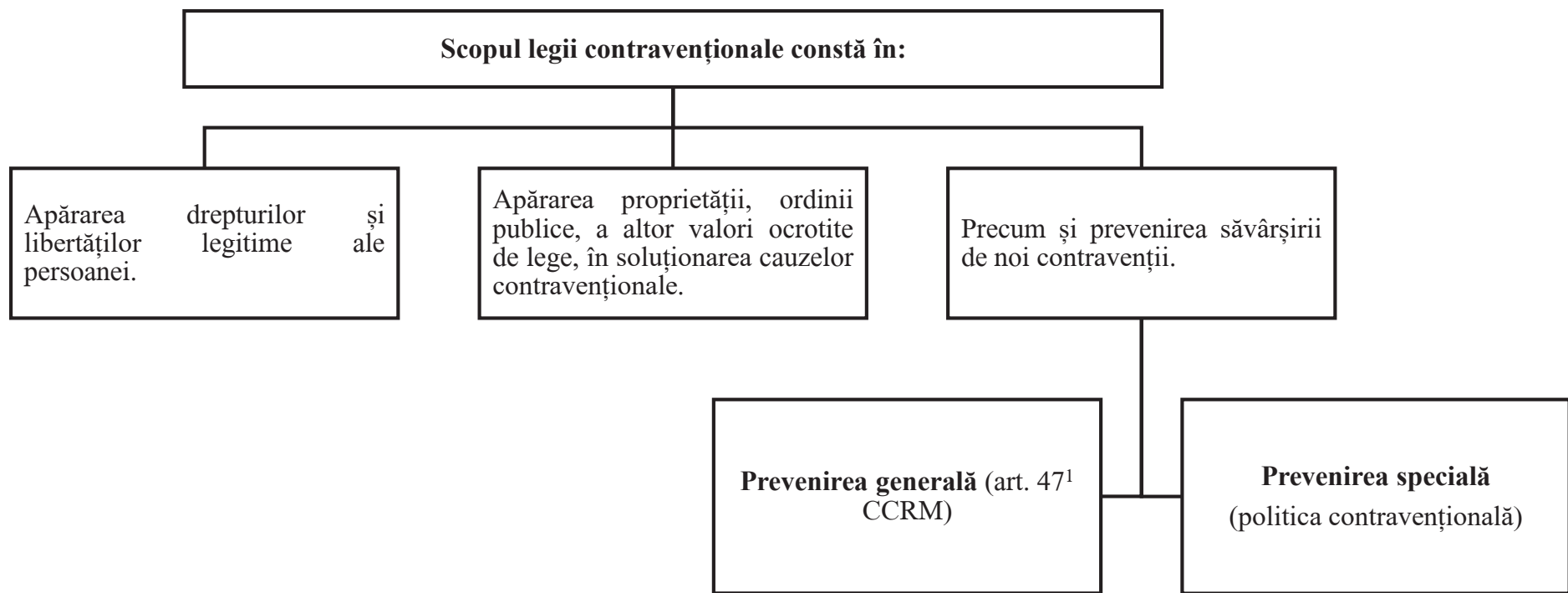
Legea contravențională ordinară

Legea contravențională excepțională

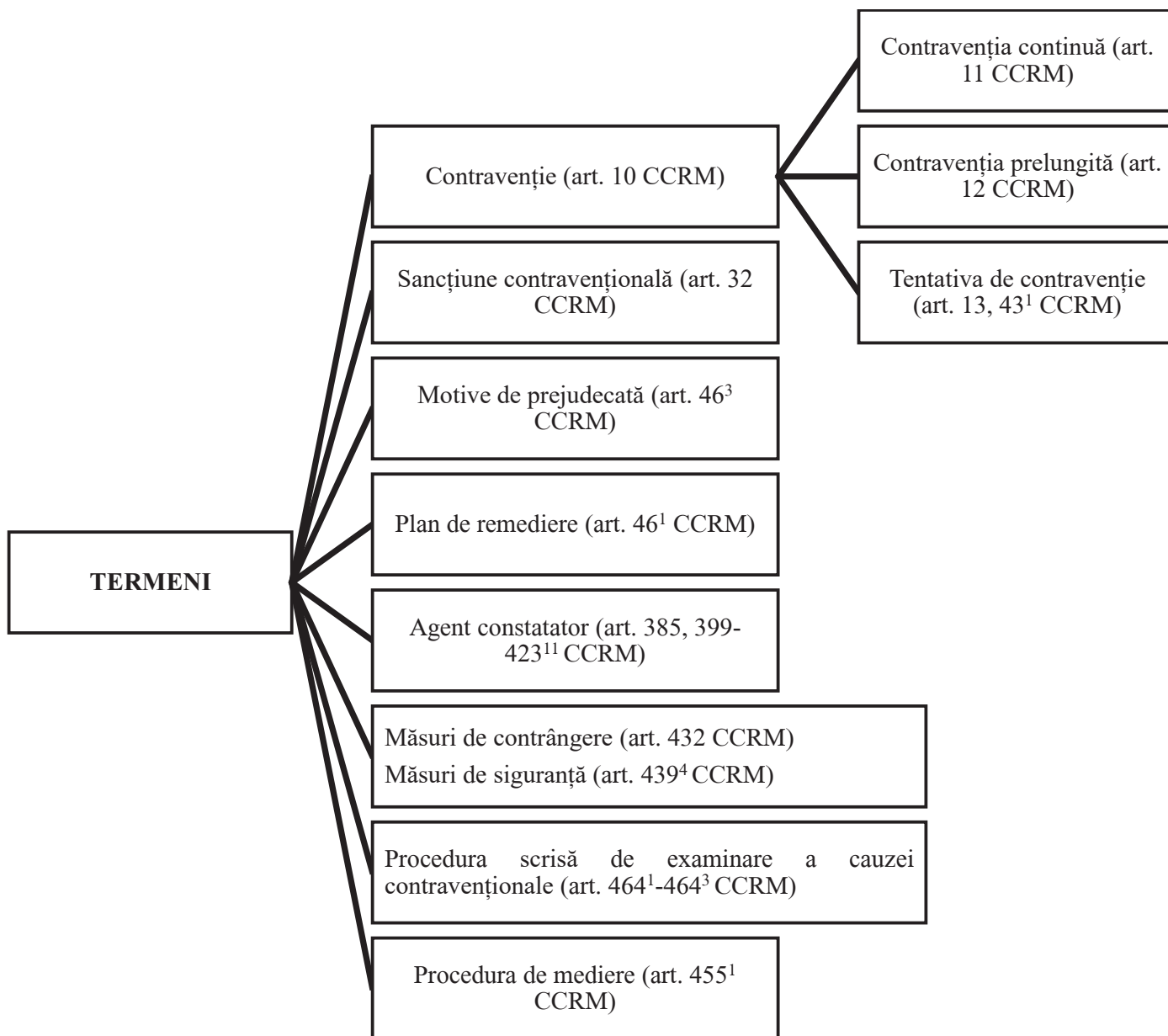
În funcție de durata lor:

Legea contravențională nedeterminată (permanentă)

Legea contravențională determinată (temporară)

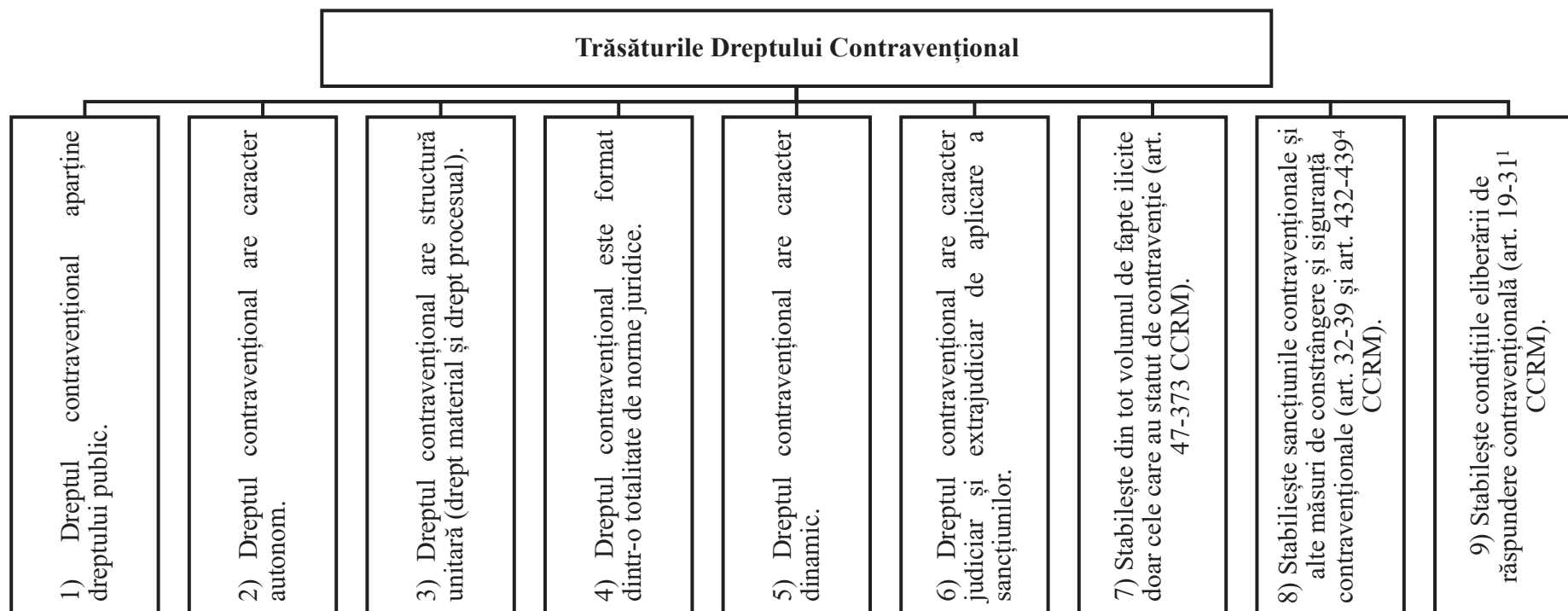

Politica Contravențională reprezintă o parte a politicii generale a statului și cuprinde ansamblul de măsuri și mijloace de prevenire și combatere a fenomenului contravențional, precum și ansamblul principiilor de elaborare și aplicare a acestor mijloace și măsuri, adoptate la un moment dat într-o anumită țară.

2. Dreptul Contravențional – ramură de drept, știință și disciplină didactică.

Dreptul contravențional ca ramură de drept - este acea ramură de drept public formată dintr-o totalitate de norme juridice legiferate de puterea legislativă ce stabilesc faptele ce constituie contravenții, sancțiunile și alte măsuri de natură juridică contravențională, temeiul și limitele răspunderii contravenționale, condițiile eliberării de răspundere contravențională.

Obiectul și metoda de reglementare a dreptului contravențional

Obiectul dreptului contravențional - totalitatea relațiilor sociale de natură juridică contravențională care se formează între membrii societății și stat din necesitatea apărării valorilor esențiale ale societății și dezvoltării lor în deplină securitate.

Relațiile juridice contravenționale de conformare - relații ce decurg din însăși existența legii contravenționale și apar din momentul adoptării, modificării normei contravenționale.

Relațiile juridico-contravenționale de conflict - relații ce apar din momentul săvârșirii contravenției prevăzute la art. 47-373 CCRM.

Relații sociale privind constatarea contravenției

Relații sociale privind constatarea cauzelor ce înlătură răspunderea contravențională

Relații sociale privind contestarea deciziilor contravenționale

Relații sociale privind executarea sancțiunilor contravenționale

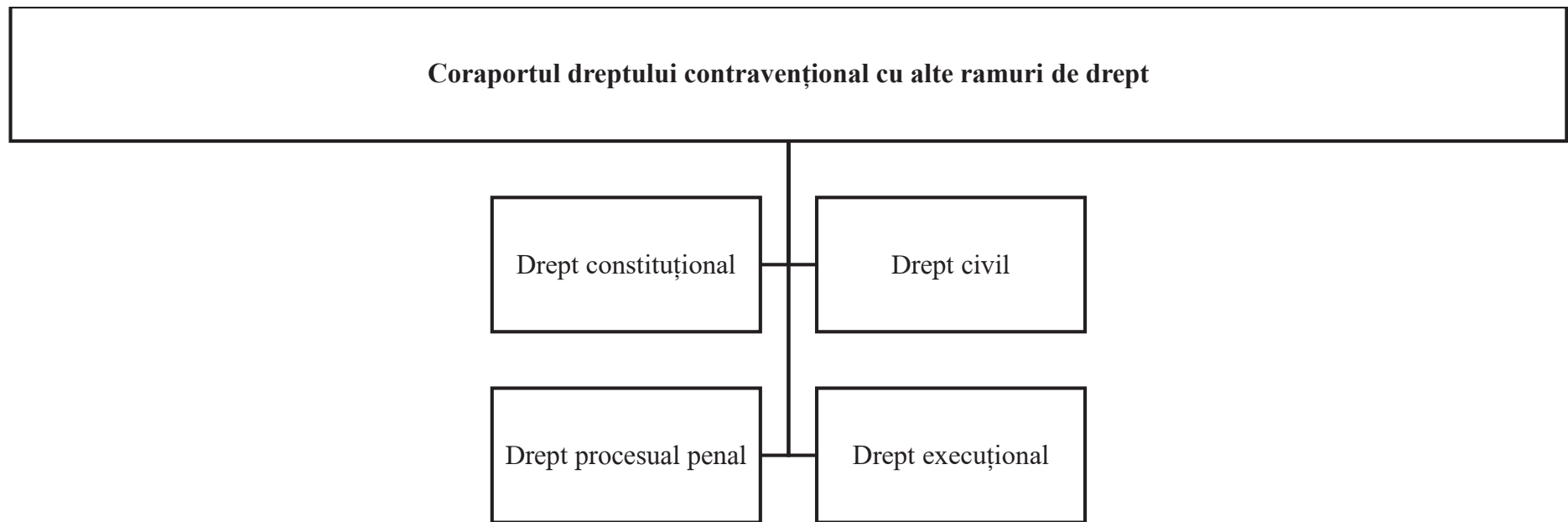
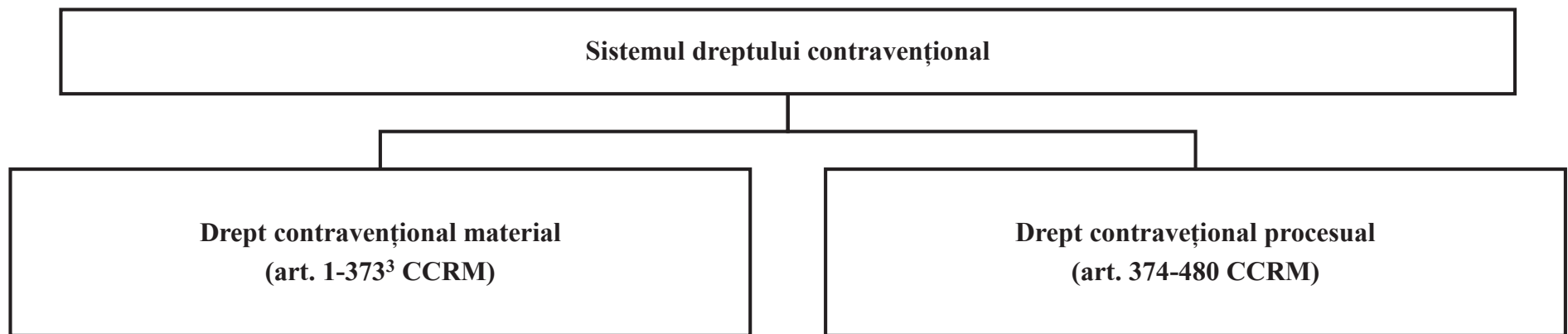
Relații juridico-contravenționale de împuternicire - relații ce apar în legătură cu provocarea daunei la realizarea normelor privind cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei. (art. 19-25)

Metoda de reglementare a dreptului contravențional - stabilește modul în care sunt reglementate relațiile contravenționale.

imperativă ce are caracter autoritar

convingerea

constrângerea

Dreptul contravențional – știință și disciplină didactică.

Dreptul contravențional ca știință

Totalitatea conceptelor, definițiilor, noțiunilor, principiilor ce studiază norme de drept contravențional, explică originea acestora, conținutul, structura precum și cercetările ce țin de condițiile obiective ce impun apărarea socială a valorilor ce cad sub incidența normei de drept contravențional, stabilește măsurile necesare a fi adoptate pentru prevenirea și combaterea contravenționalității.

Dreptul contravențional ca disciplină didactică

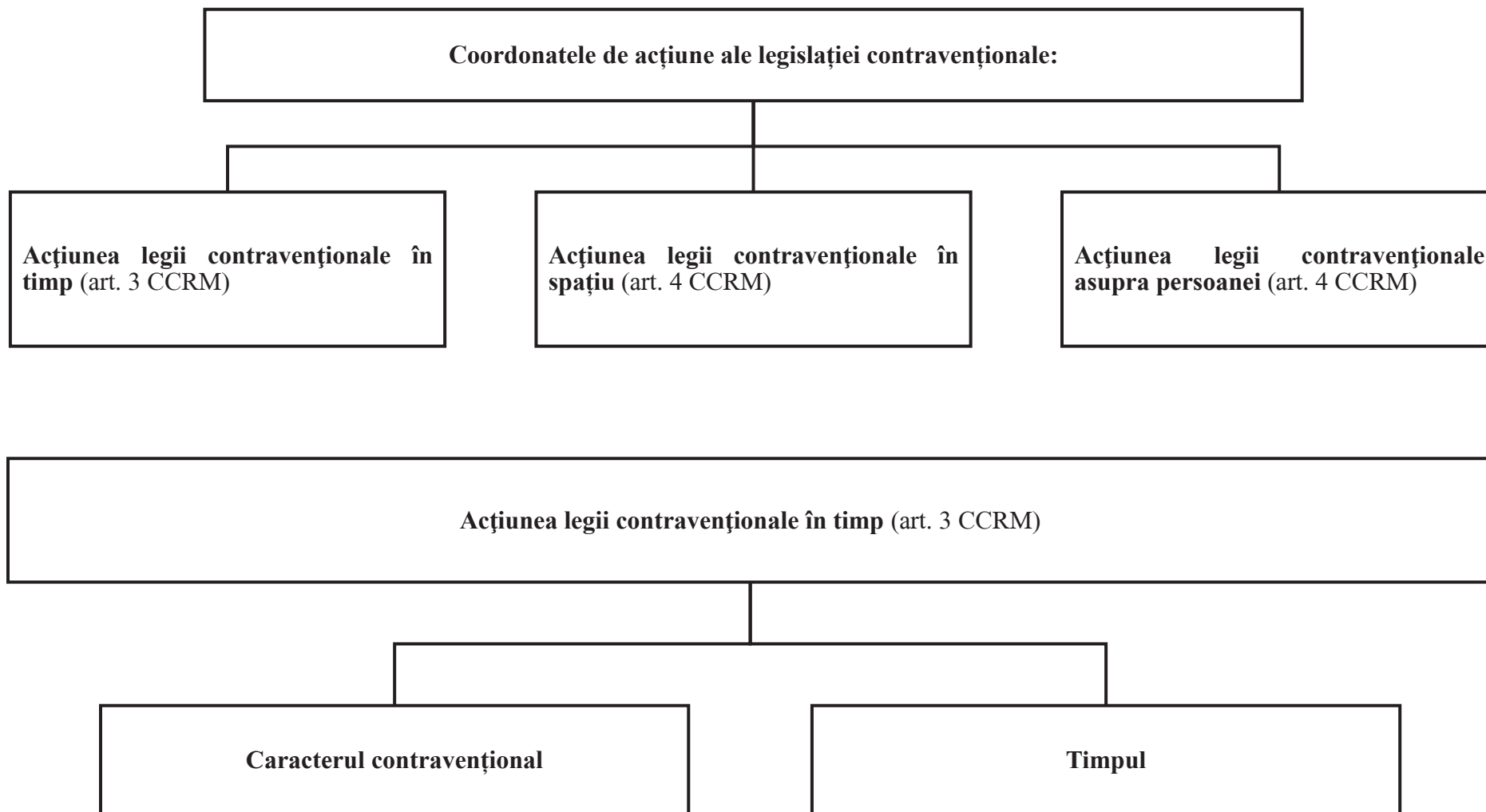
Totalitatea cunoștințelor, teoriilor, definițiilor preluate din știința dreptului contravențional, sistematizate, concentrate, conform curriculei universitare, liceale în funcție de scopul urmărit a instituției de învățământ în coraport cu legea contravențională (CCRM) în vigoare la momentul predării, învățării disciplinei date și în funcție de scopul pregătirii specialiștilor într-un anumit domeniu (juriști, economiști, inspectori, inspectori vamali, inspectori în domeniul muncii).

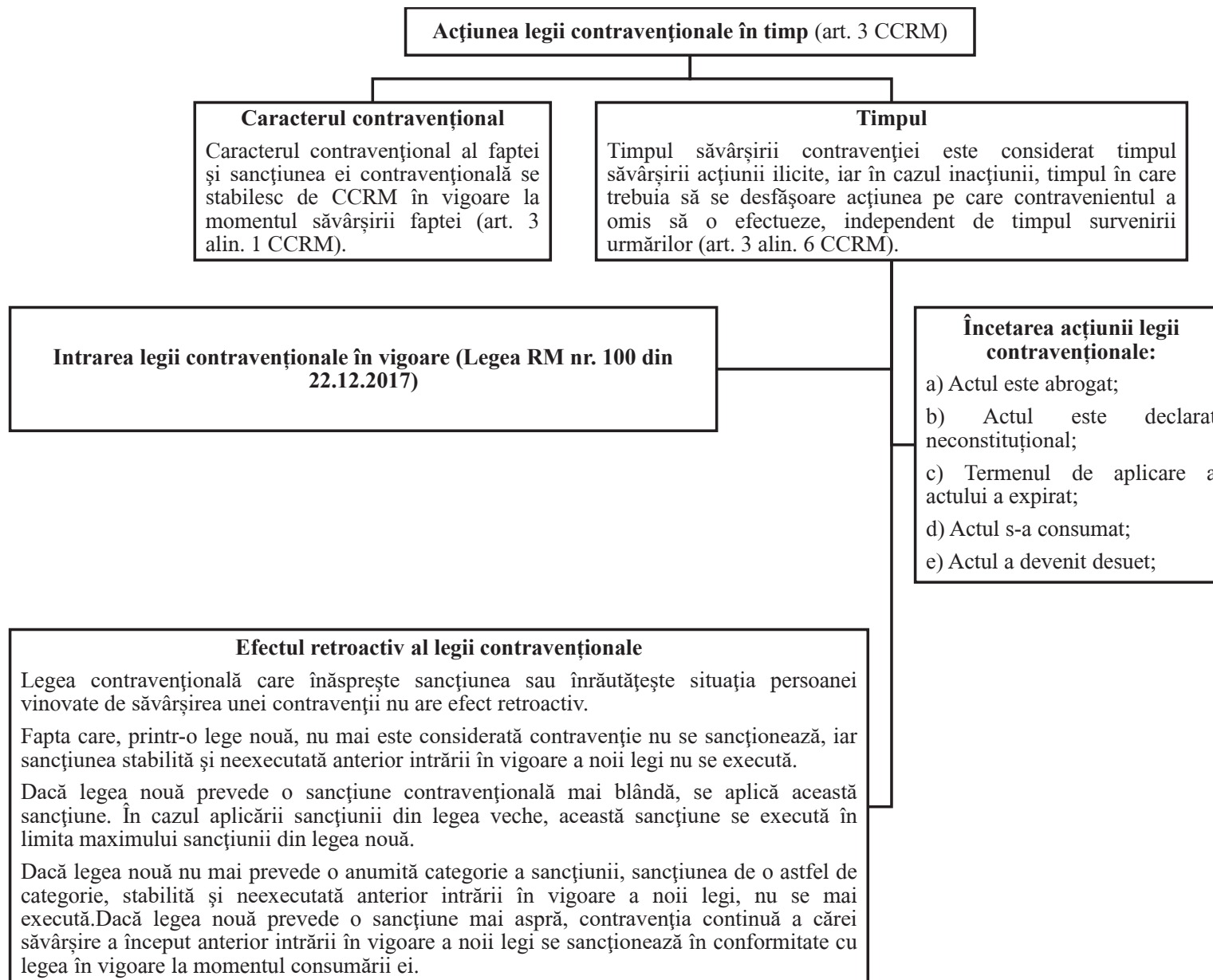
Obiectul științei dreptului contravențional - studiază normele contravenționale în vigoare, istoricul evoluției dreptului contravențional, cercetarea perspectivelor și a evoluției dreptului contravențional, analiza legislației contravenționale ale altor state, locul dreptului contravențional în sistemul dreptului național și internațional.

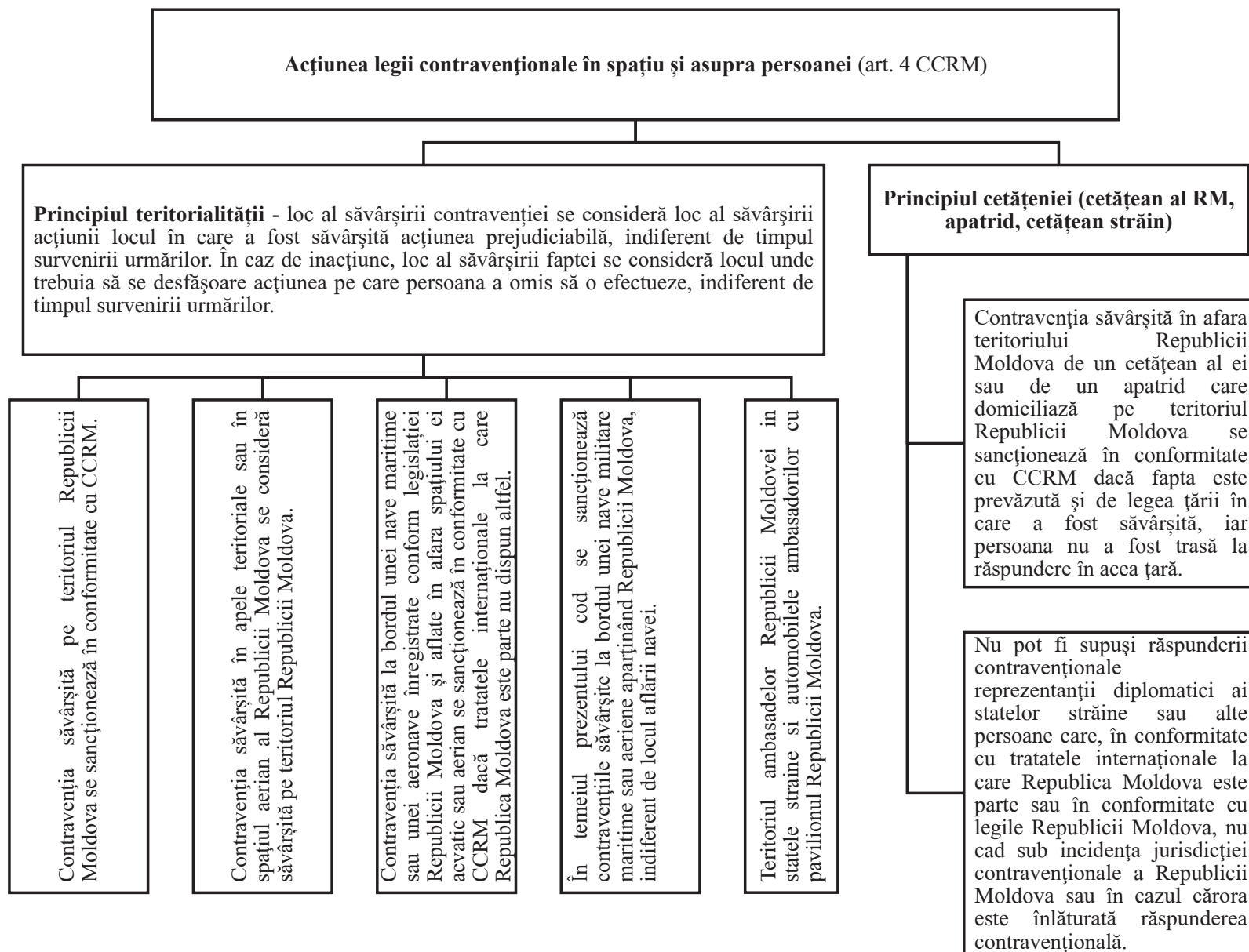
Metodele de cercetare a științei dreptului contravențional:

Logică
Istorică
Statistică
Comparativă
Sociologică

3. Coordonatele de acțiune ale legislației contravenționale.

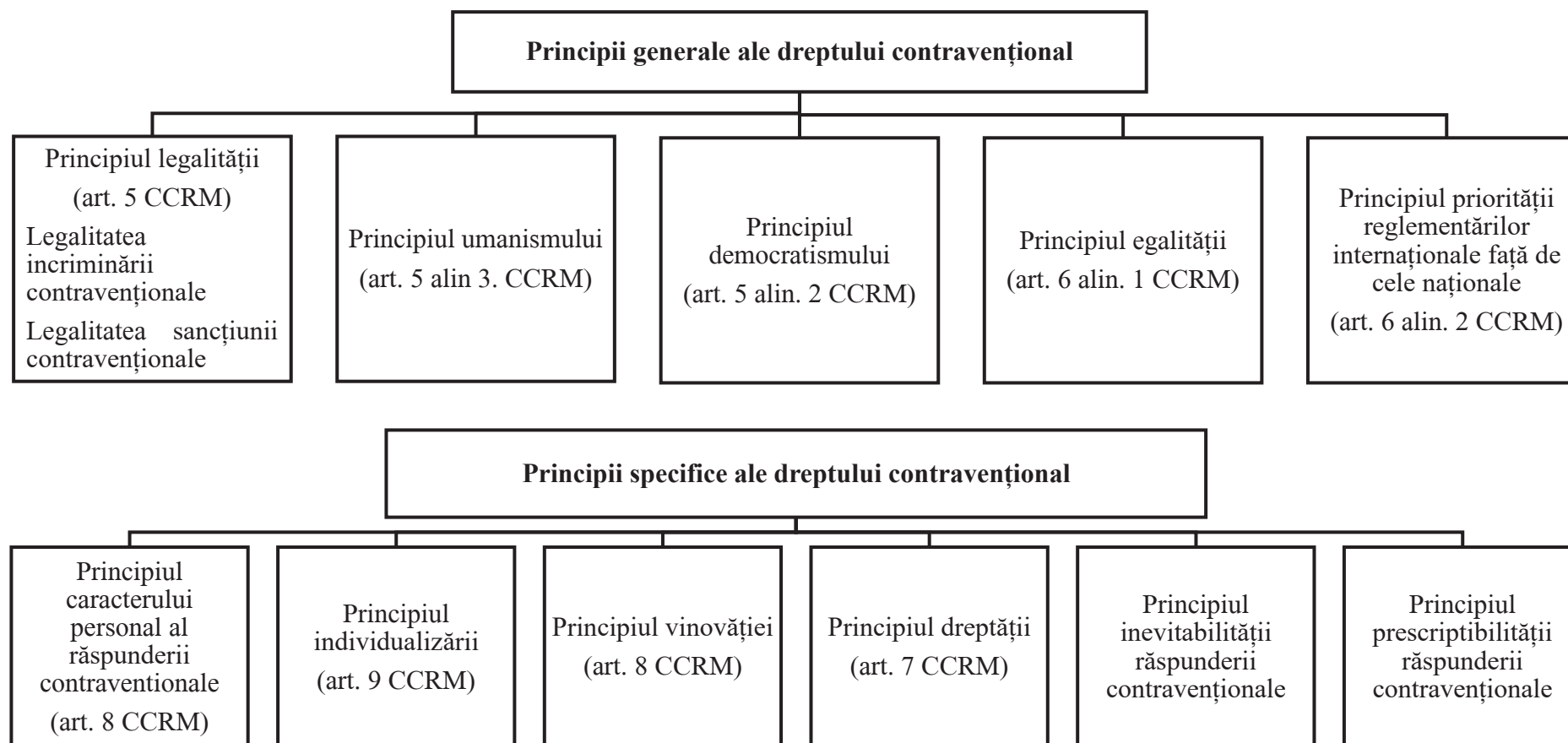

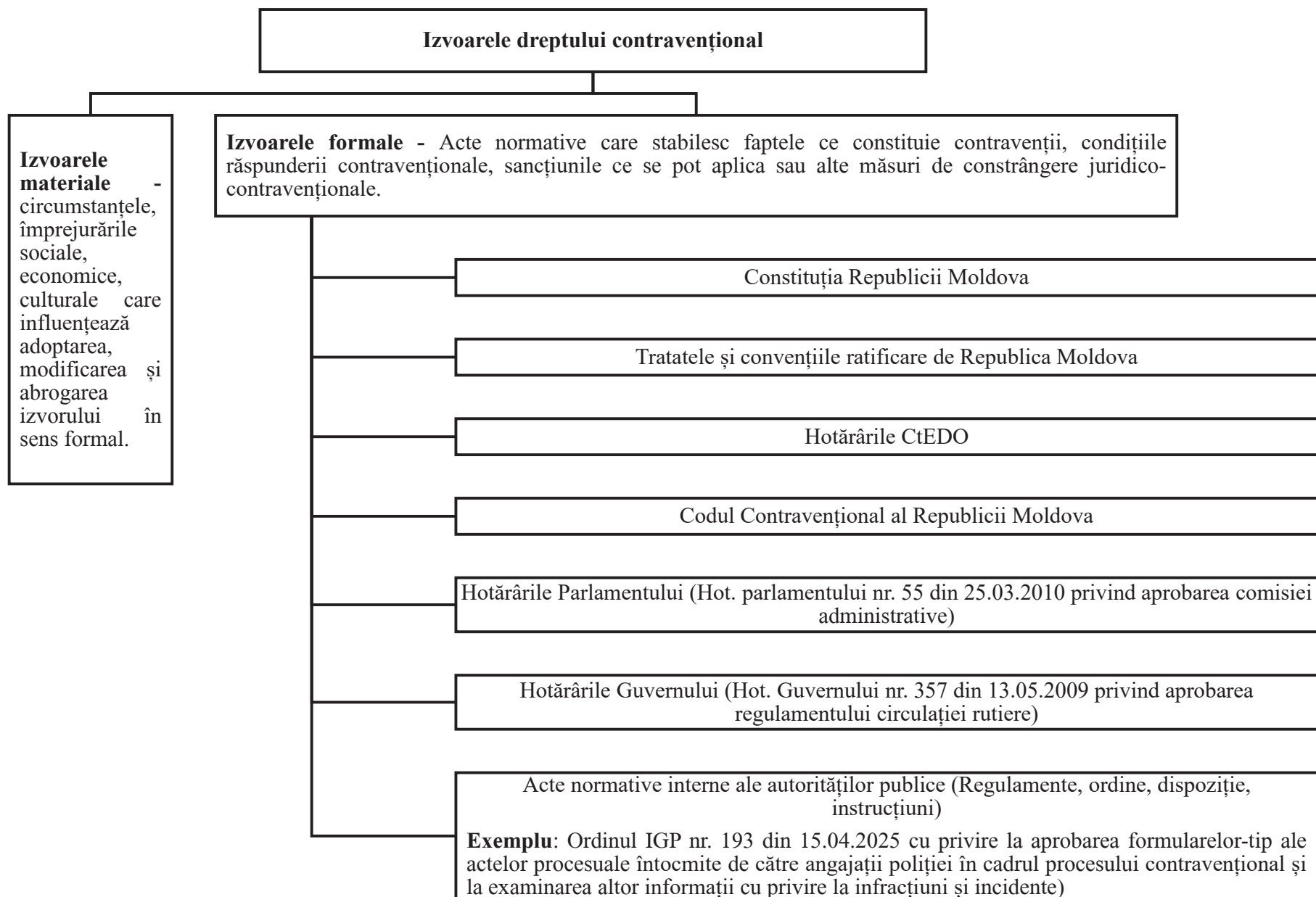

4. Principiile și izvoarele specifice dreptului contravențional.

Principiile dreptului contravențional - idei de bază cu ajutorul cărora se realizează reglementarea juridico-contravențională.

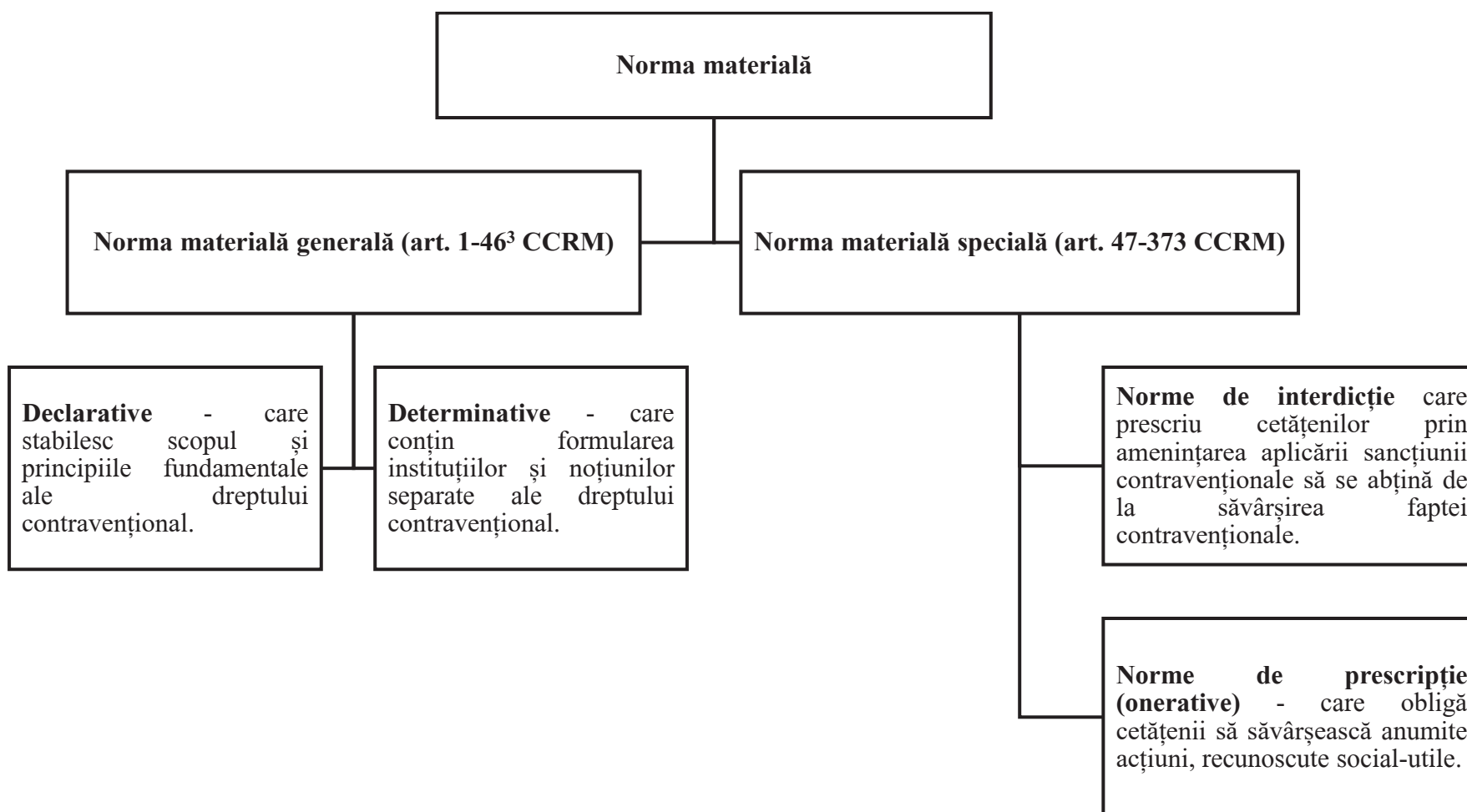

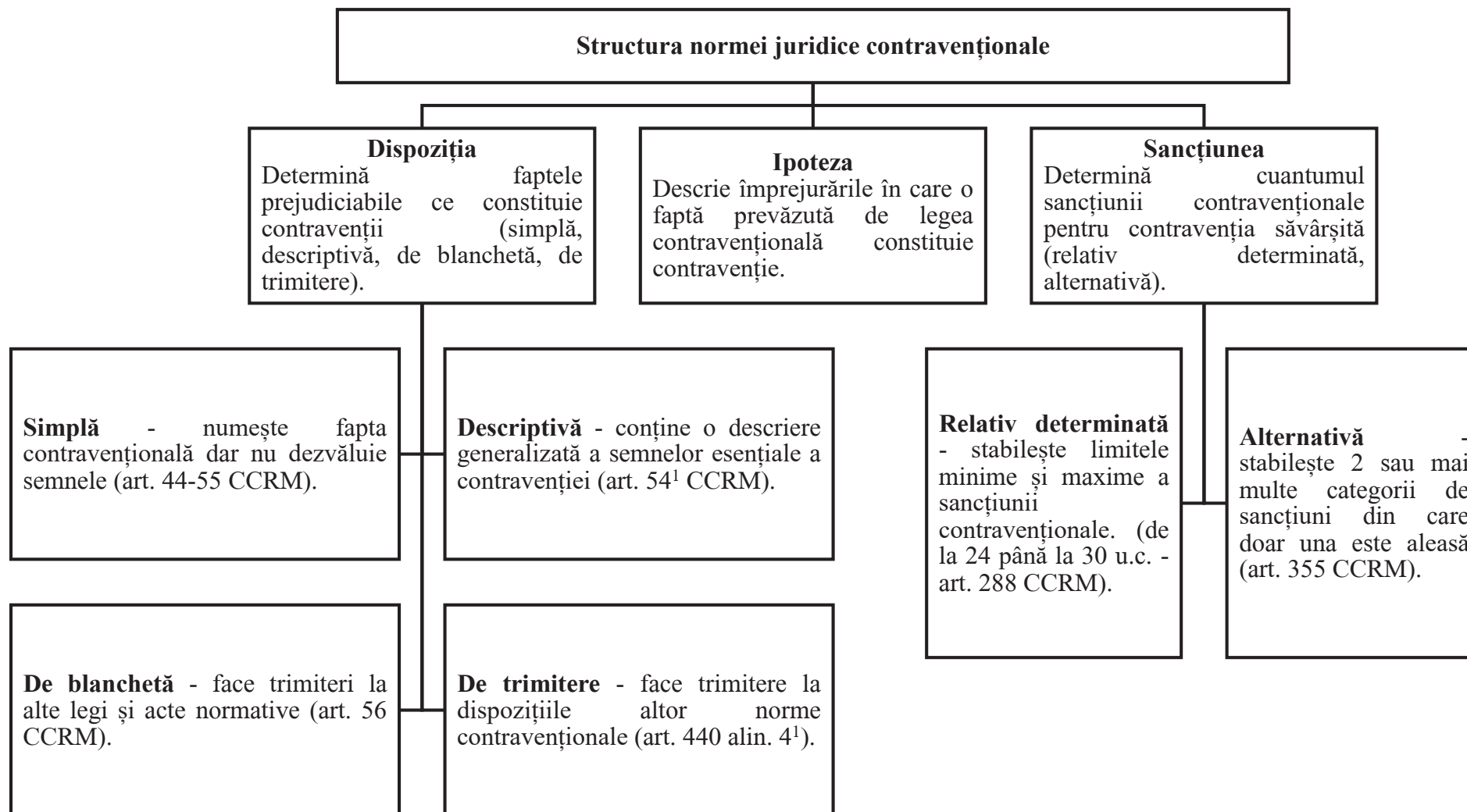

5. Norma juridică, raportul juridic și subiecții dreptului contravențional.

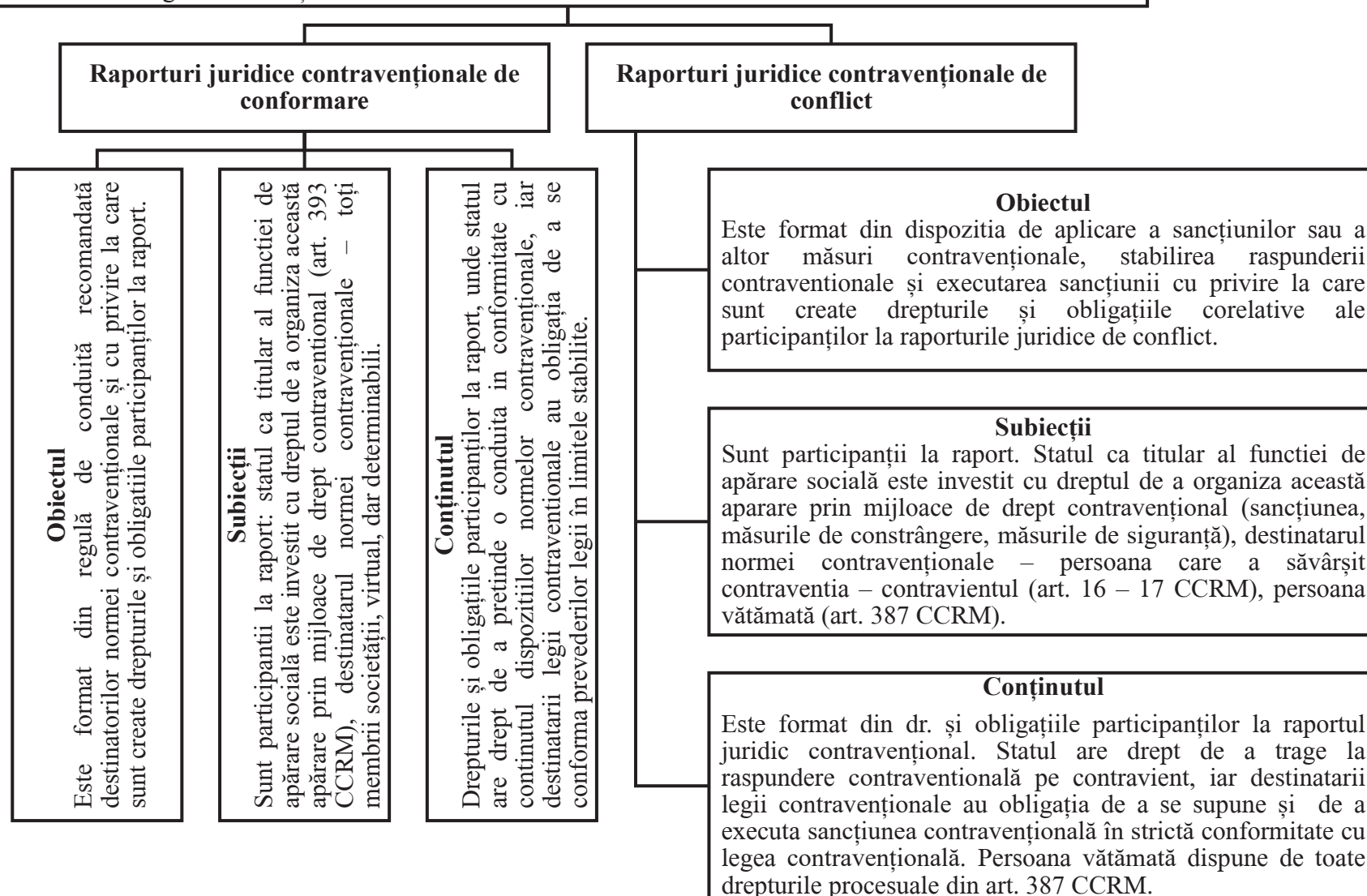
Norma juridică contravențională reprezintă regula de conduită înscrisă în legea contravențională, care reglementează raporturile juridice de drept contravențional ce se nasc în contextul relațiilor de apărare socială.

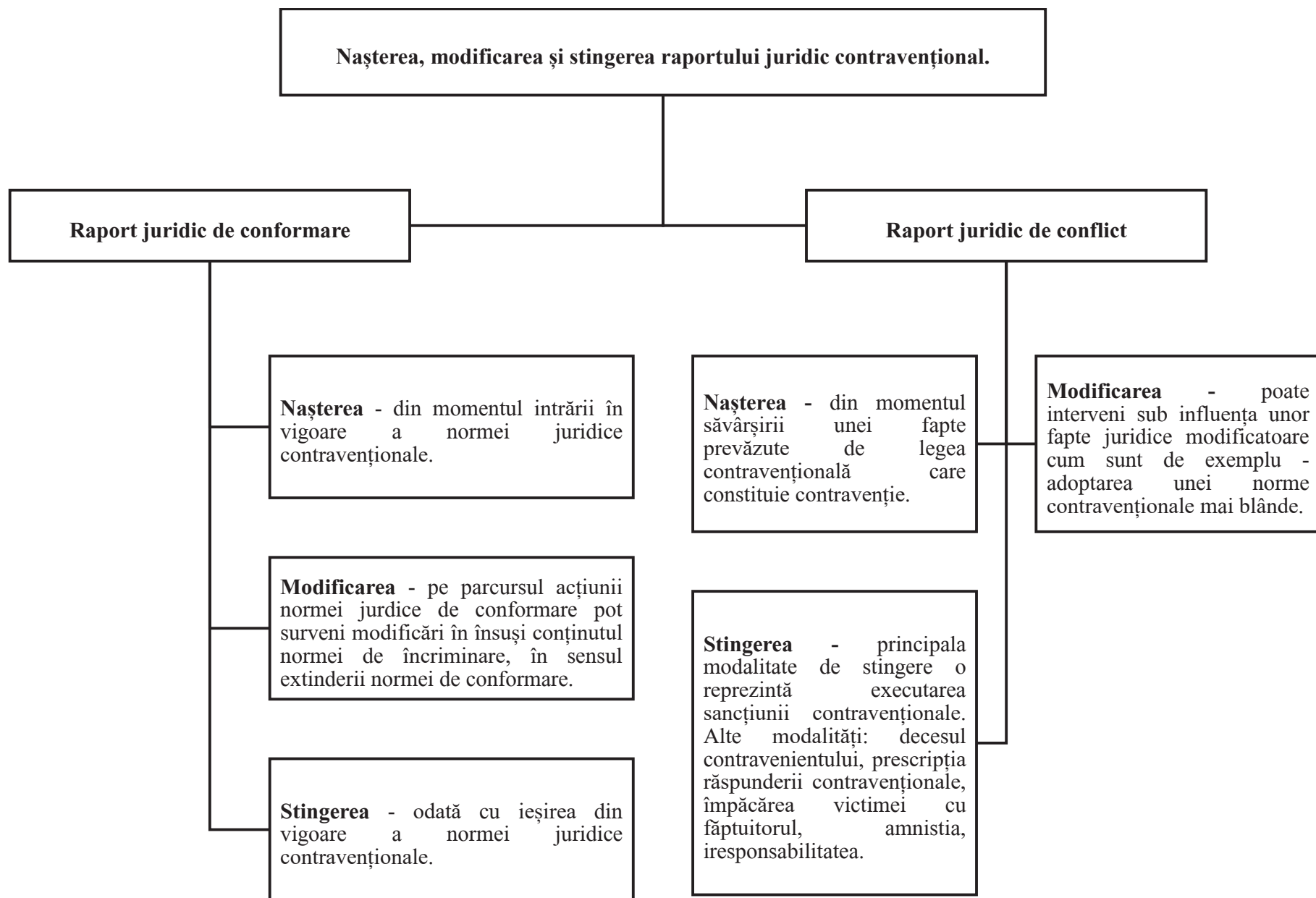
Norma juridică contravențională îmbracă 2 forme: norma materială și norma procesuală.

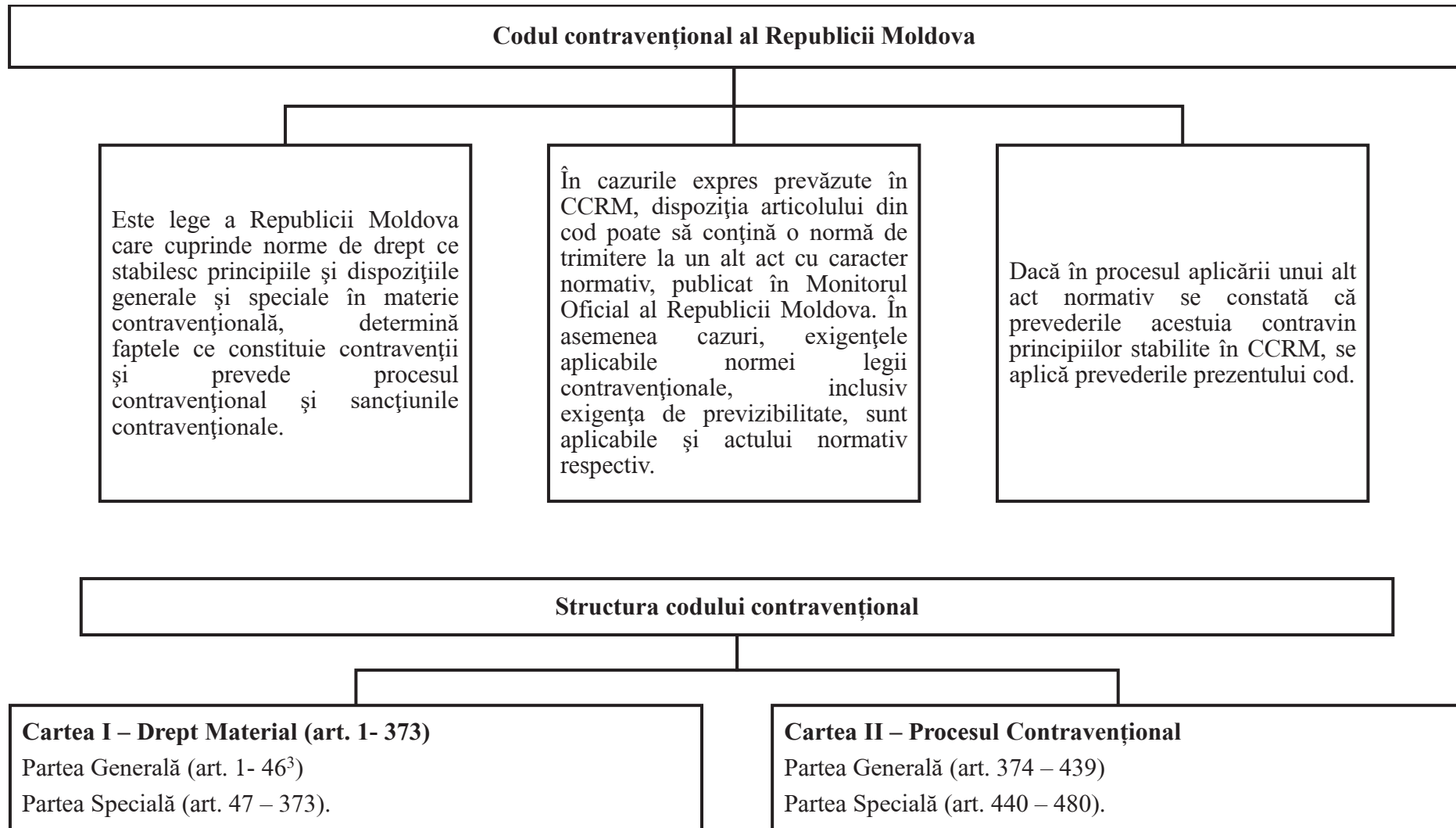

Raportul juridic contravențional reprezintă relațiile de apărare socială împotriva contravenționalității și combaterea acestora, reglementate prin normele dreptului contravențional ce apară indiferent de voința destinatarilor legii contravenționale.

6. Particularitățile esențiale ale Codului Contravențional.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Elaborarea unei fișe de cercetare privind evoluția legislației contravenționale în RM, cu evidențierea etapelor de formare a Codului contravențional și a rolului acestuia în sistemul dreptului public.
 2. Analiza comparativă dintre dreptul contravențional, dreptul penal și dreptul administrativ, prin identificarea asemănărilor și deosebirilor privind obiectul de reglementare, metoda juridică și finalitatea socială.
 3. Studiarea principiilor dreptului contravențional prin raportare la legalitate, egalitate, vinovăție, proporționalitate și individualizarea răspunderii.
 4. Întocmirea unei scheme juridice privind izvoarele dreptului contravențional, cu explicarea rolului Constituției RM, Codului contravențional, jurisprudenței constituționale și standardelor europene.
 5. Redactarea unui scurt studiu privind aplicarea legii contravenționale în timp, spațiu și asupra persoanei, cu formularea unor exemple practice.
-

Test-grilă

- 1. Dreptul contravențional este considerat o ramură autonomă a sistemului de drept deoarece**
 - a) reglementează exclusiv activitatea administrației publice;
 - b) dispune de obiect propriu de reglementare, metodă specifică și principii proprii;
 - c) este parte integrantă a dreptului penal.
- 2. În cazul existenței unei contradicții între o normă contravențională și o dispoziție constituțională, prioritate va avea:**
 - a) norma contravențională specială;
 - b) dispoziția constituțională;
 - c) actul administrativ emis ulterior.
- 3. Principiul legalității în materia contravențională presupune că**
 - a) sancțiunea poate fi stabilită prin analogie;
 - b) răspunderea poate interveni numai pentru fapte prevăzute expres de lege;
 - c) autoritatea competentă poate crea norme noi prin interpretare.
- 4. Aplicarea legii contravenționale mai favorabile reprezintă o expresie a principiului**
 - a) oportunității;
 - b) umanismului și legalității;
 - c) autonomiei de voință.
- 5. Care dintre următoarele situații reprezintă un raport juridic contravențional?**
 - a) încheierea unui contract de vânzare-cumpărare;
 - b) tragerea la răspundere a unei persoane pentru săvârșirea unei contravenții;

- c) înregistrarea unei persoane juridice.
- 6. Subiect activ al raportului juridic contravențional poate fi:**
- a) exclusiv persoana fizică;
 - b) exclusiv persoana juridică;
 - c) persoana fizică sau persoana juridică, în condițiile legii.
- 7. Aplicarea legii contravenționale în spațiu este guvernată în principal de:**
- a) principiul teritorialității;
 - b) principiul cetățeniei;
 - c) principiul reciprocității.
- 8. Izvor direct al dreptului contravențional al Republicii Moldova este:**
- a) doctrina juridică;
 - b) Codul contravențional al Republicii Moldova;
 - c) opinia agentului constator.
- 9. Norma juridică contravențională are, de regulă, structura:**
- a) ipoteză, dispoziție și sancțiune;
 - b) preambul și anexă;
 - c) obiect și subiect.
- 10. Aplicarea prin analogie a normelor contravenționale care instituie răspunderea este:**
- a) admisibilă în toate situațiile;
 - b) admisibilă doar de instanță;
 - c) inadmisibilă.
- 11. Unul dintre efectele principiului securității juridice constă în:**
- a) previzibilitatea consecințelor juridice ale conduitei persoanei;
 - b) posibilitatea modificării arbitrare a sancțiunilor;
 - c) libertatea autorității de a ignora legea.
- 12. În sistemul izvoarelor dreptului contravențional, Convenția Europeană a Drepturilor Omului prezintă importanță deoarece:**
- a) nu produce efecte în materia contravențională;
 - b) stabilește standarde obligatorii privind dreptul la un proces echitabil;
 - c) reglementează exclusiv raporturile civile.
- 13. Aplicarea legii contravenționale asupra persoanei urmărește să stabilească:**
- a) cercul subiecților cărora li se aplică normele contravenționale;
 - b) competența Guvernului;
 - c) structura instanțelor judecătorești.
- 14. Dacă după săvârșirea unei contravenții legea nouă reduce limita maximă a sancțiunii, se va aplica:**
- a) legea în vigoare la data examinării cauzei, dacă este mai favorabilă;
 - b) exclusiv legea veche;
 - c) legea aleasă de agentul constator.
- 15. Dreptul contravențional ca știință juridică are ca obiect:**
- a) cercetarea și explicarea fenomenului contravențional și a mecanismelor de combatere a acestuia;
 - b) elaborarea actelor de stare civilă;
 - c) organizarea administrației publice locale.
-

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 4 noiembrie 1950.
4. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
5. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
6. Hotca M. A., *Drept contravențional. Partea generală*. București: Editas, 2003.
7. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
8. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
9. Albert Antoci. Oleg Pantea *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.
10. Pantea Oleg și Olesea Panchiv. *Metoda statistică în cercetarea sancțiunilor contravenționale: fundamente, tehnici și interpretări*. In: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale). 2025, nr. 3(183), pp. 114-120.
11. Pantea Oleg. *Temporalitatea legii contravenționale – abordări teoretico-practice și soluții de drept public*. In: Realități și perspective ale învățământului juridic național. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale, Facultatea de Drept, USM: conferință științifică internațională aniversară, 3–4 octombrie 2024. Chișinău: Editura USM, 2025, pp. 125-131. ISBN 978-9975-62-938-6 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/rpijn2025.12>
12. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Fenomenul contravențional – noțiune și caracteristici distincte*. In: Legea și Viața. 2024, nr. 2, pp. 73–83. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13788343>

TEMA 2. CONTRAVENȚIA ȘI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ CONTRAVENȚIONALĂ CA INSTITUȚII FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI CONTRAVENȚIONAL

Unități de conținut:

1. Definiția și trăsăturile esențiale ale contravenției.
 2. Conținutul contravenției și relevanța sa juridică. Varietățile contravenției.
 3. Delimitarea contravenției de alte fapte ilicite.
 4. Condițiile răspunderii contravenționale ale persoanei fizice și juridice.
 5. Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei.
 6. Cauzele care înlătură răspunderea contravențională.
-

Abilități:

- determină elementele ce identifică contravenția ca temei a răspunderii contravenționale;
- distinge și caracterizează obiectul material și obiectul juridic al contravenției;
- determină importanța semnelor componente contravenționale;
- definește conceptul de răspundere contravențională ca formă a răspunderii juridice;
- apreciază corelația răspunderii contravenționale cu alte forme de răspundere juridică;
- cunoaște și caracterizează condițiile de tragere la răspundere contravențională a persoanei fizice și juridice;
- formulează noțiunea de subiect special al răspunderii contravenționale;
- definește și caracterizează intenția și imprudența ca formă a vinovăției;
- se expune asupra delimitărilor dintre contravenție simplă, contravenție continuă, contravenție prelungită;
- identifică cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei;
- identifică cauzele care înlătură răspunderea contravențională;
- sintetizează asemănările și deosebirile dintre cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei și cauzele care înlătură răspunderea contravențională.

Rezultate ale învățării:

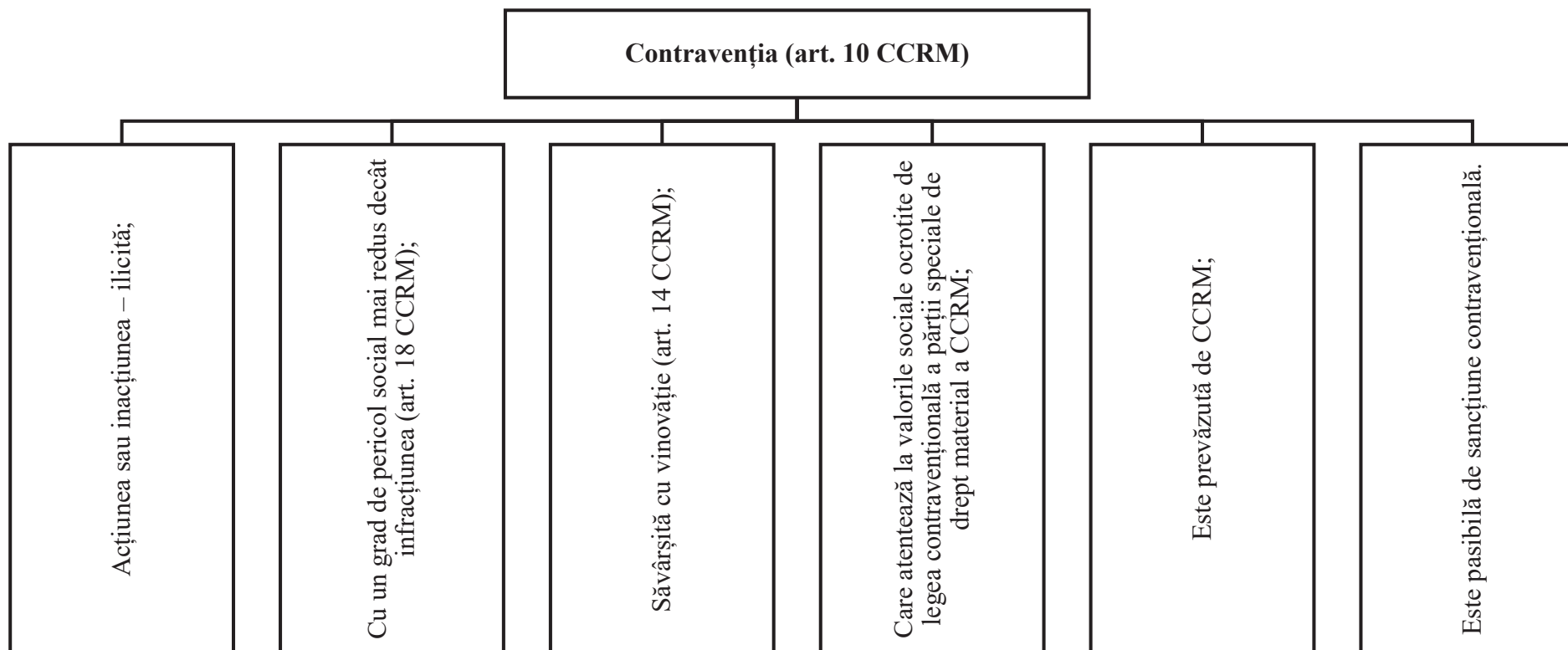
RÎ 2. Poate estima la ce domeniu se încadrează problema/situația concretă de drept.

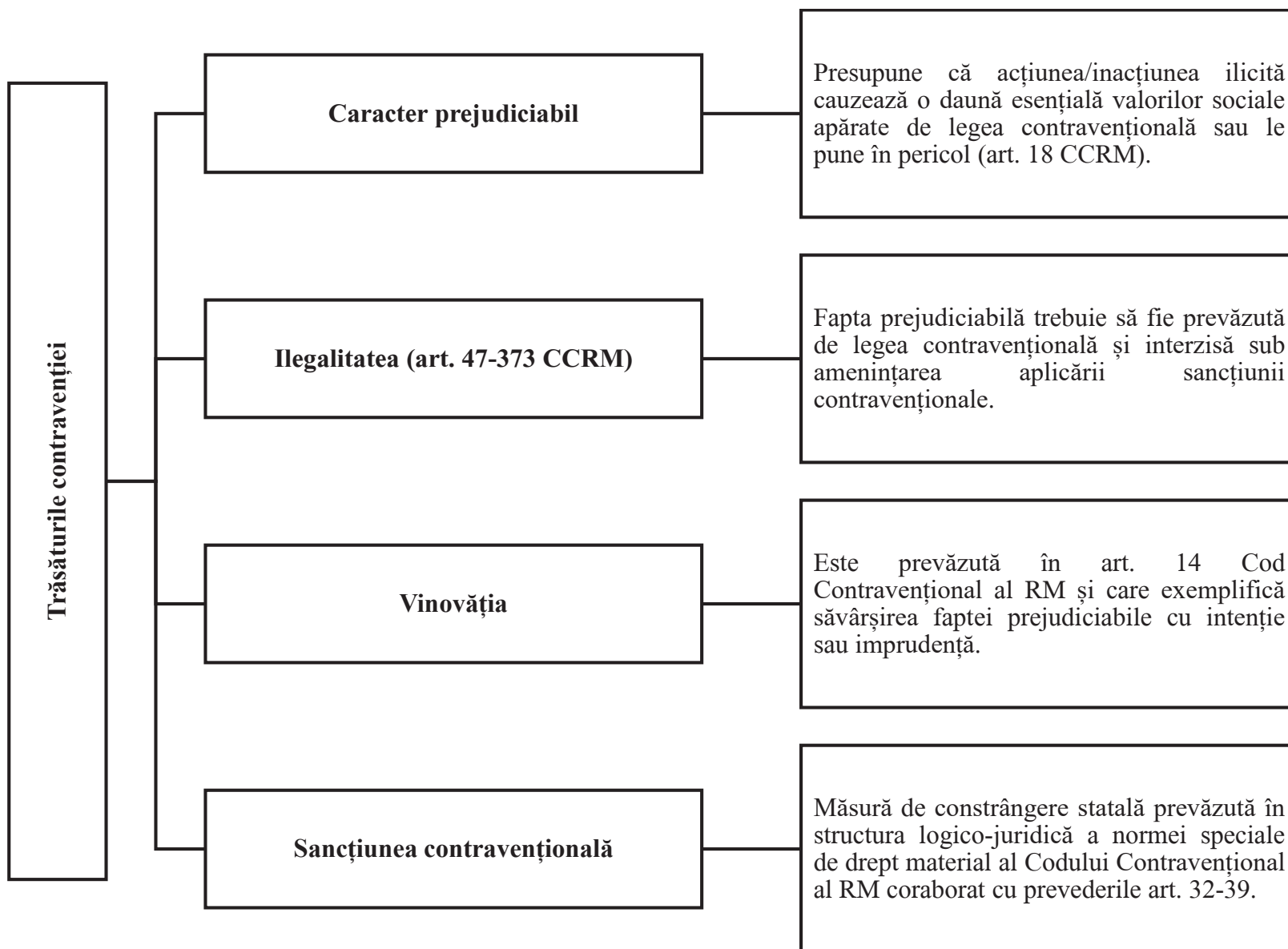
RÎ 10. Poate verifica/corela corespunderea deciziilor/ actelor juridice specifice cu legislația națională și standardele europene/ internaționale în vigoare în vederea soluționării problemei/situației concrete de drept.

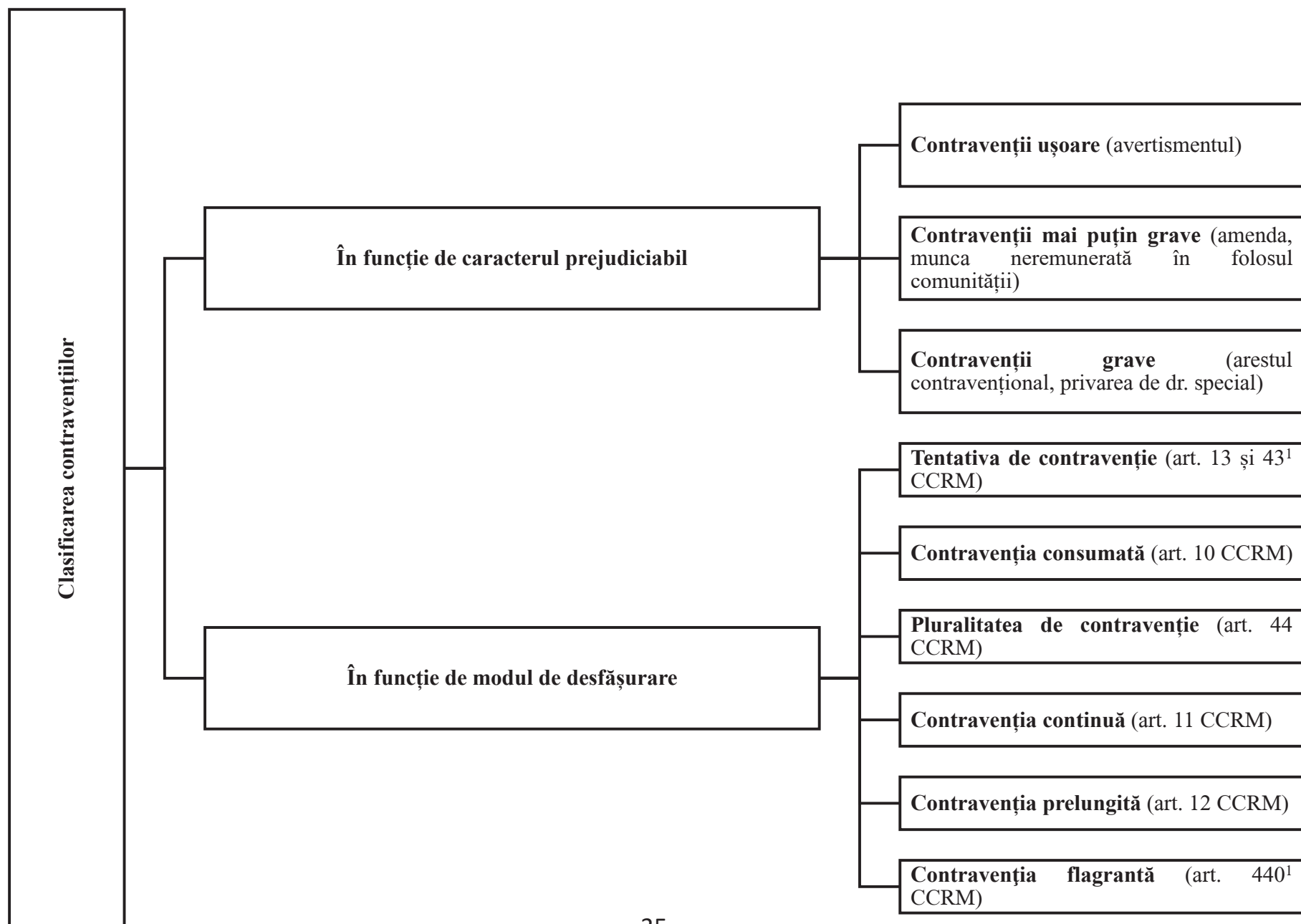
RÎ 11. Poate monitoriza fluctuațiile legislative și tendințele în domeniu.

RÎ 12. Poate explica prevederi normative beneficiarilor serviciilor de consiliere și asistență juridică.

1. Definiția și trăsăturile esențiale ale contravenției.

2. Conținutul contravenției și relevanța sa juridică. Varietățile contravenției.

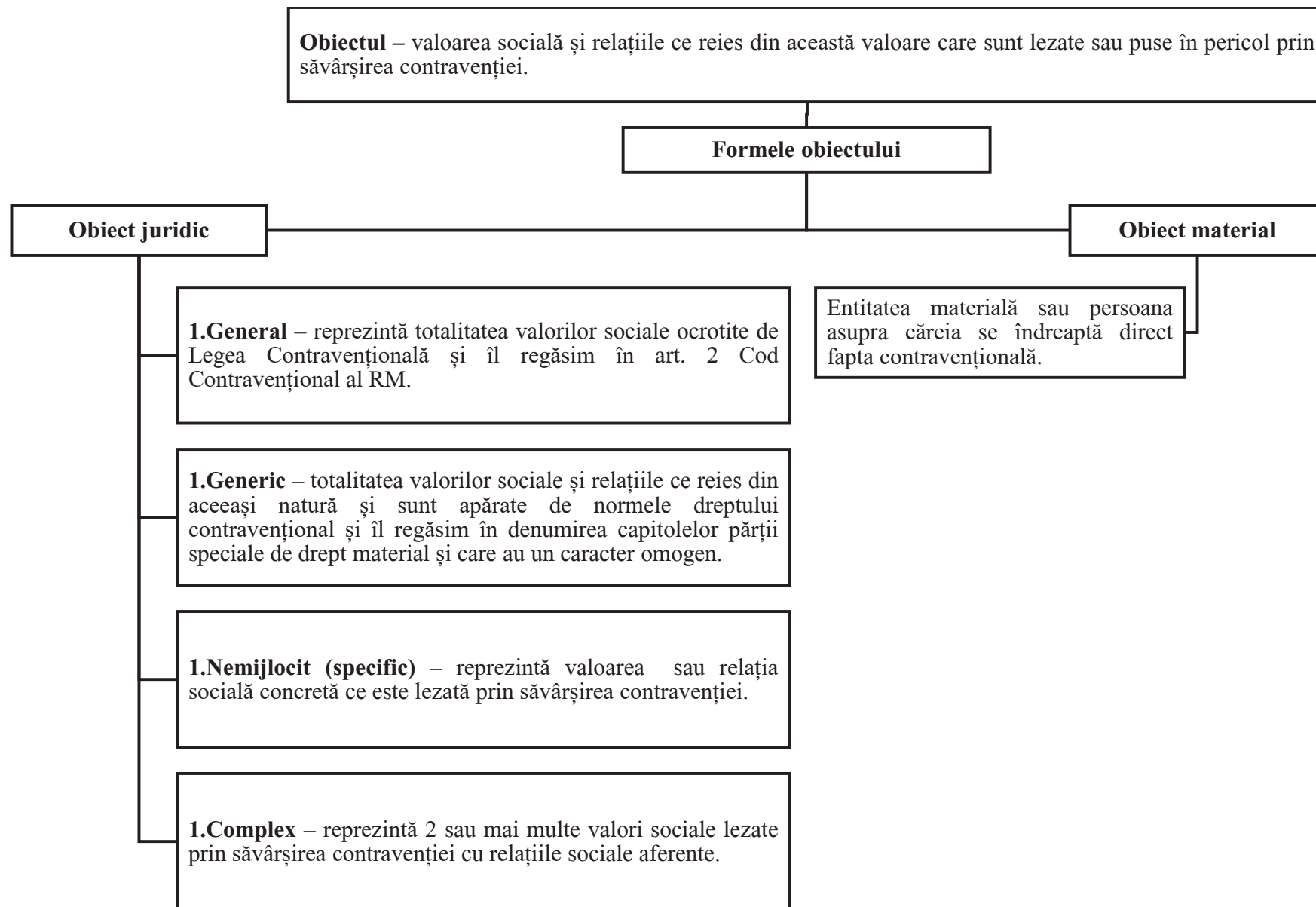
Componenta juridică contravențională – totalitatea elementelor obiective și subiective stabilite de Legea Contravențională ce califică o faptă prejudiciabilă drept contravenție.

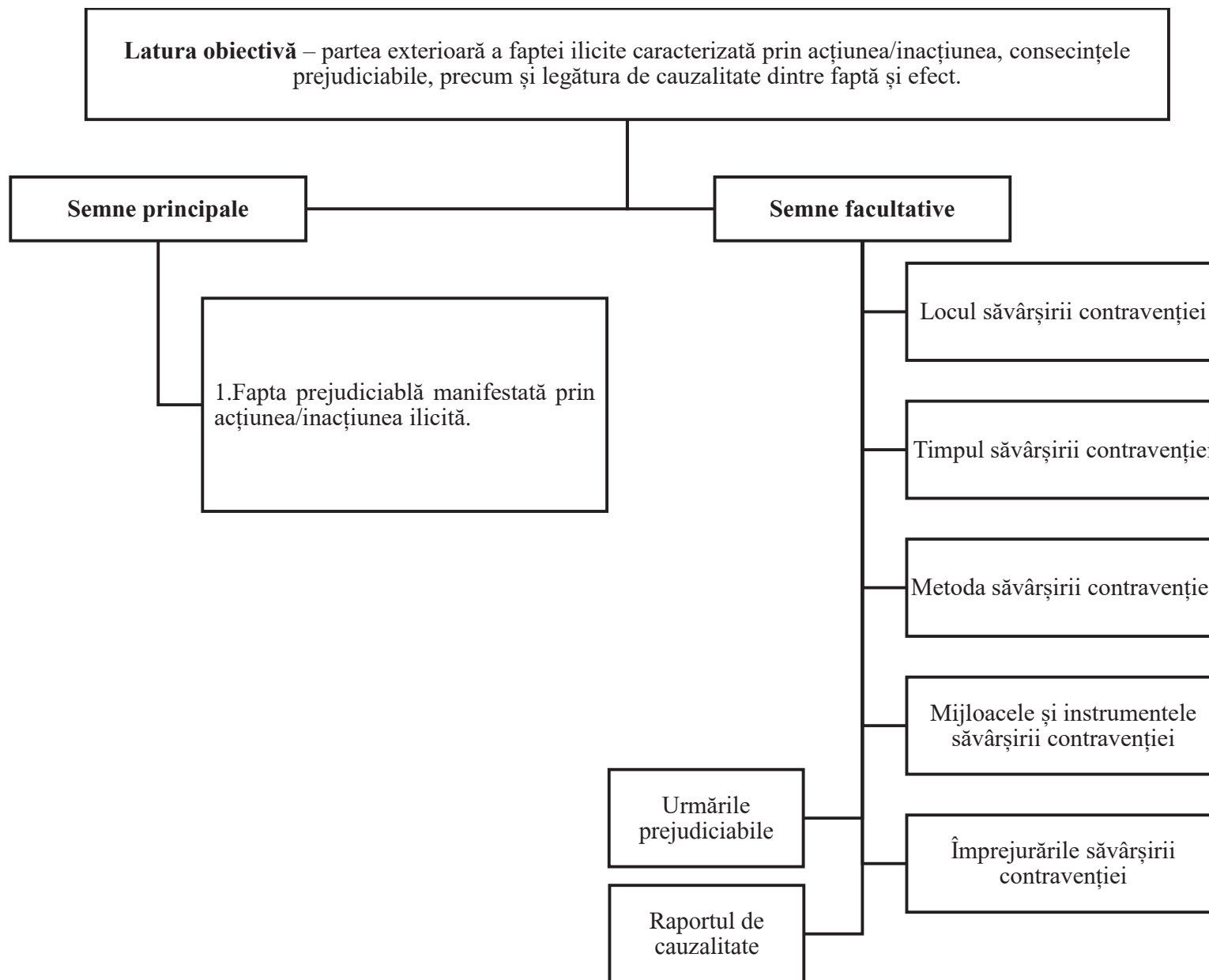

Reprezintă temeiul juridic al răspunderii contravenționale.

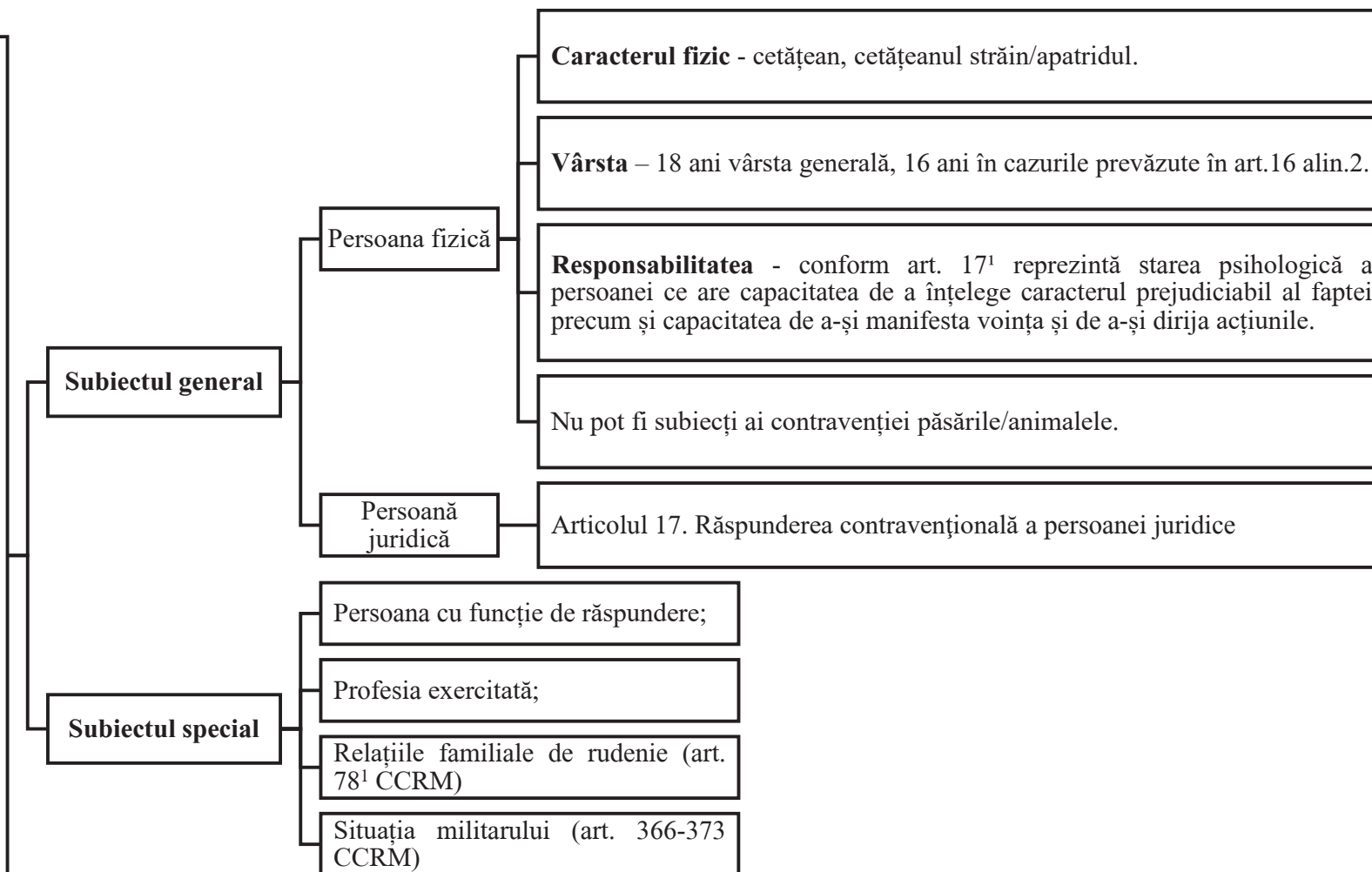
Reprezintă baza juridică pentru calificarea corectă a contravenției.

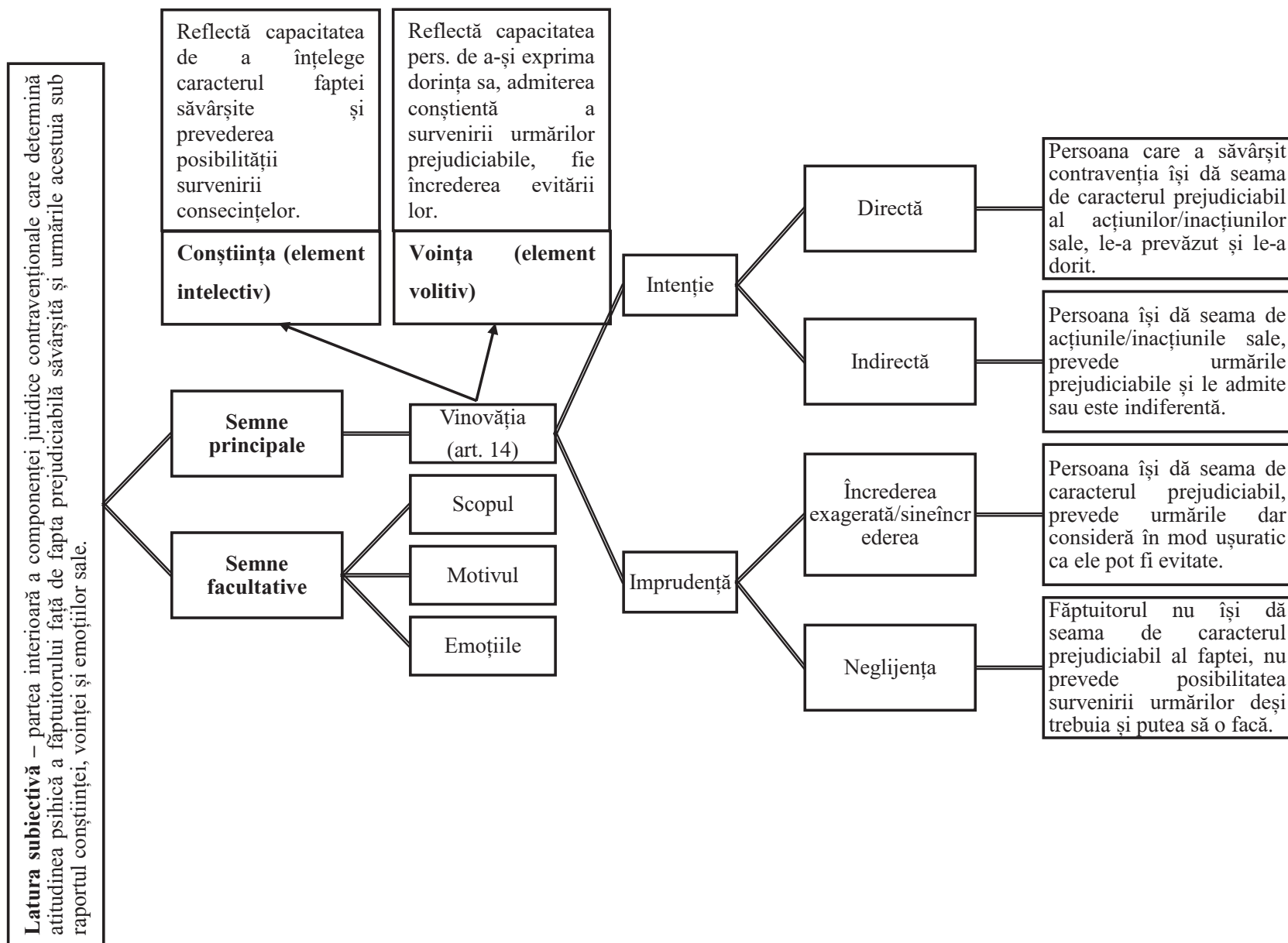
Lipsa oricărei dintre aceste 4 elemente duce la inexistența contravenției și la imposibilitatea tragerii la răspundere contravențională.

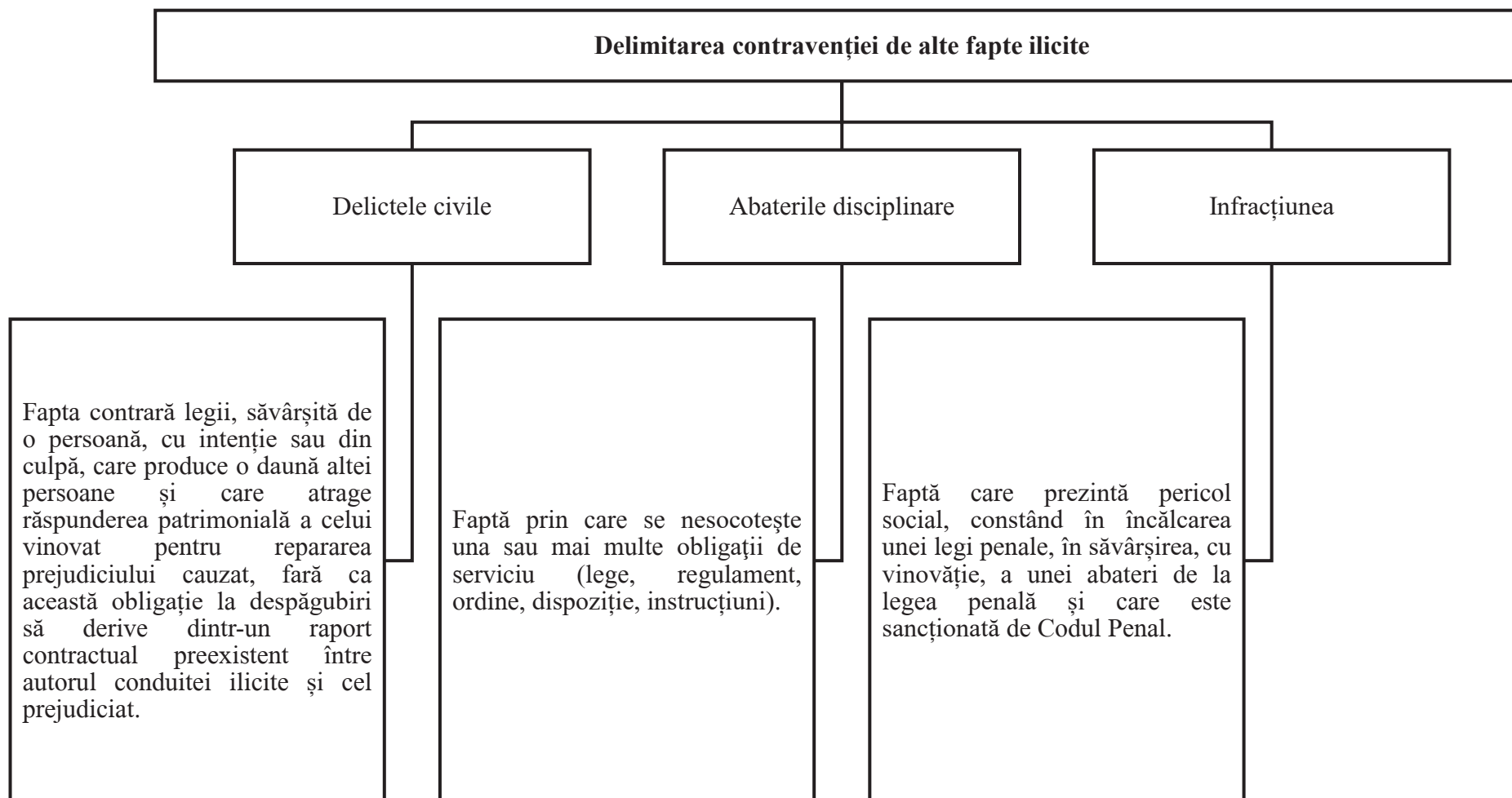

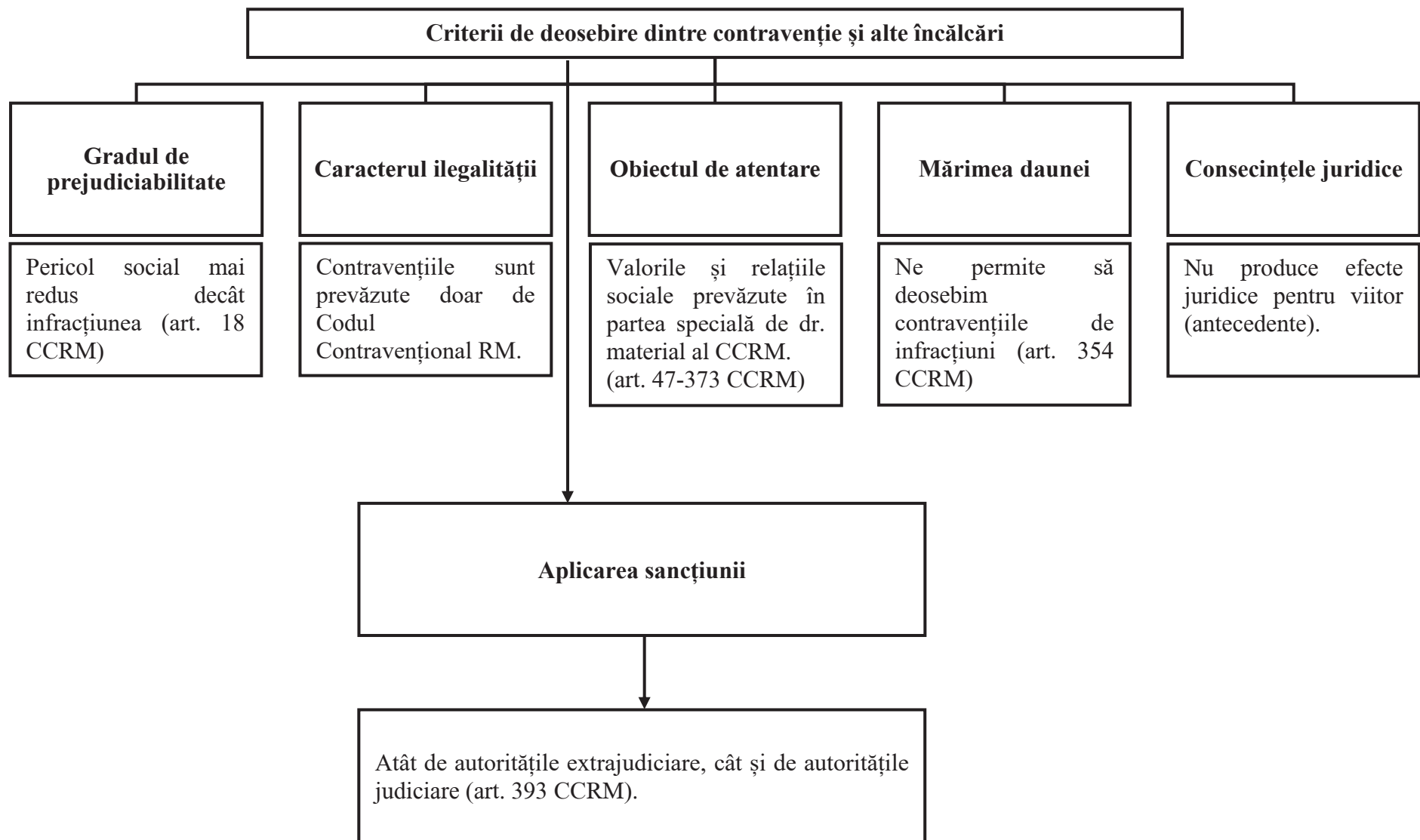
Subiectul componentei juridice contravenționale este persoana care a săvârșit contravenția conform legii contravenționale (art. 16-17) și este obligat să poarte răspundere contravențională pentru fapta comisă.

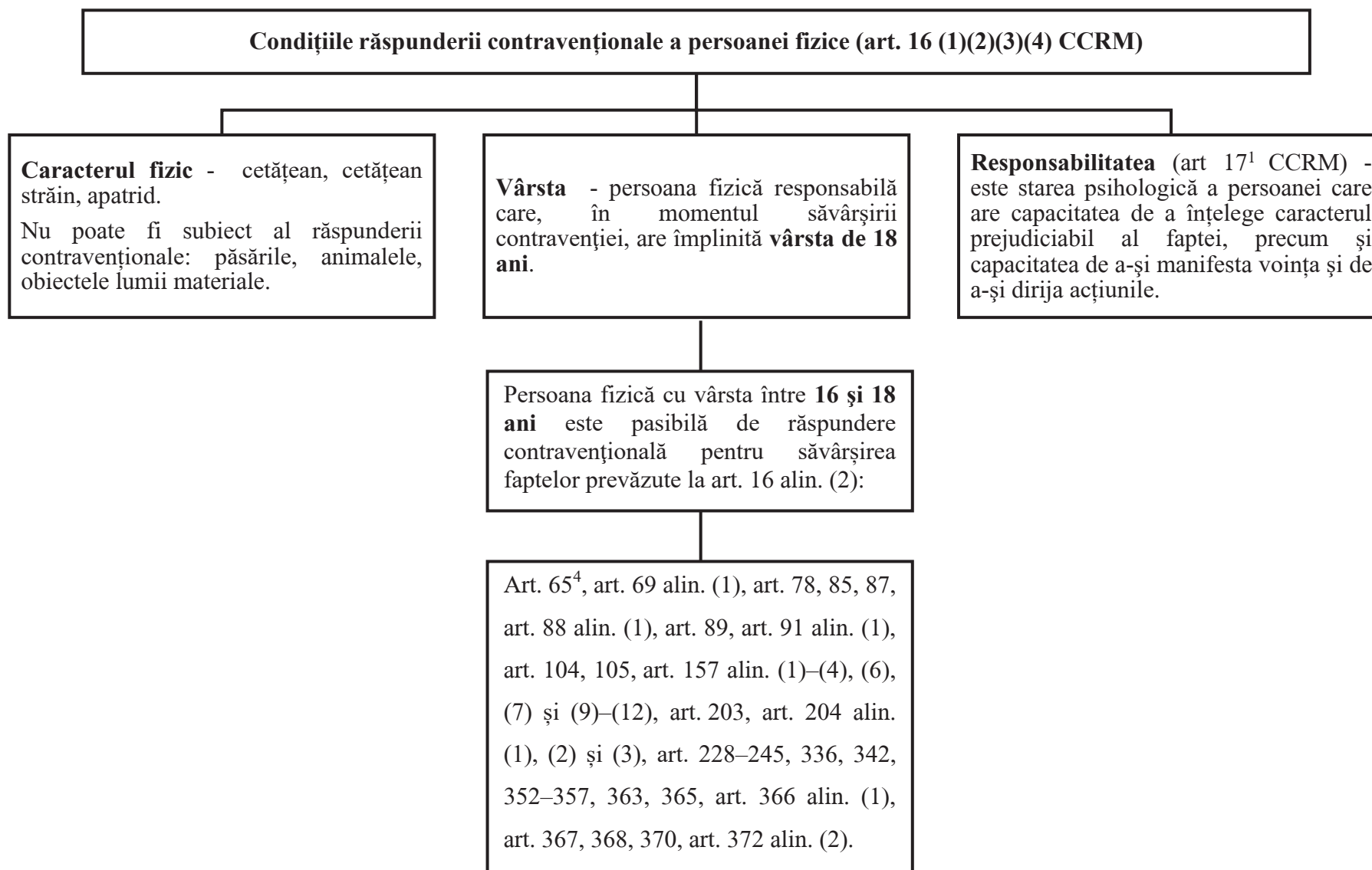

2. Delimitarea contravenției de alte fapte ilicite.

4. Condițiile răspunderii contravenționale ale persoanei fizice și juridice.

Condițiile răspunderii contravenționale ale persoanei cu funcție de răspundere (art. 16 alin. (6)(7) CCRM)

Persoana cu funcție de răspundere este pasibilă de răspundere contravențională pentru săvârșirea unei fapte prevăzute de CCRM în cazul:

Folosirii intenționate a atribuțiilor sale contrar obligațiilor de serviciu.

Depășirii vădite a drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege.

Neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu.

În lipsa condițiilor enunțate la alin.(6), persoana cu funcție de răspundere vinovată de săvârșirea unei contravenții răspunde conform dispozițiilor generale.

Condițiile răspunderii contravenționale ale membrilor organului colegial (art. 16 alin. (6¹)(6²)(6³) CCRM)

În cazul în care fapta contravențională este comisă prin adoptarea sau neadoptarea unui act de către un organ colegial, răspunde fiecare dintre membrii organului colegial.

Membrul organului colegial nu este pasibil de răspundere pentru **neadoptarea unui act** dacă există probe care demonstrează că:

În cazul în care are dreptul legal, contractual sau statutar, a făcut demersurile necesare pentru a convoca ședința sau de a include pe agenda organului colegial chestiunea adoptării actului respectiv, precum și a exercitat corect obligațiile sale privind organizarea, desfășurarea ședinței organului colegial.

A votat anterior pentru adoptarea actului.

Nu a știut și nici nu trebuia să știe că este necesară adoptarea actului.

A lipsit de la ședință sau a făcut imposibilă participarea la ședință.

Membrul organului colegial nu este pasibil de răspundere pentru **adoptarea unui act** dacă există probe care demonstrează că:

1)Nu a fost prezent la ședință și nu și-a exercitat votul în contumacie.

1)Nu a participat la vot.

1)A votat împotriva.

Condițiile răspunderii contravenționale ale persoanei juridice (art. 17 CCRM)

O persoană juridică este pasibilă de răspundere contravențională pentru o faptă prevăzută de CCRM dacă:

Aceasta nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător dispozițiile directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicții privind efectuarea unei anumite activități sau a efectuat o activitate ce nu corespunde actelor sale de constituire sau scopurilor sale declarate.

Fapta a fost săvârșită în interesul persoanei juridice respective de către o persoană fizică împuternicită cu funcții de conducere, care a acționat independent sau ca parte a unui organ al persoanei juridice;

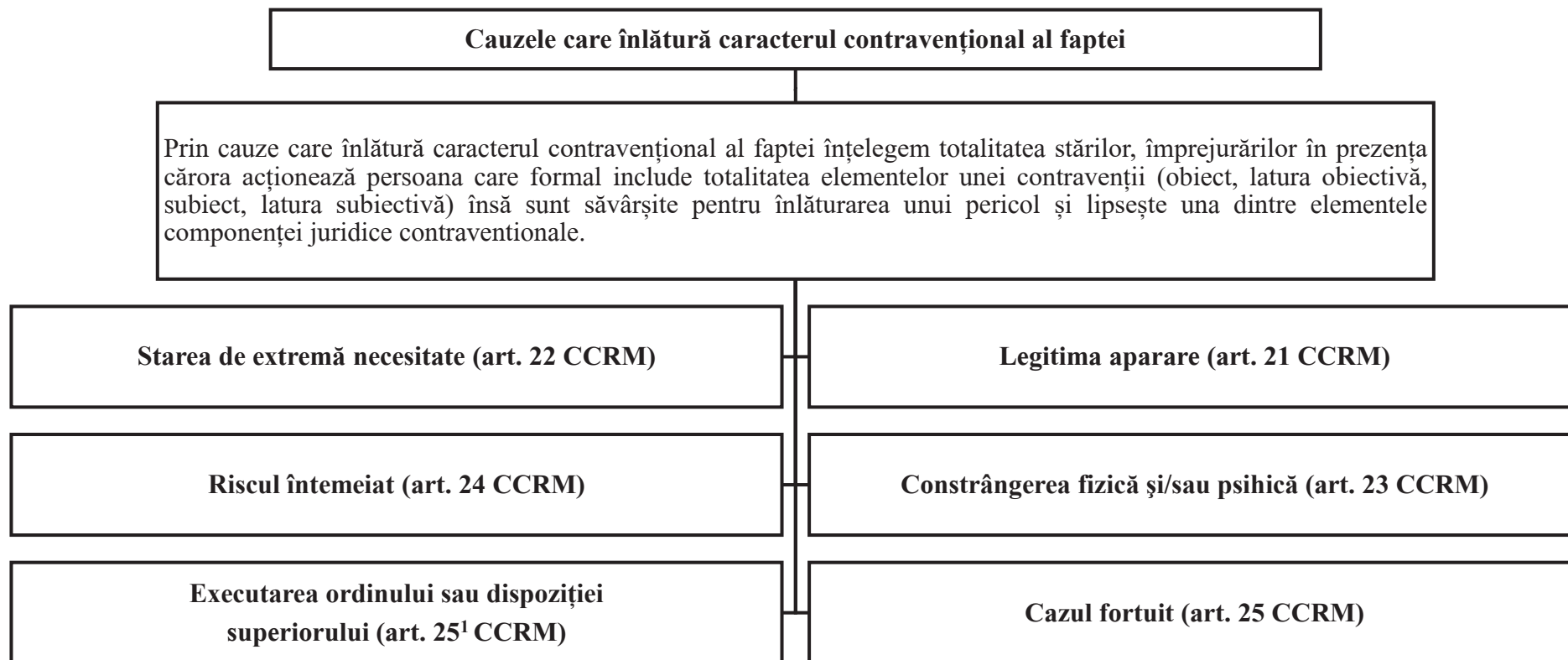
Fapta a fost admisă sau autorizată, sau aprobată, sau utilizată de către persoana împuternicită cu funcții de conducere.

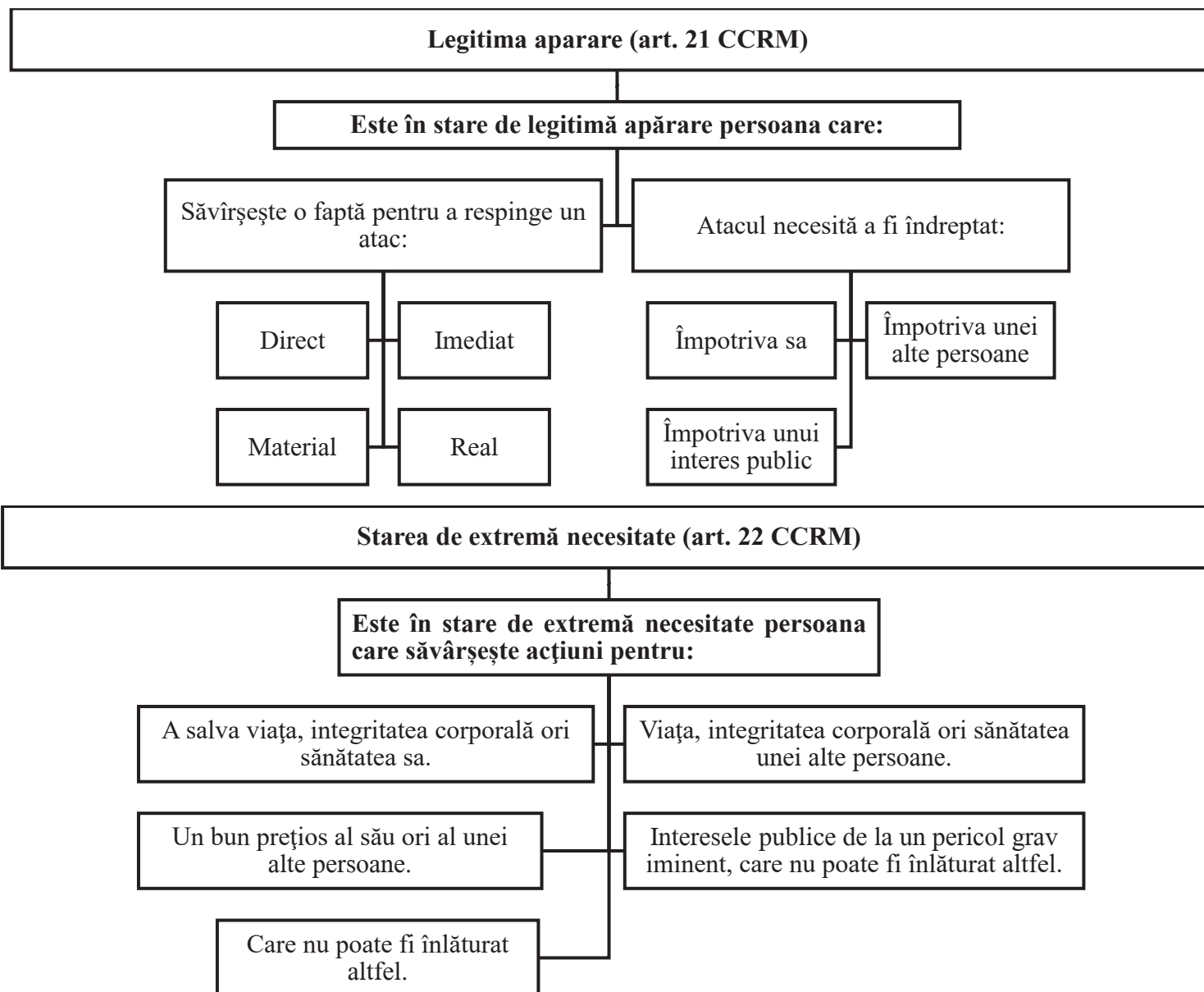
Fapta a fost săvârșită datorită lipsei de supraveghere și control din partea persoanei împuternicite cu funcții de conducere.

O persoană fizică se consideră împuternicită cu funcții de conducere dacă are cel puțin una din următoarele funcții:

- a) de reprezentare a persoanei juridice;
- b) de luare a deciziilor în numele persoanei juridice;
- c) de exercitare a controlului în cadrul persoanei juridice.

5. Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei.

Condiții în care paguba cauzată în stare de extremă necesitate va fi legală

Condiții referitoare la pericol

1. Izvor de pericol pot fi:

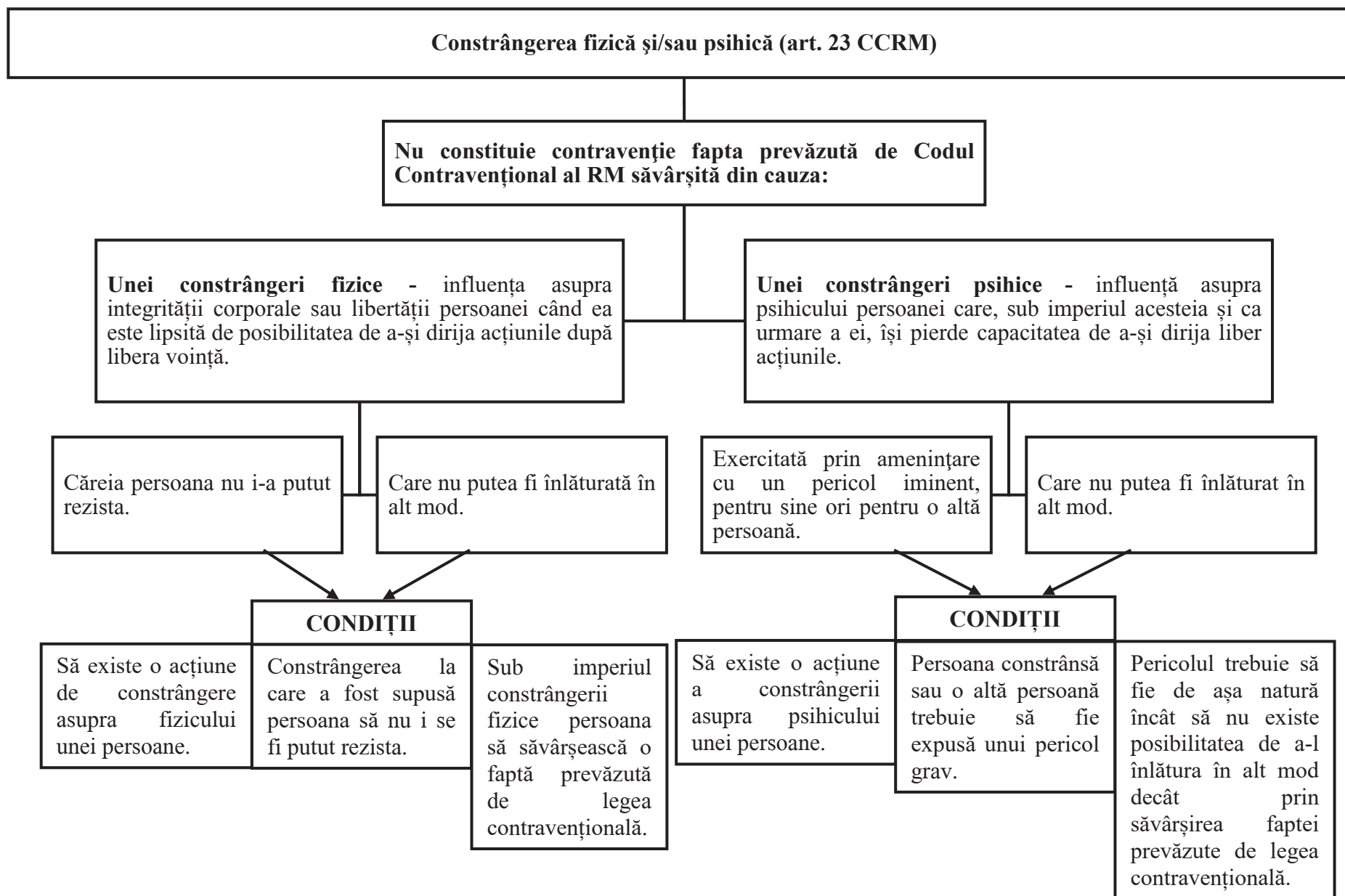
- Acțiunile oamenilor.
- Acțiunile agresive ale animalelor domestice sau sălbatice.
- Calamități naturale sau sociale.
- Acțiunile diferitor mecanisme.
- Procese fiziologice (foame, sete) sau biologice (boală).

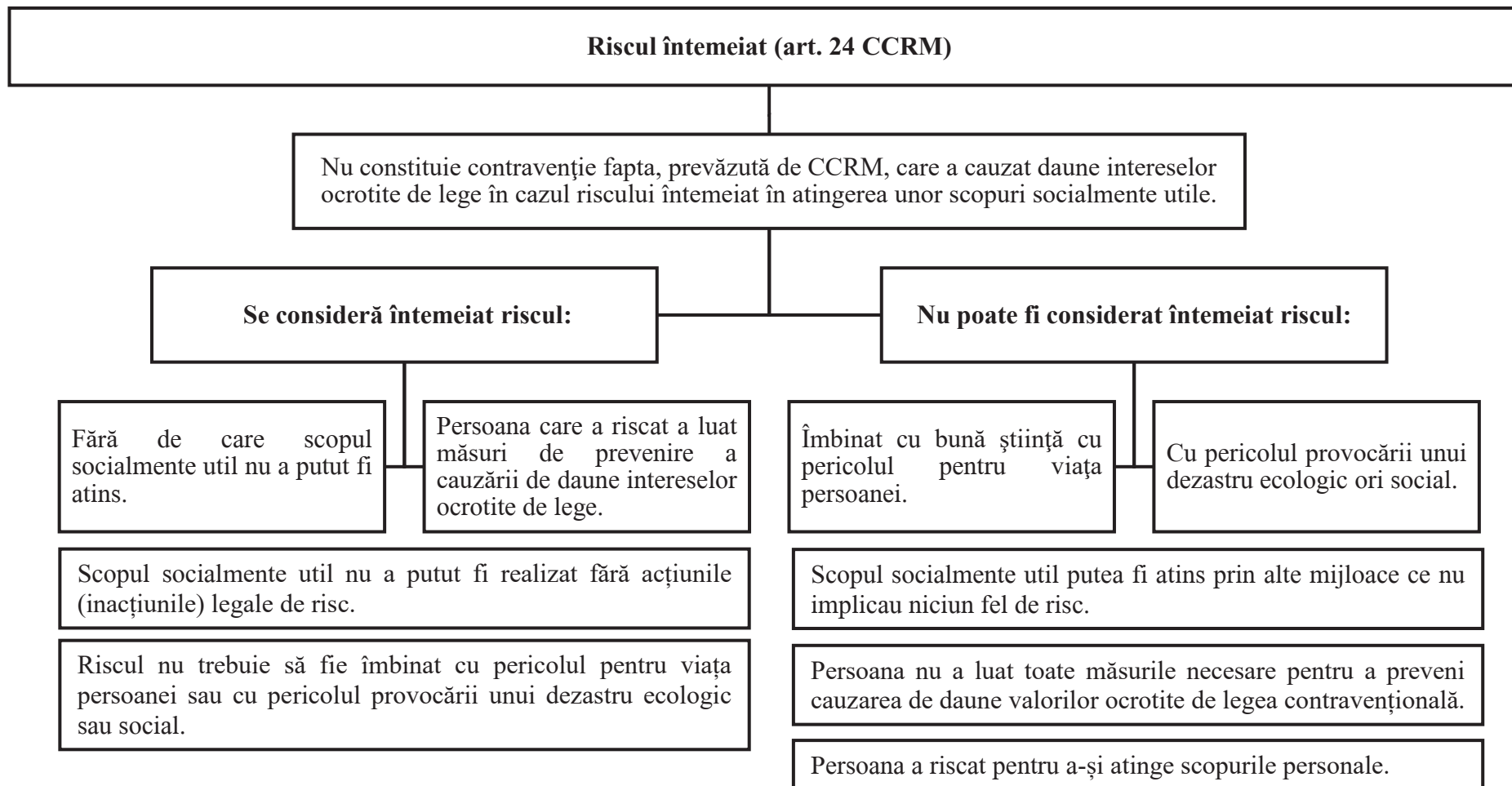
2. Pericolul trebuie să fie iminent și să amenințe valorile prevăzute de art. 22 CCRM.

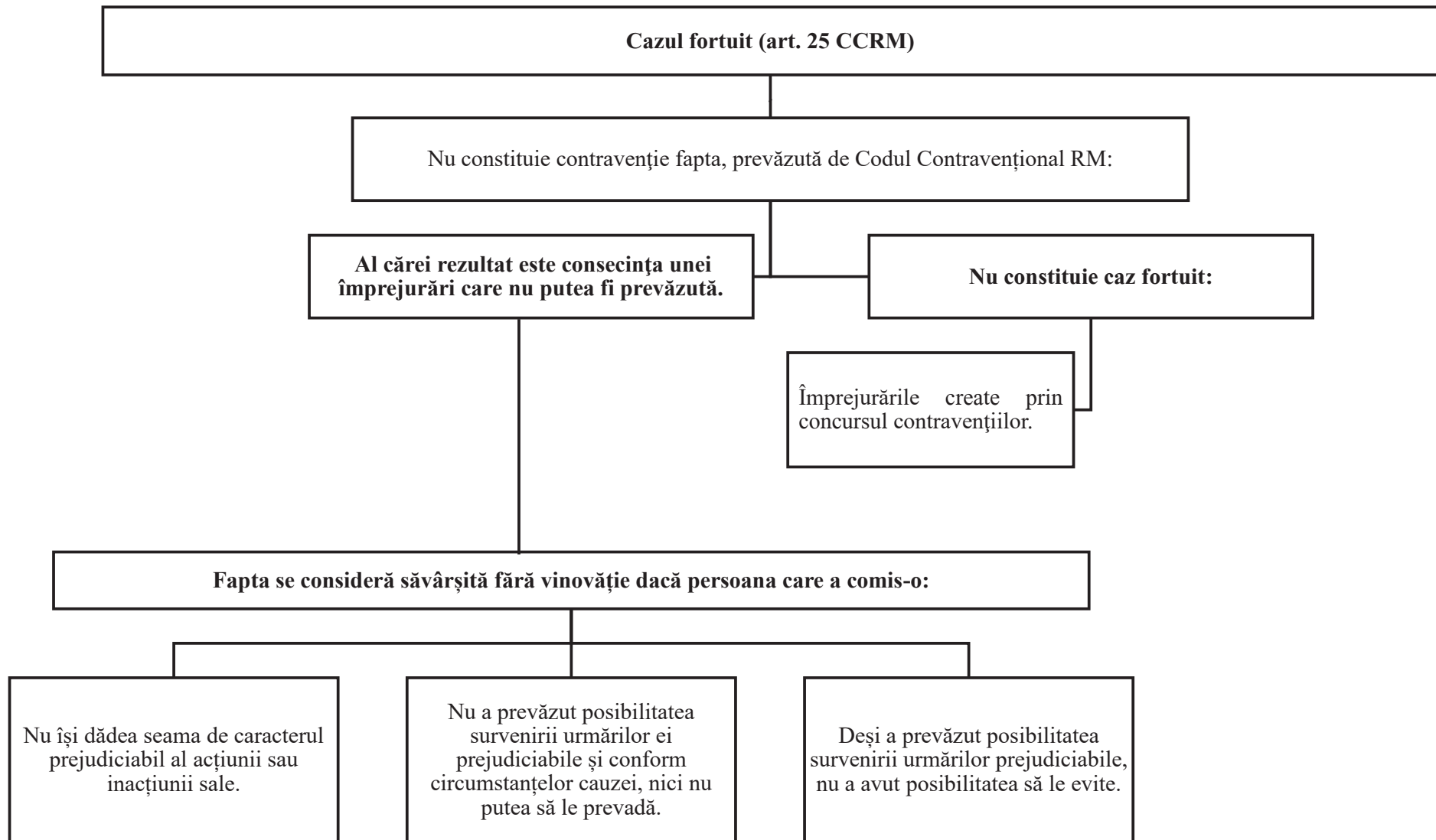
3. Pericolul trebuie să fie inevitabil, să nu existe posibilitatea de a înlătura pericolul decât prin săvârșirea unei fapte prevăzute de legea contravențională.

Condiții referitoare la acțiunea de salvare

1. Acțiunea de salvare să se realizeze prin comiterea unei fapte prevăzute de legea contravențională.
2. Acțiunea de salvare prin săvârșirea faptei prevăzute de legea contravențională să fie singurul mijloc de înlăturare a pericolului.
3. Prin acțiunea de salvare prejudiciul cauzat să fie mai mic decât cel evitat.
4. Să fie respectate limitele de timp, adică acțiunea de salvare să aibă loc în intervalul de timp de la momentul apariției pericolului până la momentul dispariției lui.

Executarea ordinului sau dispoziției superiorului (art. 25¹ CCRM)

Nu constituie contravenție fapta, prevăzută de legea contravențională, săvârșită de o persoană în vederea executării unui ordin sau dispoziții a superiorului care sunt obligatorii pentru acesta, dacă ordinul sau dispoziția nu sunt vădit ilegale și dacă persoana care le-a executat a știut că ordinul sau dispoziția sunt ilegale.

Condiții referitoare la ordin sau dispoziție:

1) ordinul sau dispoziția sunt obligatorii pentru cel ce le execută;

2) ordinul sau dispoziția nu sunt vădit ilegale.

Condiții referitoare la executarea ordinului sau dispoziției:

1) persoana conștientizează ilegalitatea ordinului sau dispoziției superiorului;

2) persoana nu execută ordinul sau dispoziția vădit ilegală.

Ordinul sau dispoziția se consideră ilegale dacă:

1) nu au fost emise de persoana împuternicită cu acest drept de lege;

2) ordinul sau dispoziția este în afara competenței persoanei care l-a emis;

3) ordinul sau dispoziția nu corespund cerințelor legale din punct de vedere al conținutului și a formei;

4) ordinul sau dispoziția presupune comiterea unei fapte ilegale.

6. Cauzele care înlătură răspunderea contravențională.

Înlăturarea răspunderii contravenționale pentru fapta ce conține elementele constitutive ale contravenției are loc în cazul:

Starea de iresponsabilitate (art. 27¹ CCRM)

Renunțarea benevolă la săvârșirea contravenției (art. 27 CCRM)

Încheierii tranzacției conform Legii cu privire la mediere (art. 455¹ CCRM)

Împăcarea victimei cu făptuitorul (art. 29 CCRM)

Amnistia (art. 31 CCRM)

Prescripția răspunderii contravenționale (art. 30 CCRM)

Constatarea amiabilă a accidentului rutier (art. 31¹ CCRM)

Renunțarea benevolă la săvârșirea contravenției (art. 27 CCRM)

Este renunțare benevolă la săvârșirea contravenției:

Încetarea acțiunii îndreptate nemijlocit spre săvârșirea contravenției.

Dacă persoana este conștientă de posibilitatea finalizării faptei.

Starea de iresponsabilitate (art. 27¹ CCRM)

Se consideră în stare de iresponsabilitate persoana care săvârșește o faptă prejudiciabilă aflându-se în imposibilitatea de a-și conștientiza sau de a-și dirija acțiunile din cauza:

Unei boli psihice cronice;

A unei tulburări temporare a activității psihice;

A alienării mintale;

A unei alte stări psihice patologice.

Nu este pasibilă de răspundere contravențională persoana care a săvârșit o faptă în stare de responsabilitate, dar care, până la pronunțarea hotărârii de sancționare, s-a îmbolnăvit de o boală psihică, fiind lipsită de posibilitatea de a-și conștientiza sau de a-și dirija acțiunile sale.

Împăcarea victimei cu făptuitorul (art. 29 CCRM)

Procesul contravențional pornit încetează în cazul împăcării victimei cu făptuitorul în contravențiile prevăzute la art. 69, 78, art. 96 alin. (1) lit. a) și alin. (3), art. 97, art. 971 alin. (1), art. 972–105, art. 242 alin. (1).

Împăcarea este personală.

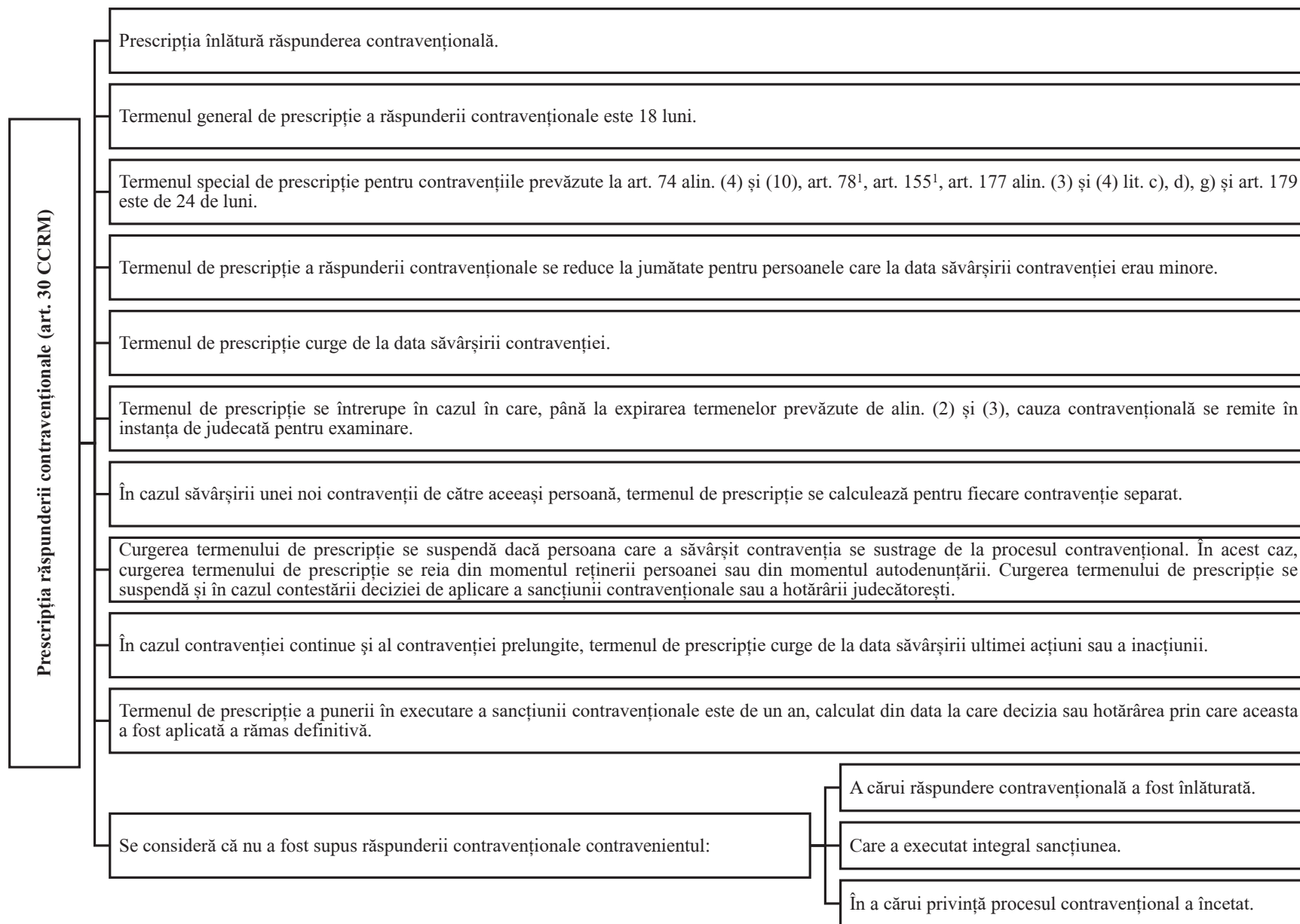
Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, împăcarea se face de reprezentanții lor legali.

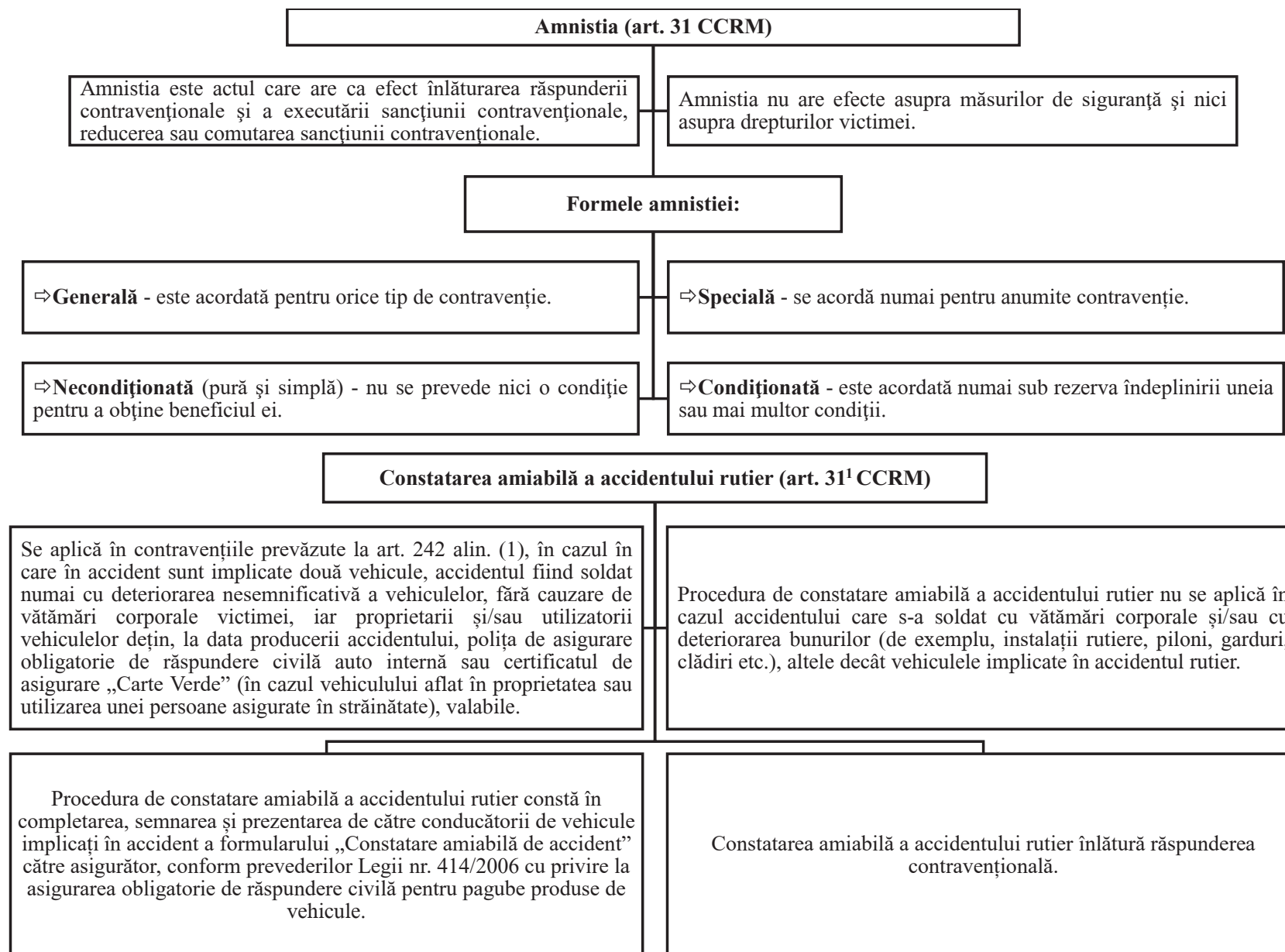
Persoanele cu capacitate de exercițiu limitată se pot împăca cu încuviințarea reprezentanților lor legali.

Încheierii tranzacției conform Legii cu privire la mediere (art. 455¹ CCRM)

În cauzele contravenționale prevăzute la art. 29, până la punerea pe rol a cauzei, instanța de judecată emite, la solicitarea părților, în termen de cel mult 3 zile de la data repartizării cauzei, o încheiere prin care dispune suspendarea cauzei contravenționale și inițierea procedurii de mediere în condițiile Legii cu privire la mediere.

La încetarea medierii, mediatorul întocmește și semnează un proces-verbal în care consemnează temeiul încetării procesului de mediere. Procesul-verbal se înmânează părților și se prezintă instanței de judecată.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Soluționarea unei spețe privind identificarea elementelor constitutive ale contravenției, cu analiza obiectului, laturii obiective, subiectului și laturii subiective.
 2. Elaborarea unui tabel analitic privind delimitarea contravenției de infracțiune, abatere disciplinară și delict civil.
 3. Redactarea unei note juridice privind răspunderea contravențională a persoanei fizice și a persoanei juridice.
 4. Analiza cauzelor care înlătură caracterul contravențional al faptei, prin exemple privind legitima apărare, extrema necesitate, constrângerea și riscul întemeiat.
 5. Cercetarea cauzelor care înlătură răspunderea contravențională, cu accent pe prescripție, împăcare și alte situații prevăzute de lege.
-

Test-grilă

- 1. Pentru existența unei contravenții este necesară întrunirea cumulativă a:**
 - a) obiectului, laturii obiective, subiectului și laturii subiective
 - b) prejudiciului și sancțiunii
 - c) plângerii și procesului-verbal
- 2. Latura obiectivă a contravenției cuprinde:**
 - a) forma vinovăției și scopul
 - b) manifestarea exterioară a faptei ilicite
 - c) capacitatea juridică a persoanei
- 3. Latura subiectivă a contravenției exprimă:**
 - a) relațiile sociale ocrotite de lege
 - b) atitudinea psihică a făptuitorului față de faptă și consecințele acesteia
 - c) competența agentului constator
- 4. Intenția directă există atunci când persoana:**
 - a) prevede rezultatul faptei și dorește producerea acestuia
 - b) nu prevede consecințele, deși trebuia să le prevadă
 - c) prevede consecințele, dar speră nejustificat că le va evita
- 5. Imprudența se caracterizează prin faptul că persoana:**
 - a) urmărește producerea rezultatului
 - b) acceptă producerea rezultatului
 - c) nu dorește producerea rezultatului, însă îl provoacă prin neglijență sau încredere exagerată
- 6. Obiectul juridic al contravenției reprezintă:**
 - a) bunul material asupra căruia se răsfrânge fapta
 - b) relațiile sociale ocrotite de legea contravențională
 - c) persoana vătămată
- 7. Subiect al răspunderii contravenționale poate fi:**
 - a) numai persoana fizică
 - b) numai persoana juridică
 - c) persoana fizică și persoana juridică, în condițiile legii

8. Contravenția continuă reprezintă:

- a) o succesiune de acte distincte unite prin aceeași rezoluție infracțională
- b) o faptă care se prelungește în timp prin menținerea unei stări ilicite
- c) o pluralitate de contravenții independente

9. Contravenția prelungită se caracterizează prin:

- a) mai multe acțiuni sau inacțiuni identice orientate spre realizarea aceleiași rezoluții
- b) existența unei singure acțiuni
- c) lipsa vinovăției

10. Legitima apărare constituie:

- a) circumstanță agravantă
- b) cauză care înlătură caracterul contravențional al faptei
- c) sancțiune complementară

11. Starea de extremă necesitate există atunci când:

- a) persoana înlătură un pericol iminent care amenință valori sociale protejate de lege
- b) persoana dorește să evite aplicarea sancțiunii

- c) persoana acționează din răzbunare

12. Necunoașterea legii contravenționale:

- a) înlătură întotdeauna răspunderea contravențională
- b) constituie circumstanță atenuantă obligatorie
- c) nu înlătură răspunderea contravențională

13. Prescripția răspunderii contravenționale produce efectul:

- a) agravării sancțiunii
- b) imposibilității tragerii la răspundere după expirarea termenului legal
- c) transformării contravenției în infracțiune

14. Răspunderea contravențională a persoanei juridice poate interveni:

- a) numai dacă este prevăzută expres de lege
- b) în toate cazurile, indiferent de prevederile legale
- c) doar prin hotărâre judecătorească penală

15. Delimitarea dintre contravenție și infracțiune se realizează în principal în funcție de:

- a) gravitatea faptei și gradul de pericol social stabilit de lege
- b) profesia făptuitorului
- c) domiciliul persoanei

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002.
4. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
5. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
6. Hotca M. A., *Drept contravențional. Partea generală*. București: Editas, 2003.

7. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
8. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
9. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
10. Antoci A., Pantea O., *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.
11. Nichita Rodica. *Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei: între voința legiuitorului și realitatea juridică*. In: Integrare prin cercetare și inovare: conferința științifică națională cu participare internațională. Științe Juridice și Economice, Chișinău, 6-7 noiembrie 2025. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 175-183. ISBN 978-9975-62-945-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/spd2025j.24>
12. Nichita Rodica. *Executarea ordinului sau dispoziției superiorului – cauză ce înlătură răspunderea contravențională*. In: Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine: conferință științifică internațională, Iași-Chișinău, 2024. Supliment al revistei științifice „Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique” (Iași, România), Vol. 8, pp. 402–407. ISSN 2558–894X. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13756366>

TEMA 3. SANȚIUNILE CONTRAVENȚIONALE

Unități de conținut:

1. Noțiunea, trăsăturile, scopul și funcțiile sancțiunii contravenționale.
2. Sistemul și caracteristica sancțiunilor contravenționale.
3. Criteriile generale de individualizare a sancțiunii contravenționale.
4. Ordinea aplicării sancțiunilor contravenționale.
5. Circumstanțele atenuante și agravante la aplicarea sancțiunilor contravenționale.
6. Repararea prejudiciului cauzat în rezultatul săvârșirii contravenției.

Abilități:

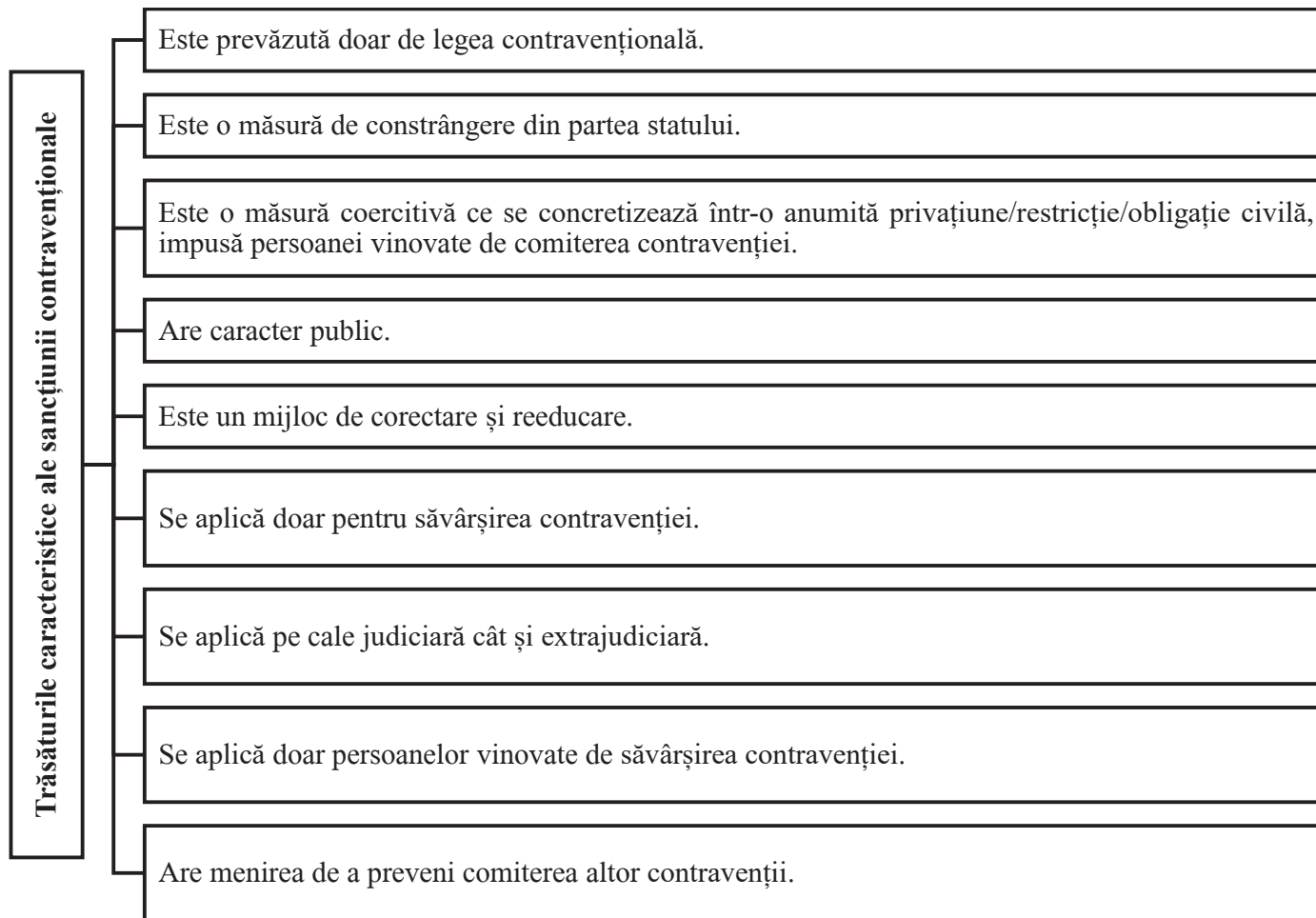
- definește noțiunea și scopurile sancțiunilor contravenționale;
- identifică trăsăturile caracteristice ale sancțiunilor contravenționale;
- apreciază efectele sancțiunii contravenționale asupra obligațiilor raporturilor juridice;
- clasifică sancțiunile contravenționale în funcție de diverse criterii;
- caracterizează categoriile sancțiunilor contravenționale aplicate persoanelor fizice și juridice;
- clasifică și analizează circumstanțele agravante și atenuante în aplicarea sancțiunilor contravenționale;
- determină procedura de reparare a prejudiciului cauzat în rezultatul contravenției.

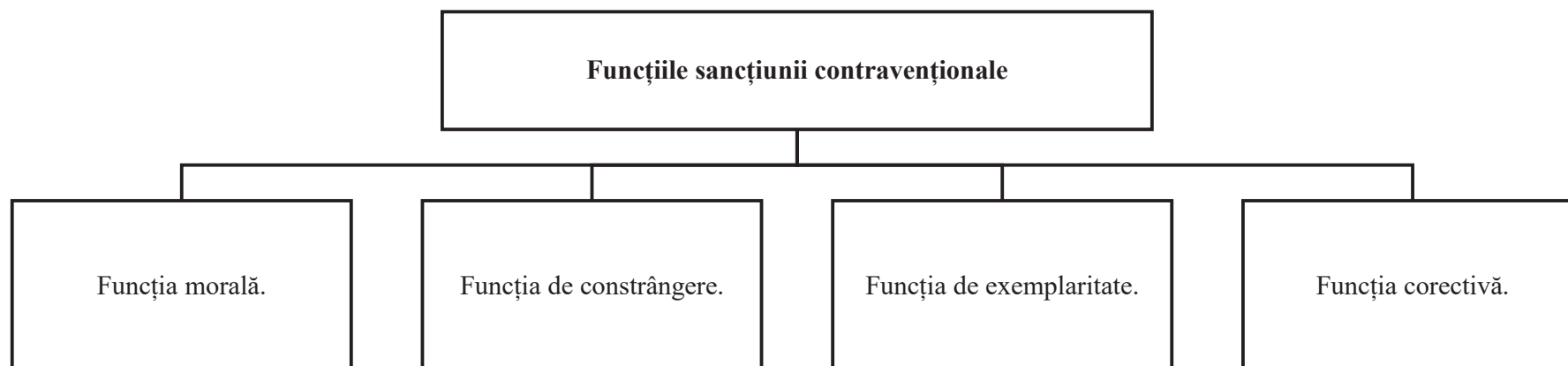
Rezultate ale învățării:

- RÎ 2.** Poate estima la ce domeniu se încadrează problema/situația concretă de drept.
- RÎ 3.** Poate determina/selecta și interpreta normele juridice posibil a fi aplicate în contextul definit.
- RÎ 16.** Poate certifica și/sau valida actele juridice elaborate în interesul persoanelor fizice și juridice.

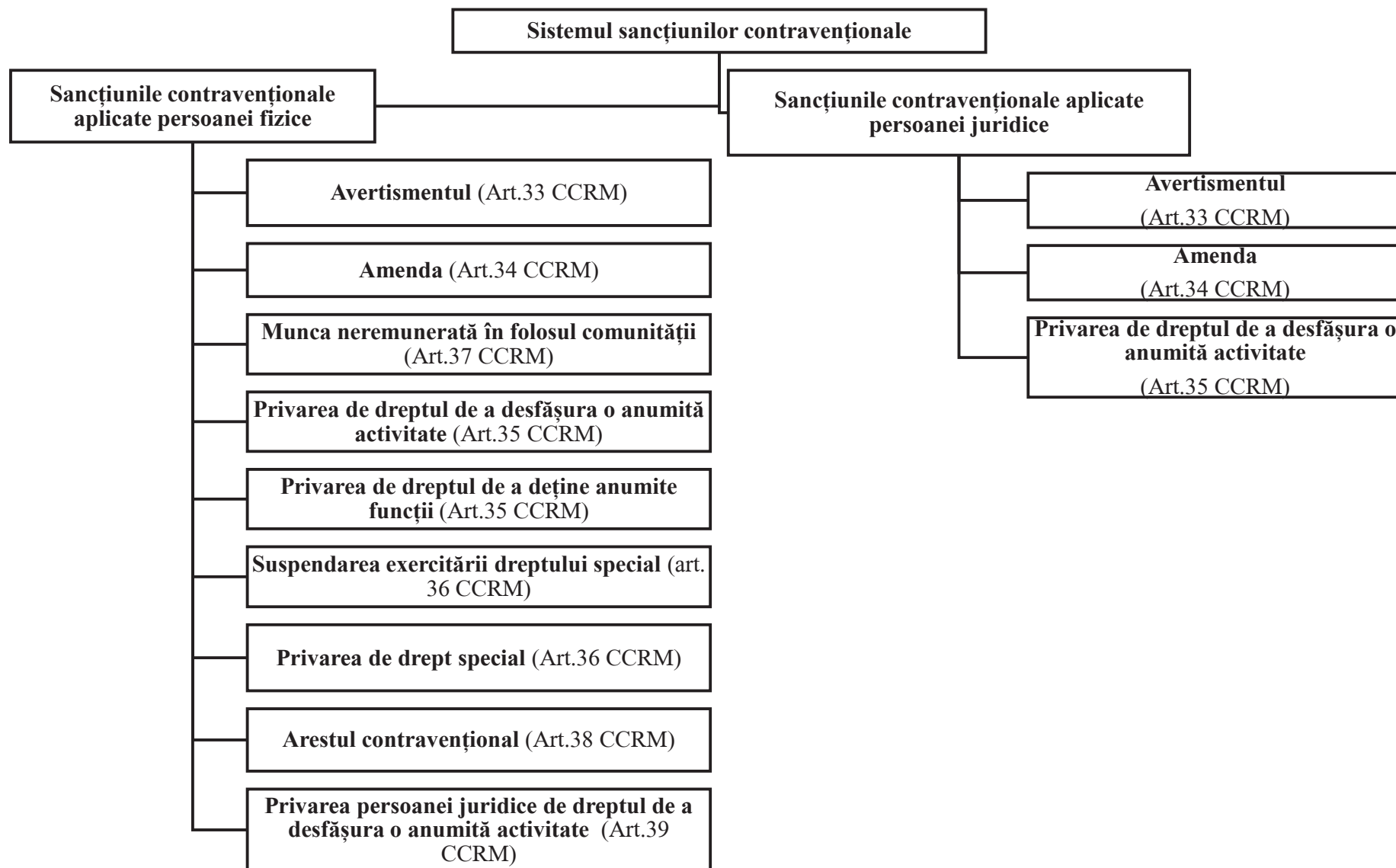
1. Noțiunea, trăsăturile, scopul și funcțiile sancțiunii contravenționale.

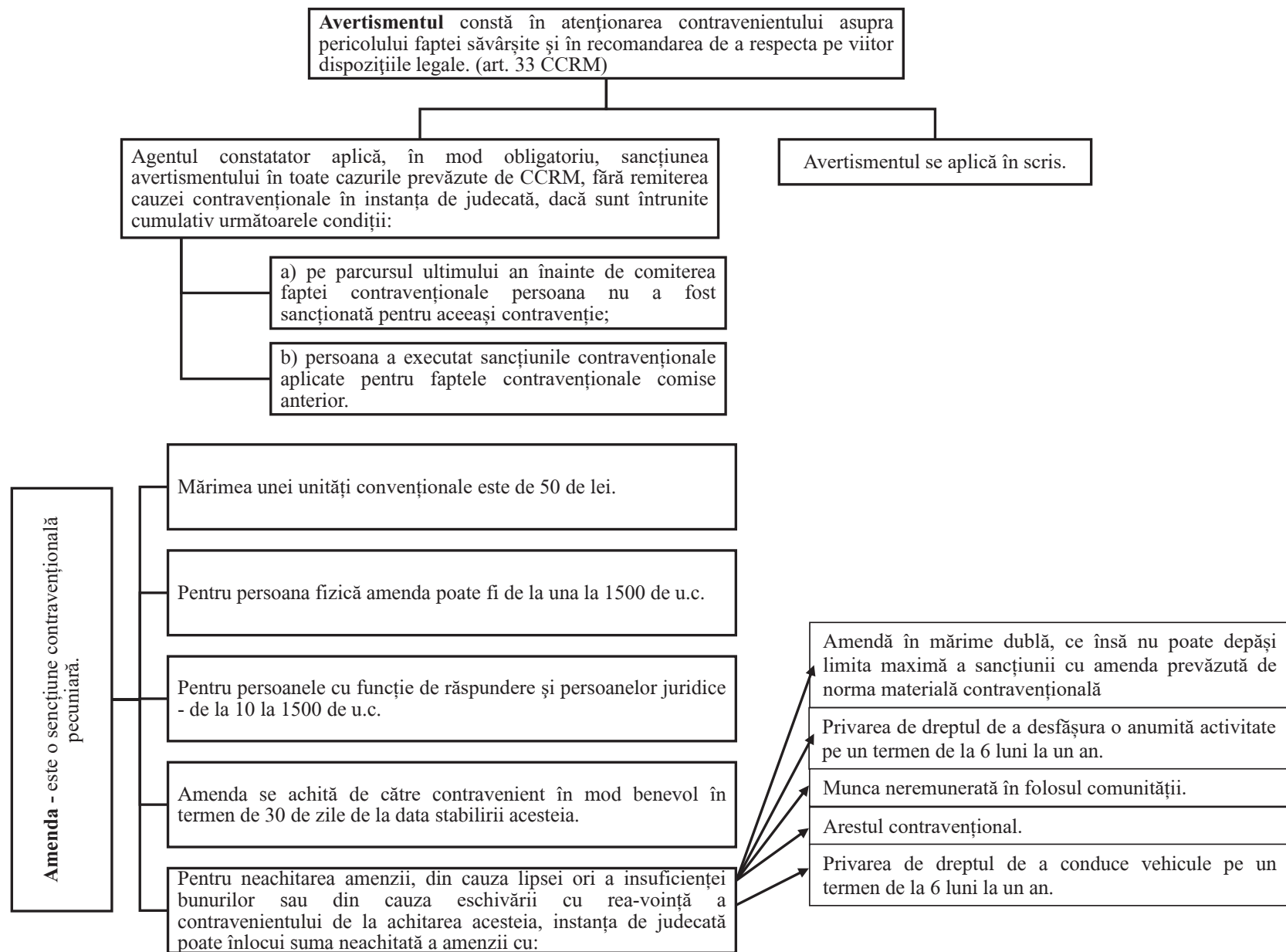
Sancțiunea contravențională este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică, în numele legii, persoanei care a săvârșit o contravenție (art. 32 CCRM).

2. Sistemul și caracteristica sancțiunilor contravenționale.

Privarea de drept special (art. 36 CCRM) este o sancțiune contravențională complementară aplicată doar de către instanța de judecată în cazurile prevăzute de lege. Legiuitorul face referință aici la două forme de privare de dreptul special:

**Privarea de dreptul de a conduce vehicule
(Art.237 CCRM)**

Se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani.

Nu se aplică persoanei cu dizabilități. (art. 36 alin. 7 CCRM)

**Privarea de dreptul de a deține armă și de portarmă
(Art.67 alin. (4) CCRM)**

Se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 2 ani la 5 ani.

Aplicarea punctelor de penalizare este o sancțiune complementară, ce se aplică în cazul comiterii contravențiilor ce atentează la regimul de transporturi și contravențiilor în domeniul circulației rutiere. Pentru încălcarea acestor norme, conducătorului de vehicul, pe lângă sancțiunea principală se aplică și un număr de puncte de penalizare ce variază de la 2-6 puncte, iar cuantumul este prevăzut pentru fiecare încălcare în parte. (art. 36 CCRM)

Suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule - interzicerea temporară persoanei fizice de a conduce vehicule, inclusiv prin ridicarea permisului de conducere.

30 de zile – dacă persoana acumulează 15 puncte de penalizare

60 de zile – dacă persoana acumulează, din nou, cel puțin 15 puncte de penalizare în următoarele 6 luni de la data expirării ultimei suspendări a exercitării dreptului special de a conduce vehicule

180 de zile – dacă persoana acumulează, din nou, cel puțin 15 puncte de penalizare în următoarele 12 luni de la data expirării ultimei suspendări repetate, aplicată în conformitate cu lit. b), a exercitării dreptului special de a conduce vehicule

Se aplică de șeful, șefii adjuncți și șefii subdiviziunilor teritoriale (art. 36 alin. 4 CCRM).

Arestul contravențional este considerat cea mai severă sancțiune, deoarece se aplică numai în cazurile când printr-o contravenție se pune în pericol real sănătatea ori integritatea corporală a persoanei (art. 38 CCRM).

Nu poate fi aplicat:

Persoanelor cu dizabilități severe și accentuate

Militarilor în termen

Militarilor și angajaților cu statut special ai Ministerului Afacerilor Interne, angajați în bază de contract

Minorilor

Femeilor gravide

Femeilor care au copii cu vârsta de până la 8 ani

Persoanei care este unicul întreținător al copilului cu vârsta de până la 16 ani

Persoanelor care au împlinit vârsta generală de pensionare

- Se aplică de instanța de judecată.
- Durata este de 3 la 15 zile, iar pentru concurs sau cumul de hotărâri de arest – până la 30 de zile.

Excepție: săvârșirea contravenției de la art. 78¹ – violența în familie.

Munca neremunerată în folosul comunității - constă în antrenarea contravenientului persoană fizică, în afara timpului de serviciu de bază sau de studii, la munca stabilită de autoritatea administrației publice locale (art. 37 CCRM).

Se stabilește pe o durată de la 10 la 60 de ore și se execută în 2–4 ore pe zi.

În cazul contravenientului care nu este angajat în câmpul muncii, nu este antrenat în activități de bază sau de studii, la solicitarea sau cu acordul acestuia, sancțiunea poate fi executată până la 8 ore pe zi.

Poate fi aplicată doar persoanelor care acceptă să execute o asemenea sancțiune.

Excepție: săvârșirea contravenției prevăzute la art. 78¹ și 318¹, pentru care acordul persoanei nu este necesar.

Contravenientului sancționat cu muncă neremunerată în folosul comunității i se ia în scris un angajament prin care se obligă să se prezinte în termen de 10 zile la organul de probațiune în a cărui rază teritorială își are domiciliul.

În caz de eschivare de la munca neremunerată în folosul comunității, această sancțiune se înlocuiește cu arest contravențional, calculându-se o zi de arest pentru 2 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Militarii în termen și militarii cu termen redus sancționați cu muncă neremunerată în folosul comunității execută această sancțiune contravențională în unitatea militară.

Nu se poate aplica:

militarilor prin contract

persoanelor care nu au atins vârsta de 16 ani

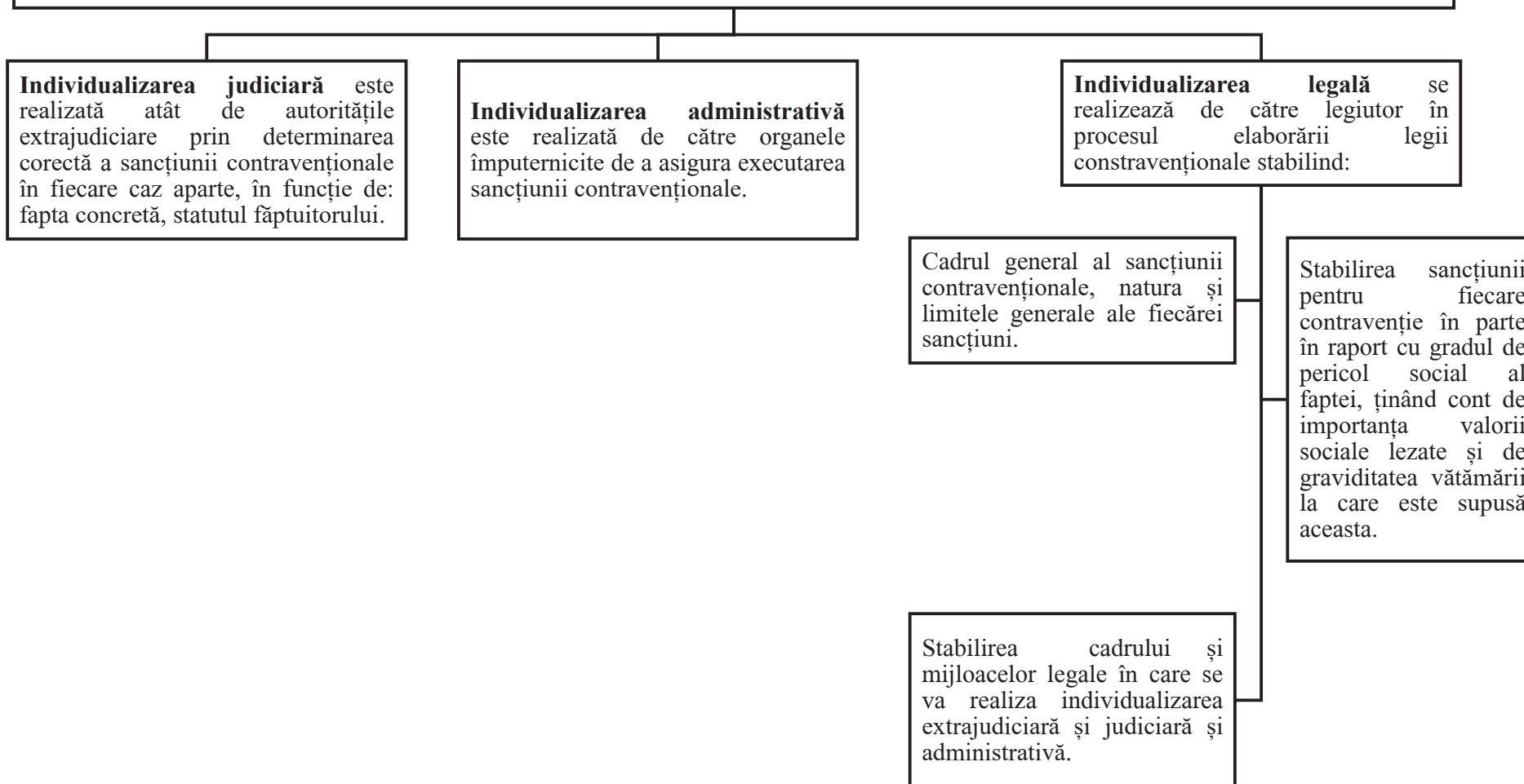
Privarea persoanei juridice de dreptul de a desfășura o anumită activitate (art. 39 CCRM)

Privarea persoanei juridice de dreptul de a desfășura o anumită activitate constă în stabilirea interdicției de a încheia anumite tranzacții, de a emite acțiuni sau alte titluri de valoare, de a primi subvenții, înlesniri și alte avantaje de la stat sau de a desfășura alte activități.

Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate poate fi limitată la un anumit teritoriu al unității administrativ-teritoriale sau/și la o anumită perioadă a anului și se stabilește pentru un termen de la 3 luni la un an.

3. Criteriile generale de individualizare a sancțiunii contravenționale.

Prin **individualizarea sancțiunii contravenționale** înțelegem operația de adaptare a sancțiunii contravenționale în raport cu fiecare faptuitor în vederea realizării scopului de prevenție generală și specială a contravenționalității

criterii generale de individualizare a sancțiunii contravenționale

Cerințe stabilite de lege, de care este obligată să se conducă autoritățile extrajudiciare și judiciare la aplicarea fiecărei sancțiuni contravenționale, pentru fiecare făptuitor în parte (art. 41 CCRM).

Persoana recunoscută vinovată de săvârșirea unei contravenții i se poate aplica o sancțiune echitabilă:

În limitele fixate ale părții speciale de dr. material al CCRM.

În strictă conformitate cu dispozițiile Părții Generale a CCRM.

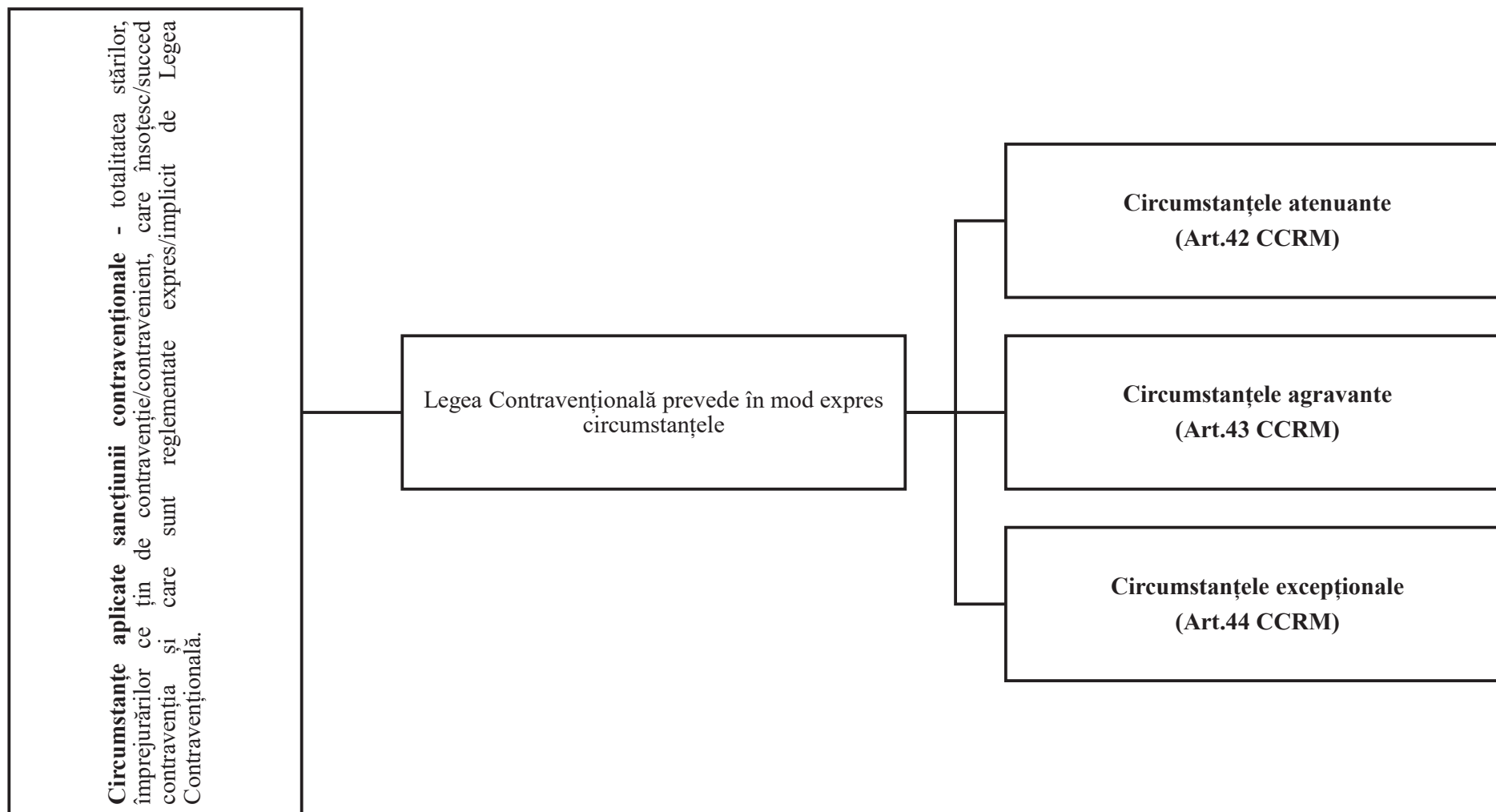
Ținând cont de gravitatea contravenției săvârșite, motivul, scopul și persoana celui vinovat.

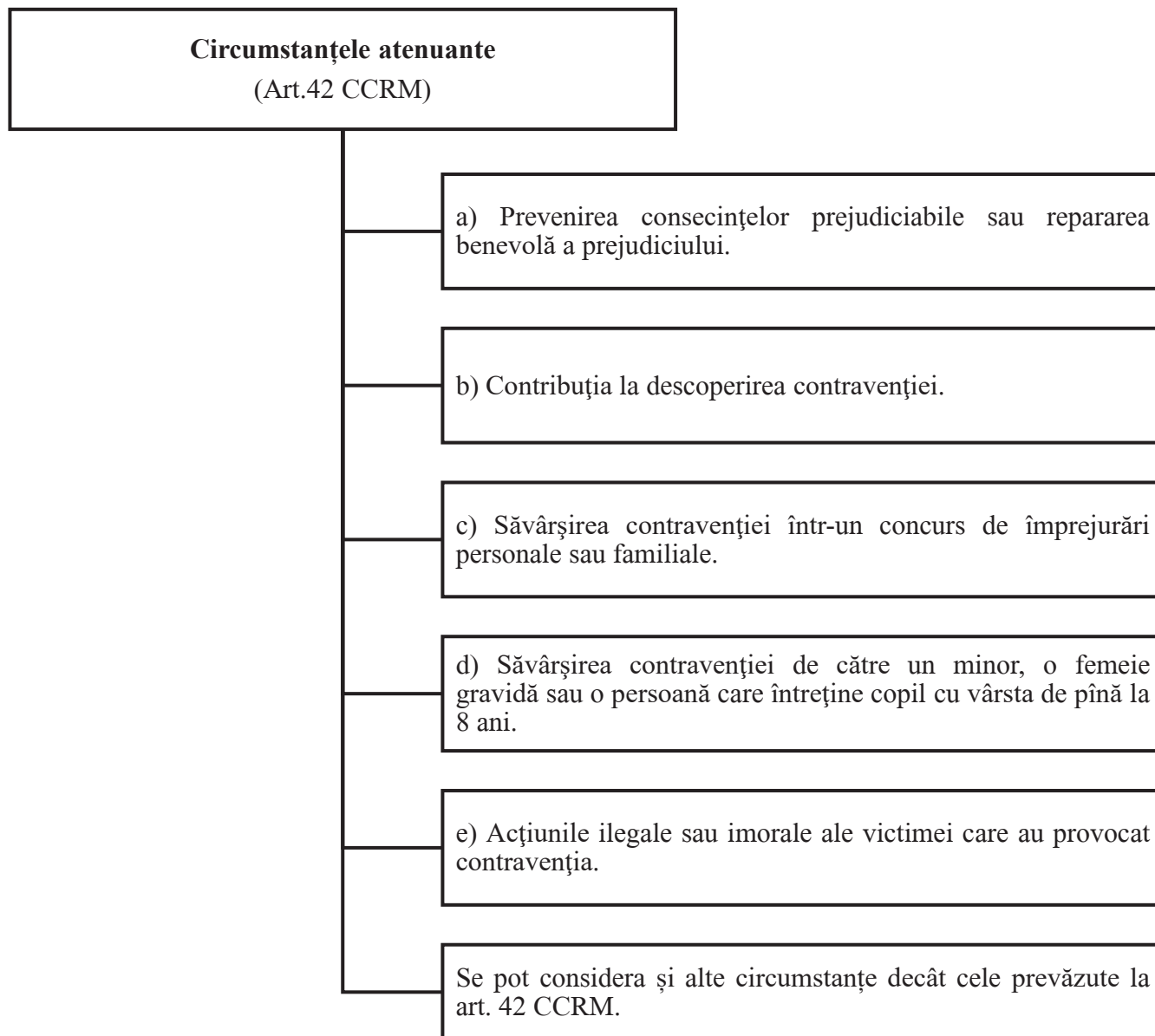
Ținând cont de influența sancțiunii aplicate asupra corectării și reeducării contravenientului.

Ținând cont de condițiile de viață ale făptuitorului.

- Circumstanțe atenuante
- Circumstanțe agravante
- Circumstanțe excepționale

4. Circumstanțele atenuante și agravante la aplicarea sancțiunilor contravenționale.

Circumstanțele agravante

(Art.43 CCRM)

Circumstanțele enumerate au **caracter exhaustiv**.

a) Continuarea comportării ilicite, contrar somației de a se pune capăt unei astfel de comportări.

b) Săvârșirea contravenției de către o persoană care anterior a fost sancționată pentru o contravenție similară sau pentru alte fapte care au relevanță pentru cauză.

c) Instigarea sau atragerea minorilor la săvârșirea contravenției.

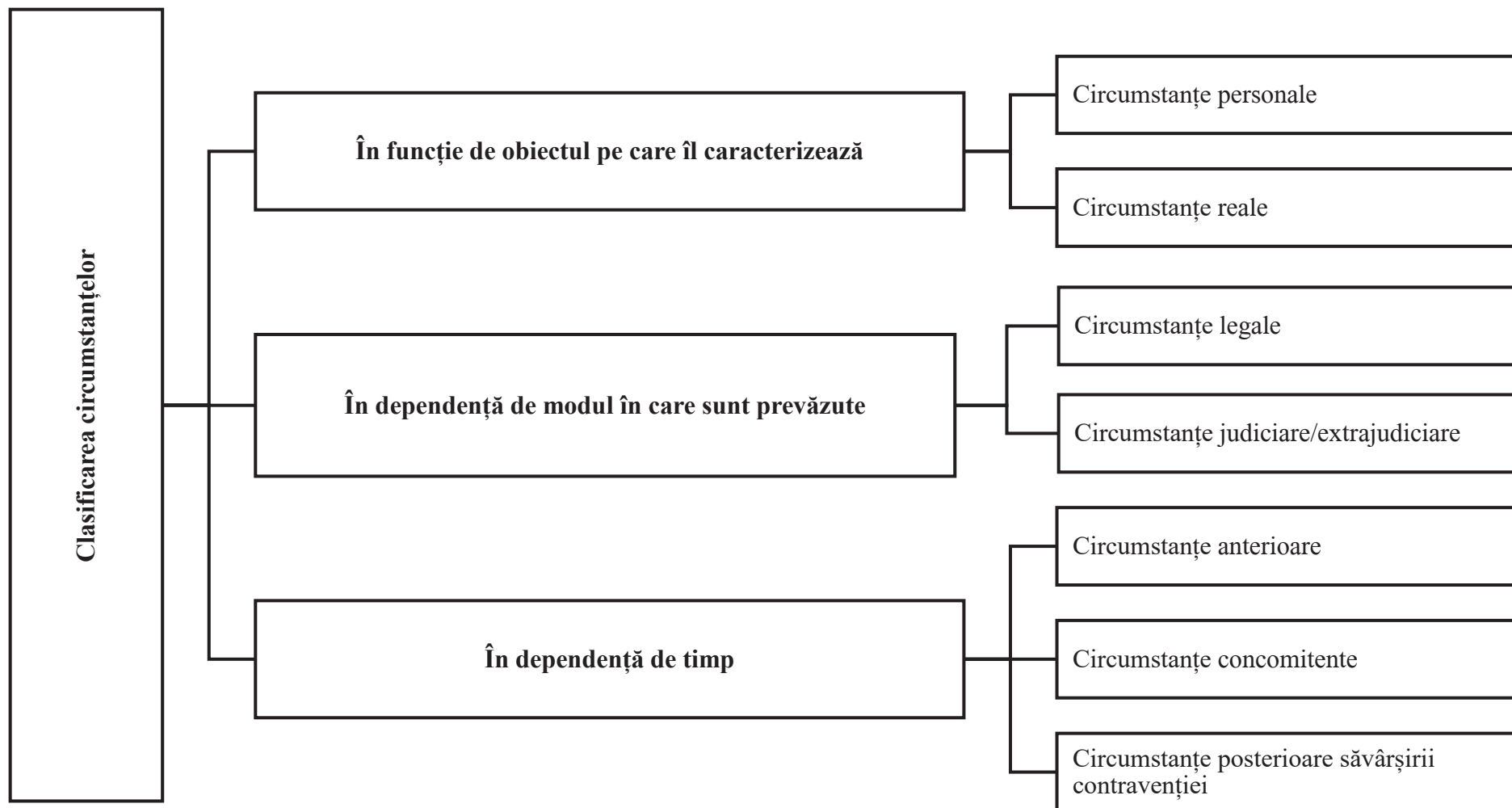
d) Săvârșirea contravenției de către un grup de persoane.

e) Săvârșirea contravenției profitându-se de condițiile unor calamități naturale sau ale altor stări excepționale.

f) Săvârșirea contravenției în stare de ebrietate produsă de alcool sau de alte substanțe. Instanța de judecată este în drept, în funcție de caracterul contravenției, să nu considere această circumstanță ca agravantă.

g) Săvârșirea contravenției față de un minor, de o femeie, de o persoană în etate sau față de o persoană care se află în imposibilitatea de a se apăra din cauza bolii, dizabilității ori altui factor.

h) Săvârșirea contravenției din motive de prejudecată.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Elaborarea unui eseu aplicativ privind noțiunea, scopul și funcțiile sancțiunii contravenționale în ordinea juridică a RM.
 2. Analiza sistemului sancțiunilor contravenționale aplicabile persoanelor fizice și juridice, cu identificarea particularităților fiecărei sancțiuni.
 3. Soluționarea unei spețe privind individualizarea sancțiunii contravenționale în funcție de gravitatea faptei, persoana făptuitorului și circumstanțele cauzei.
 4. Studierea jurisprudenței Curții Constituționale privind individualizarea sancțiunilor, în special ideea că sancțiunea trebuie să reflecte proporțional raportul dintre faptă, vinovăție și consecințe (constcourt.md).
 5. Redactarea unui proiect de argumentare juridică privind repararea prejudiciului cauzat prin contravenție.
-

Test-grilă

1. Scopul principal al sancțiunii contravenționale este:

- a) repararea exclusivă a prejudiciului;
- b) apărarea valorilor sociale, prevenirea săvârșirii unor noi contravenții și educarea persoanei;
- c) obținerea de venituri la bugetul de stat.

2. Individualizarea sancțiunii contravenționale presupune:

- a) aplicarea automată a sancțiunii maxime;
- b) stabilirea sancțiunii în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei;
- c) alegerea sancțiunii de către contravenient.

3. La individualizarea sancțiunii se iau în considerare:

- a) gravitatea faptei, persoana făptuitorului și circumstanțele cauzei;
- b) exclusiv situația materială a persoanei;
- c) exclusiv prejudiciul cauzat.

4. Amenda contravențională reprezintă:

- a) o măsură de siguranță;
- b) o sancțiune patrimonială principală;
- c) o măsură procesuală de constrângere.

5. Munca neremunerată în folosul comunității poate fi aplicată:

- a) doar în cazurile prevăzute de lege;
- b) în orice cauză contravențională;
- c) exclusiv persoanelor juridice.

6. Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate reprezintă:

- a) o sancțiune complementară;
- b) o măsură procesuală;
- c) o cauză de înlăturare a răspunderii.

7. Circumstanță atenuantă poate constitui:

- a) săvârșirea repetată a contravenției;
- b) recunoașterea vinovăției și repararea benevolă a prejudiciului;
- c) comiterea faptei în grup.

8. Circumstanță agravantă poate fi:

- a) colaborarea cu autoritatea competentă;
- b) săvârșirea contravenției în stare de ebrietate, dacă acest fapt a influențat comiterea faptei;
- c) repararea benevolă a prejudiciului.

9. Concursul de contravenții există atunci când:

- a) aceeași persoană săvârșește două sau mai multe contravenții;
- b) două persoane săvârșesc aceeași contravenție;
- c) contravenția este contestată în instanță.

10. În cazul concursului de contravenții, sancțiunea se stabilește:

- a) potrivit regulilor speciale prevăzute de Codul contravențional;
- b) exclusiv prin cumularea tuturor sancțiunilor maxime;
- c) prin alegerea sancțiunii celei mai mici.

11. Principiul proporționalității impune ca sancțiunea:

- a) să fie identică pentru toate contravențiile;
- b) să corespundă gravității faptei și gradului de vinovăție;

- c) să fie aplicată exclusiv în cuantum maxim.

12. Repararea prejudiciului cauzat prin contravenție:

- a) exclude automat răspunderea contravențională;
- b) poate constitui circumstanță atenuantă;
- c) nu produce niciun efect juridic.

13. În cazul persoanelor juridice, sancțiunile contravenționale urmăresc:

- a) exclusiv recuperarea prejudiciului;
- b) prevenirea încălcării legislației și respectarea ordinii de drept;
- c) exclusiv suspendarea activității întreprinderii.

14. Aplicarea unei sancțiuni fără motivarea individualizării acesteia contravine:

- a) principiului legalității și proporționalității;
- b) principiului autonomiei locale;
- c) principiului publicității actelor normative.

15. Funcția preventivă a sancțiunii contravenționale urmărește:

- a) încasarea sumelor la buget;
- b) împiedicarea săvârșirii unor noi contravenții atât de către contravenient, cât și de alte persoane;
- c) majorarea numărului de sancțiuni aplicate.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
4. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
5. Hotca M. A., *Drept contravențional. Partea generală*. București: Editas, 2003.
6. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
7. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
8. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
9. Albert Antoci. Oleg Pantea *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.
10. Nichita Rodica. *Munca neremunerată în folosul comunității – sancțiune contravențională*. In: *Realități și perspective ale învățământului juridic național*. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale, Facultatea de Drept, USM: conferință științifică internațională aniversară, 3–4 octombrie 2024. Chișinău: Editura USM, 2025, pp. 193-200. ISBN 978-9975-62-938-6 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/rpijn2025.19>
11. Pantea Oleg și Lidia Gîrleanu. *Rolul instituțional al Inspectoratului de Stat al Muncii în prevenirea și sancționarea contravențiilor*. In: *Integrare prin cercetare și inovare: conferința științifică națională cu participare internațională. Științe Juridice și Economice*, Chișinău, 6-7 noiembrie 2025. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 184-197. ISBN 978-9975-62-945-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/spd2025j.25>
12. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Condițiile și particularitățile de aplicare a sancțiunilor contravenționale – suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule și privarea de dreptul special de a conduce vehicule*. In: *Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală: conferință științifico-practică internațională*, Chișinău, 12-13 decembrie 2024. Chișinău: Lexon Prim, 2025, pp. 278-291. ISBN 978-9975-3418-7-5. Disponibil: <https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.25>
13. Erhan Ianuș. *Împăcarea victimei cu făptuitorul – cauză care înlătură răspunderea contravențională*. In: *Integrare prin cercetare și inovare: conferința științifică națională cu participare internațională. Științe Juridice și Economice*, Chișinău, 6-7 noiembrie 2025. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 158-169. ISBN 978-9975-62-945-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/spd2025j.22>

TEMA 4. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND PROCESUL CONTRAVENȚIONAL

Unități de conținut:

1. Noțiunea și trăsăturile specifice procesului contravențional.
 2. Subiecții și participanții la procesul contravențional.
 3. Sistemul autorităților competente să soluționeze cauze contravenționale.
 4. Agentul constatatator.
-

Abilități:

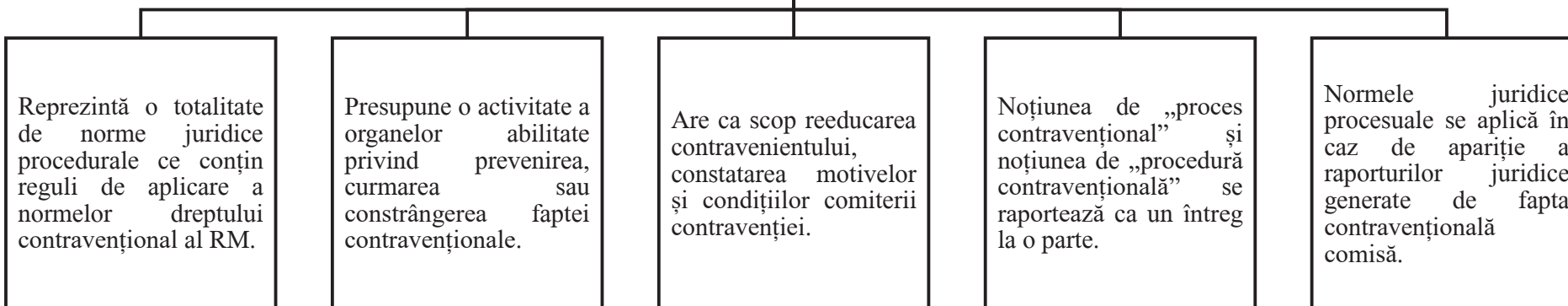
- definește conceptul de proces contravențional;
 - identifică etapa începerii unui proces contravențional;
 - evidențiază specificul procesului contravențional;
 - evaluează scopul procesului contravențional;
 - stabilește subiecții procesului contravențional;
 - identifică sistemul autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale;
 - definește statutul participantului la procesul contravențional;
 - clasifică participanții în procesul contravențional;
 - selectează autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale.
-

Rezultate ale învățării:

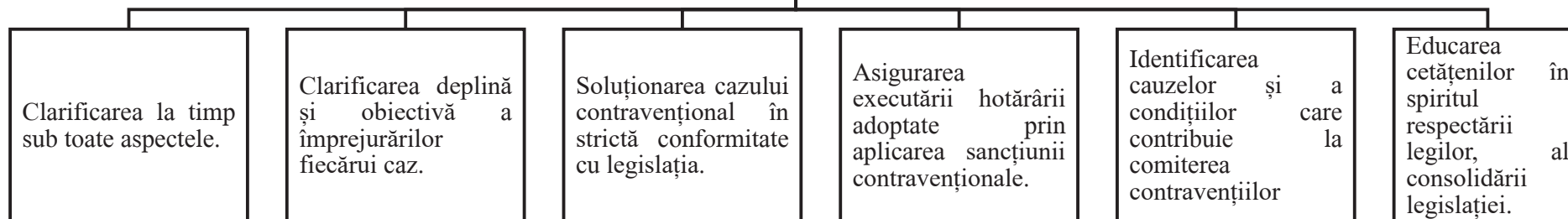
- RÎ 1.** Poate colecta și examina datele și informațiile referitoare la fenomene/cauze/situații concrete.
- RÎ 3.** Poate determina/selecta și interpreta normele juridice posibil a fi aplicate în contextul definit.
- RÎ 4.** Poate stabili asemănările și deosebiriile dintre actele normative naționale, europene/internaționale aplicabile domeniului de activitate și identifica perspectivele de îmbunătățire;
- RÎ 6.** Poate evalua riscurile și recunoaște/anticipa consecințele diferitelor soluții.

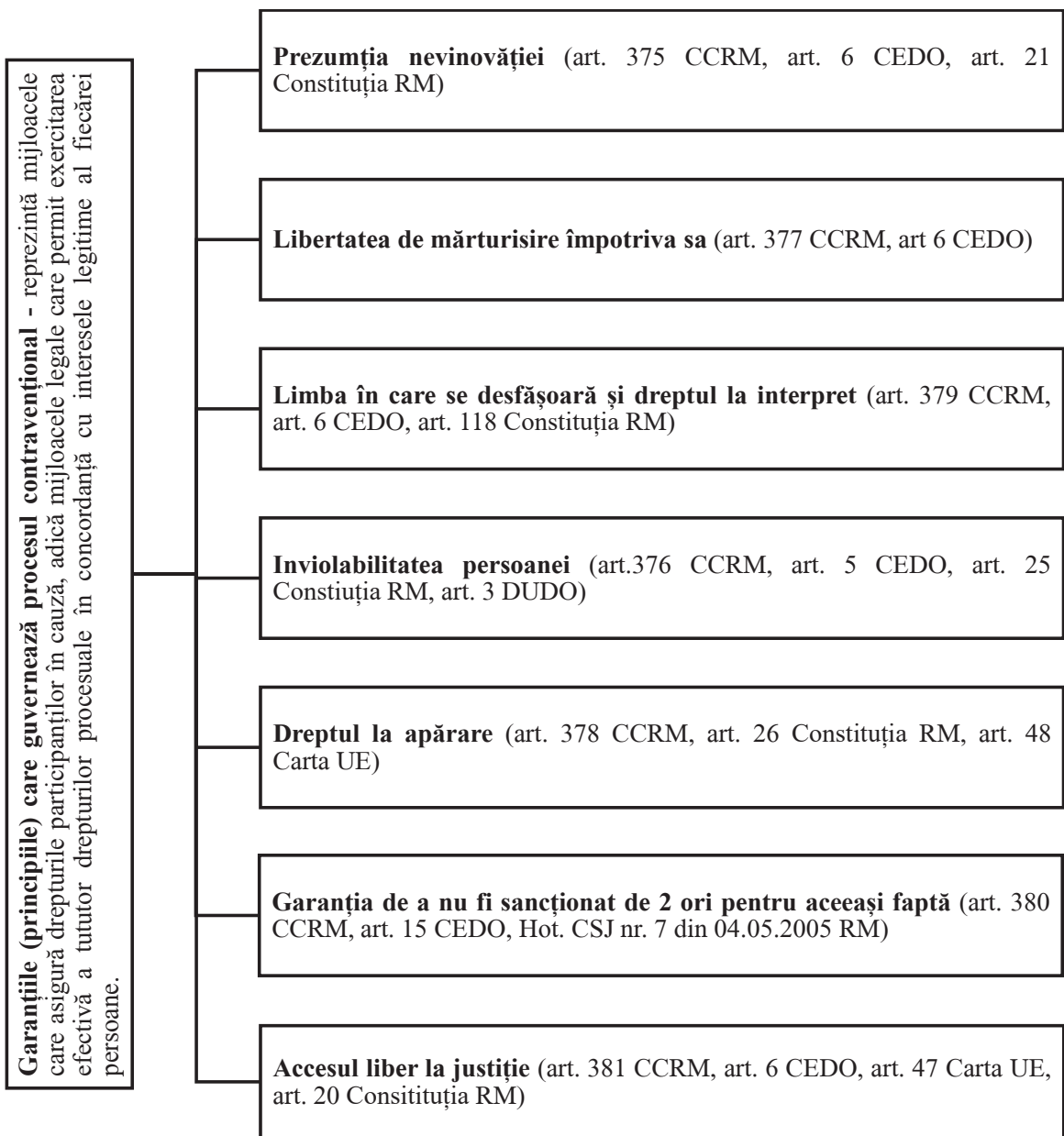
1. Noțiunea și trăsăturile specifice procesului contravențional.

Procesul Contravențional (art. 374 CCRM) este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, având ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea contravenției.

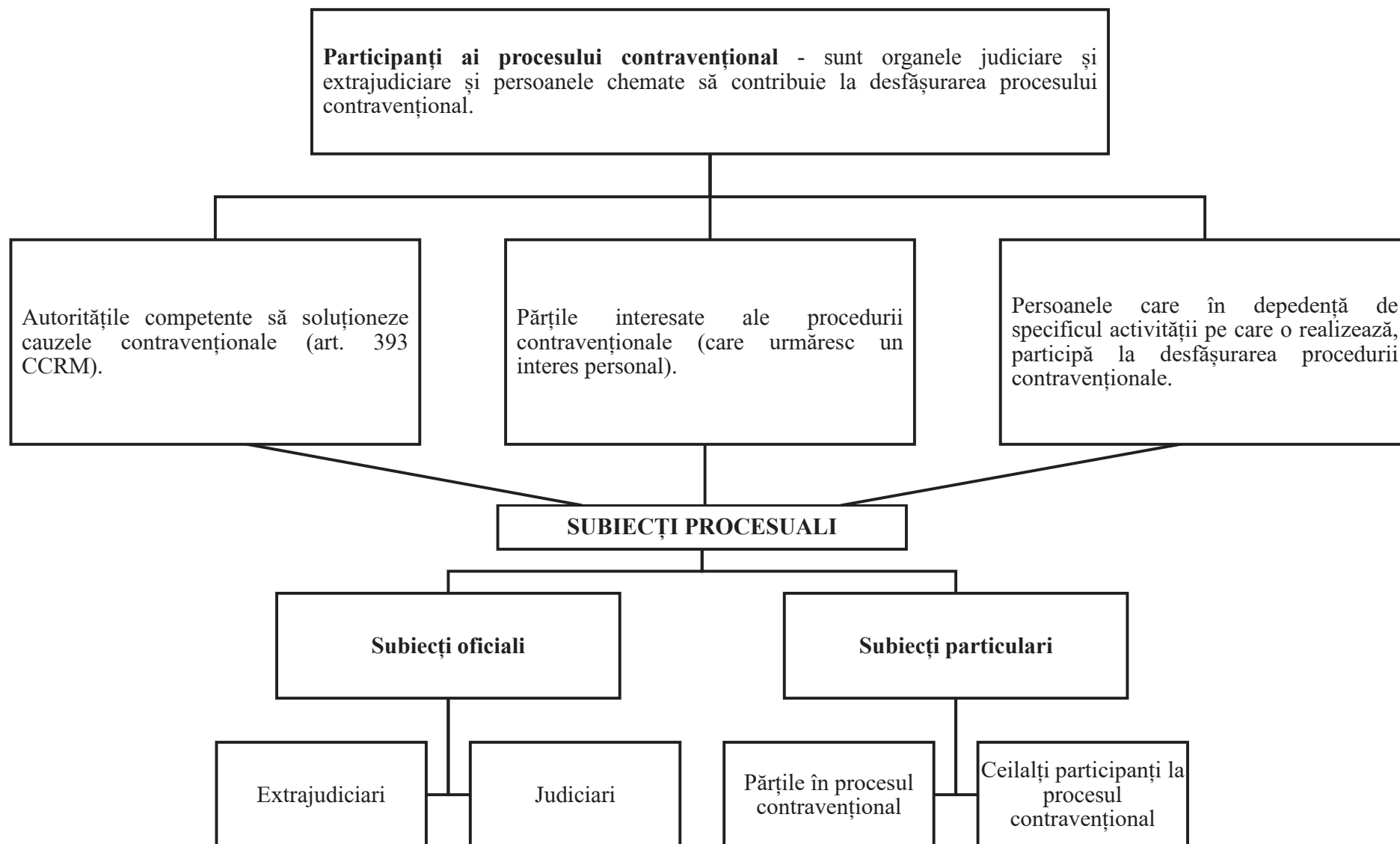

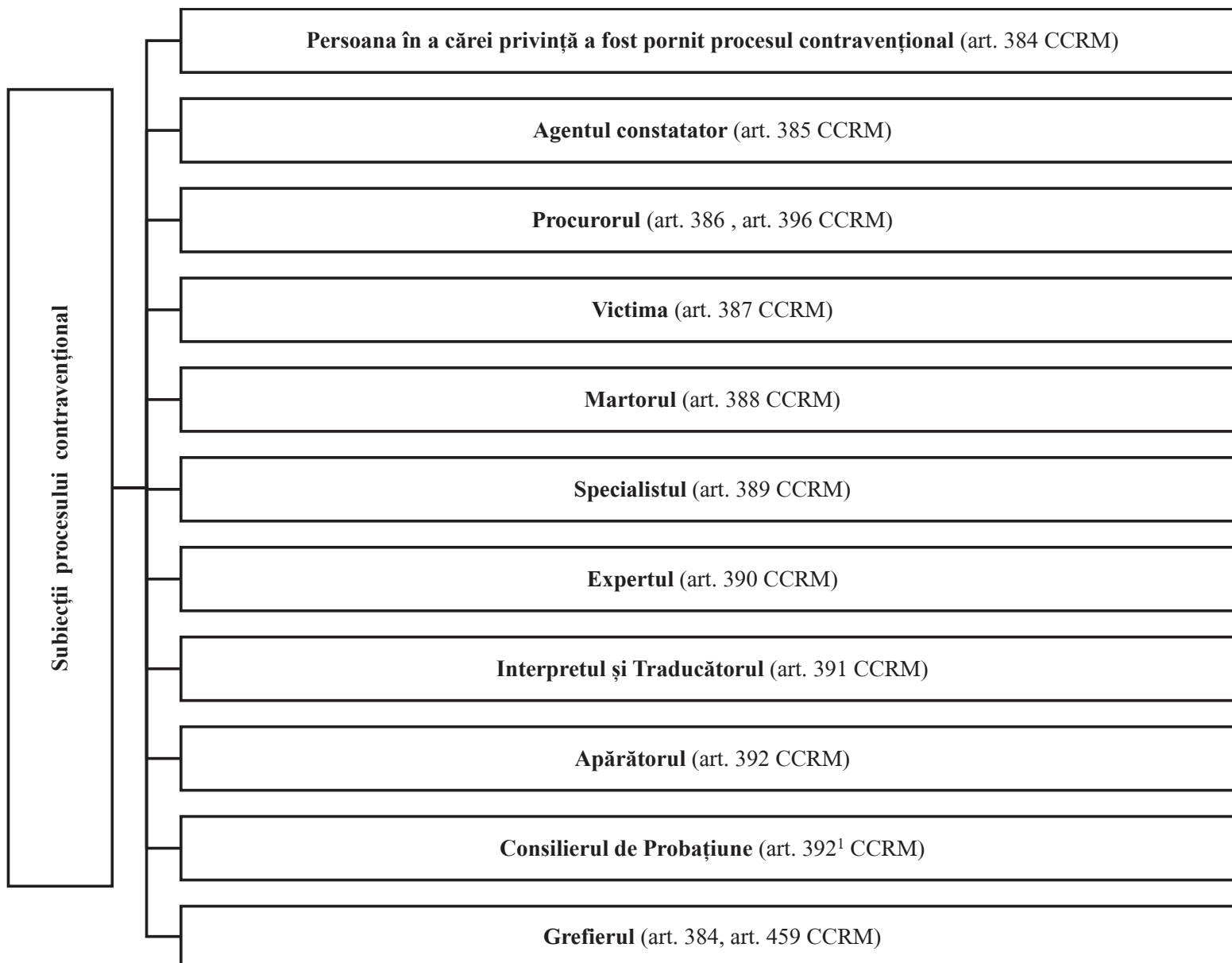
Sarcinile procesului contravențional

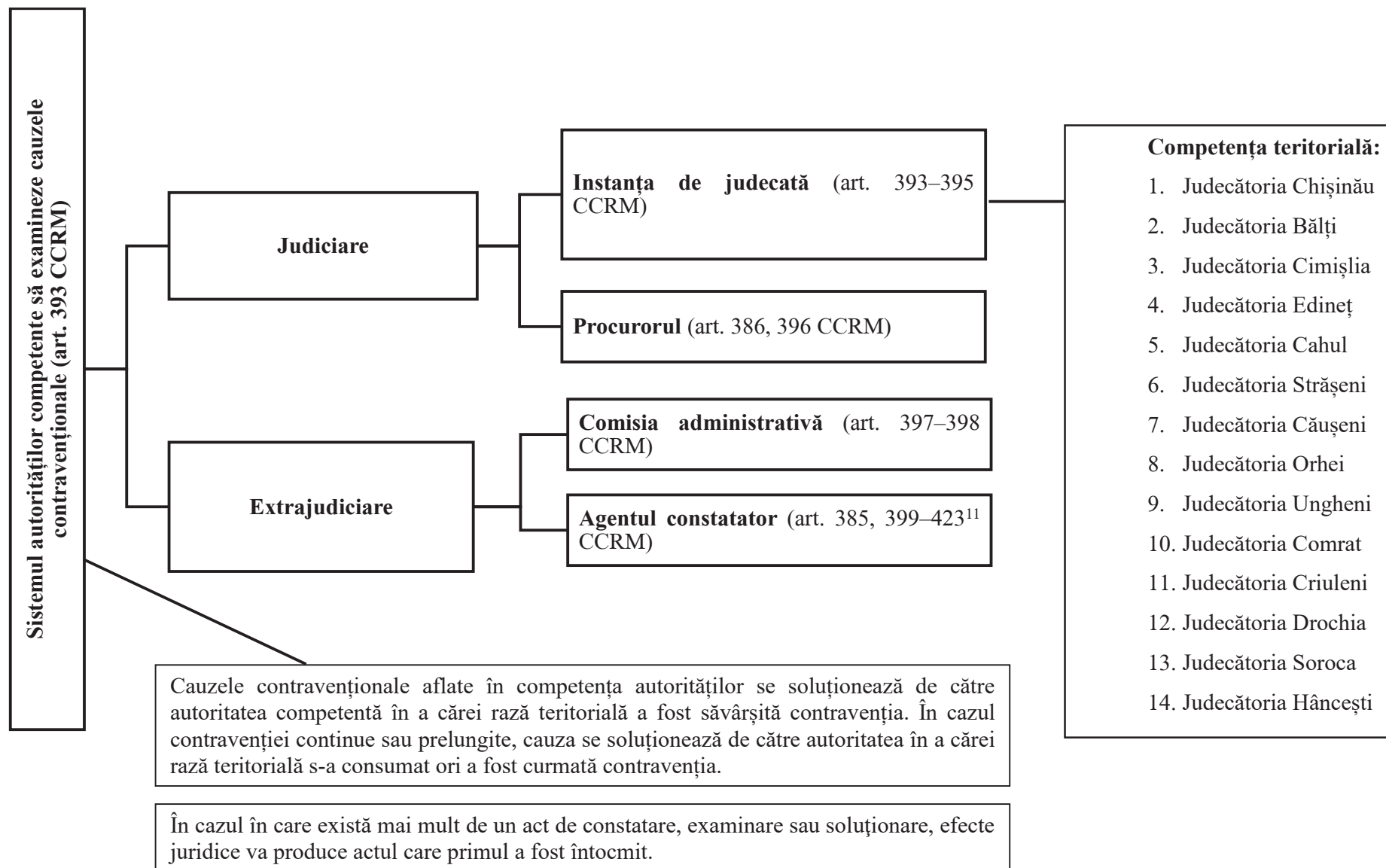

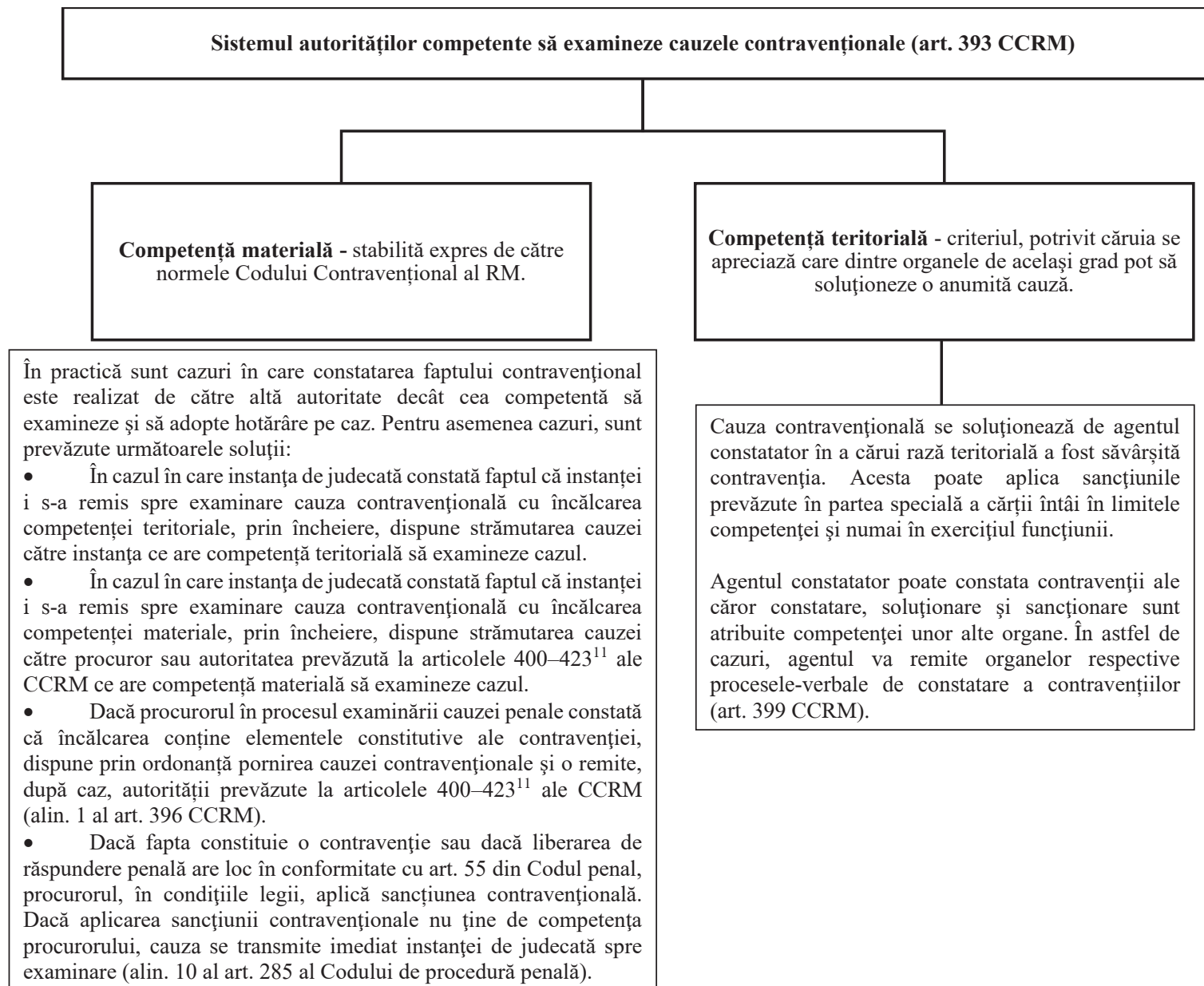
2. Subiecții și participanții la procesul contravențional.

3. Sistemul autorităților competente să soluționeze cauze contravenționale.

Liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională (art. 55 Cod Penal RM)

Persoanelor liberate de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională li se aplică următoarele sancțiuni contravenționale:

Amendă în mărime de până la 150 de unități convenționale (se aplică de către procuror sau instanța de judecată);

Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an (se aplică doar de către instanța de judecată);

Privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an (se aplică doar de către instanța de judecată);

Privarea de dreptul special de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la 3 ani (se aplică doar de către instanța de judecată);

Privarea de dreptul special de a deține armă și de portarmă pe un termen de la 3 luni la un an (se aplică doar de către instanța de judecată);

Privarea de dreptul special de a deține armă și de portarmă pe un termen de la 3 luni la un an (se aplică doar de către instanța de judecată);

Arest contravențional de până la 30 de zile (se aplică doar de către instanța de judecată).

4. Agentul constatatator.

AGENTUL CONSTATATOR este reprezentantul autorității publice împuternicit să constate, să examineze și să soluționeze cauze contravenționale, în limitele competenței stabilite de lege art. 385, 399–423¹¹ CCRM.

Competența

Competența materială

Agentul constatatator poate aplica sancțiunile prevăzute în partea specială a cărții întâi în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii.

Agentul constatatator are competența să constate, să examineze și să încheie procesul-verbal cu privire la contravenție.

(art. 400-423¹¹ CCRM)

Competența teritorială

Cauza contravențională se soluționează de agentul constatatator în a cărei rază teritorială a fost săvârșită contravenția.

Agentul constatatator poate constata contravenții ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul va remite organelor respective procesele-verbale de constatare a contravențiilor (art. 399 CCRM).

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Elaborarea unei scheme privind etapele procesului contravențional, de la constatarea faptei până la executarea hotărârii.
 2. Identificarea subiecților și participanților la procesul contravențional, cu explicarea rolului agentului constatatator, contravenientului, victimei, apărătorului și instanței.
 3. Simularea unei situații de pornire a procesului contravențional, cu stabilirea autorității competente.
 4. Redactarea unei fișe de analiză privind statutul agentului constatatator și limitele atribuțiilor sale.
 5. Studiarea riscurilor procesuale care pot afecta legalitatea cauzei contravenționale, inclusiv încălcarea dreptului la apărare și aplicarea greșită a competenței.
-

Test-grilă

1. Procesul contravențional reprezintă:

- a) totalitatea raporturilor civile dintre participanți;
- b) activitatea reglementată de lege privind constatarea, examinarea și soluționarea cauzelor contravenționale;
- c) exclusiv activitatea instanțelor de judecată.

2. Scopul procesului contravențional constă în:

- a) stabilirea adevărului obiectiv și aplicarea corectă a legii contravenționale;
- b) protejarea exclusivă a intereselor autorității publice;
- c) încasarea sancțiunilor pecuniare.

3. Principiul legalității în procesul contravențional presupune că:

- a) toate actele procesuale trebuie efectuate în condițiile și formele prevăzute de lege;
- b) agentul constatatator poate deroga de la lege dacă apreciază necesar;

- c) instanța poate ignora normele procedurale.

4. Persoana în privința căreia a fost pornit procesul contravențional beneficiază de:

- a) dreptul la apărare;
- b) dreptul de a aplica sancțiuni;
- c) dreptul de a emite acte procesuale.

5. Dreptul la apărare include:

- a) posibilitatea de a prezenta probe și explicații;
- b) posibilitatea de a modifica legea aplicabilă;
- c) posibilitatea de a desemna agentul constatatator.

6. Agentul constatatator este:

- a) participant facultativ în procesul contravențional;
- b) persoana împuternicită prin lege să constate contravenții și să desfășoare acte procedurale;
- c) reprezentantul obligatoriu al instanței.

7. Competența materială reprezintă:

- a) delimitarea atribuțiilor între autoritățile competente în funcție de categoria cauzelor;
- b) delimitarea teritorială a localităților;
- c) repartizarea cauzelor între avocați.

8. Competența teritorială determină:

- a) categoria contravenției;
- b) autoritatea competentă în funcție de raza teritorială prevăzută de lege;
- c) cuantumul sancțiunii.

9. Principiul contradictorialității presupune:

- a) dreptul fiecărei părți de a cunoaște și combate argumentele și probele celeilalte părți;
- b) obligația de a recunoaște vinovăția;
- c) posibilitatea aplicării automate a sancțiunii.

10. Interpretul participă în procesul contravențional pentru:

- a) a reprezenta agentul constatatator;
- b) a asigura exercitarea efectivă a drepturilor persoanei care nu cunoaște limba procedurii;
- c) a administra probe.

11. Recuzarea unui participant la proces poate fi solicitată atunci când există:

- a) circumstanțe care pun la îndoială imparțialitatea acestuia;
- b) nemulțumirea față de lege;
- c) lipsa experienței profesionale.

12. Procesul echitabil în materie contravențională este garantat inclusiv de:

- d) Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- e) Codul civil;
- f) Legea contabilității.

13. Persoana în privința căreia a fost pornit procesul contravențional are dreptul:

- a) să ia cunoștință de materialele dosarului;
- b) să stabilească sancțiunea aplicabilă;
- c) să exercite atribuțiile instanței.

14. Încălcarea gravă a dreptului la apărare poate conduce la:

- a) anularea actelor procesuale afectate;
- b) majorarea sancțiunii;
- c) transformarea contravenției în infracțiune.

15. Termenul rezonabil de examinare a cauzei contravenționale reprezintă o exigență derivată din:

- a) principiul securității juridice și dreptul la un proces echitabil;
- b) principiul libertății contractuale;
- c) principiul descentralizării administrative.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002.
4. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 4 noiembrie 1950.
5. Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură.
6. Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
7. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
8. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
9. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
10. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
11. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
12. Albert Antoci. Oleg Pantea *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.
13. ERHAN Ianuș și Valeriu PÂCALEU. *Rolul instanțelor judecătorești în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional*. In: Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală: conferință științifico-practică internațională, Chișinău, 12-13 decembrie 2024. Chișinău: Lexon Prim, 2025, pp. 263-277. ISBN 978-9975-3418-7-5. Disponibil: <https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.24>
14. Erhan Ianuș și Valeriu Pâcaleu. *Termenul de prescripție – cauză care înlătură răspunderea contravențională, noțiune și condiții de aplicare*. In: Realități și perspective ale învățământului juridic național. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale, Facultatea de Drept, USM: conferință științifică internațională aniversară, 3–4 octombrie 2024. Chișinău: Editura USM, 2025, pp. 56-67. ISBN 978-9975-62-938-6 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/rpijn2025.06>
15. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Registration and records procedure of contraventions and contraventional causes*. In: Legea și Viața. 2023, nr. 4. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10725558>

TEMA 5. PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ ÎN PROCESUL CONTRAVENȚIONAL

Unități de conținut:

1. Noțiunea de probă în procesul contravențional.
 2. Tipurile de probă, clasificarea și aprecierea acestora în procesul contravențional.
 3. Mijloacele de probă și aprecierea probelor.
 4. Corpurile delict și actele procesual-contravenționale.
-

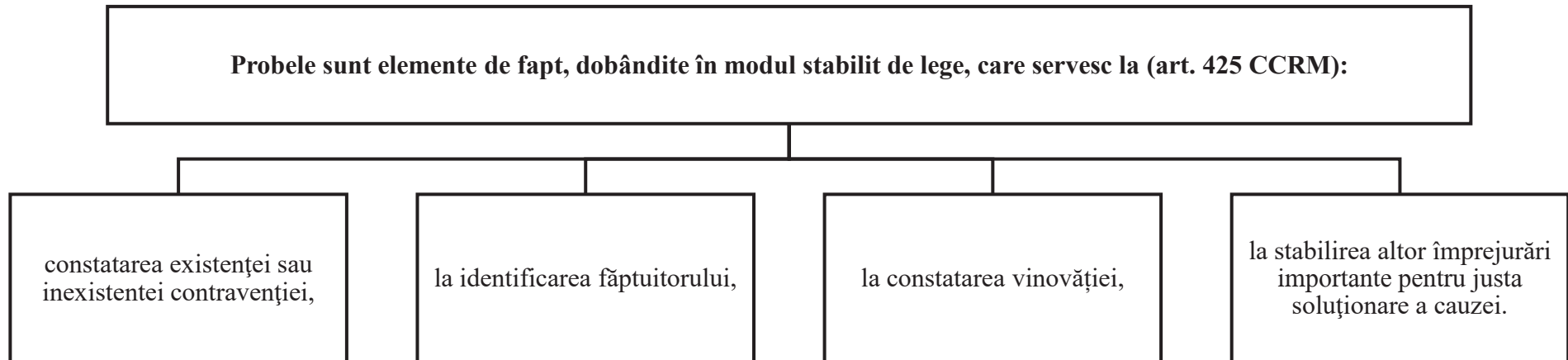
Abilități:

- definește noțiunea de probă în procesul contravențional;
 - determină importanța probelor pentru procesul contravențional;
 - identifică și caracterizează mijloacele de probă;
 - apreciază probele folosite în cadrul procesului contravențional;
 - descrie condițiile de efectuare a procedurilor probatorii;
 - definește noțiunea de corp delict;
 - cunoaște ce prezintă actul procesual;
 - identifică condițiile pe care trebuie să le întrunească actele procesual-contravenționale;
 - apreciază importanța actelor procesual-contravenționale.
-

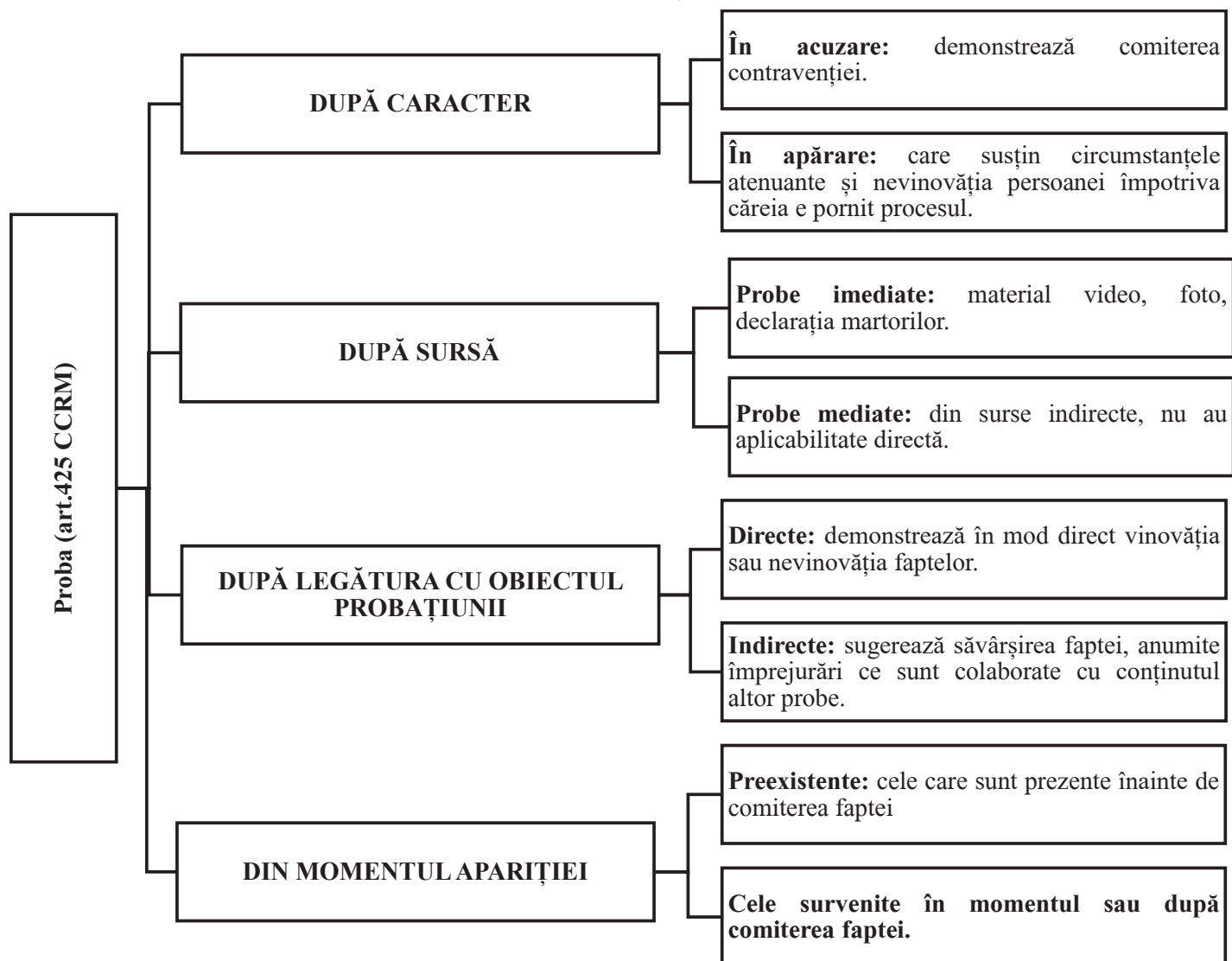
Rezultate ale învățării:

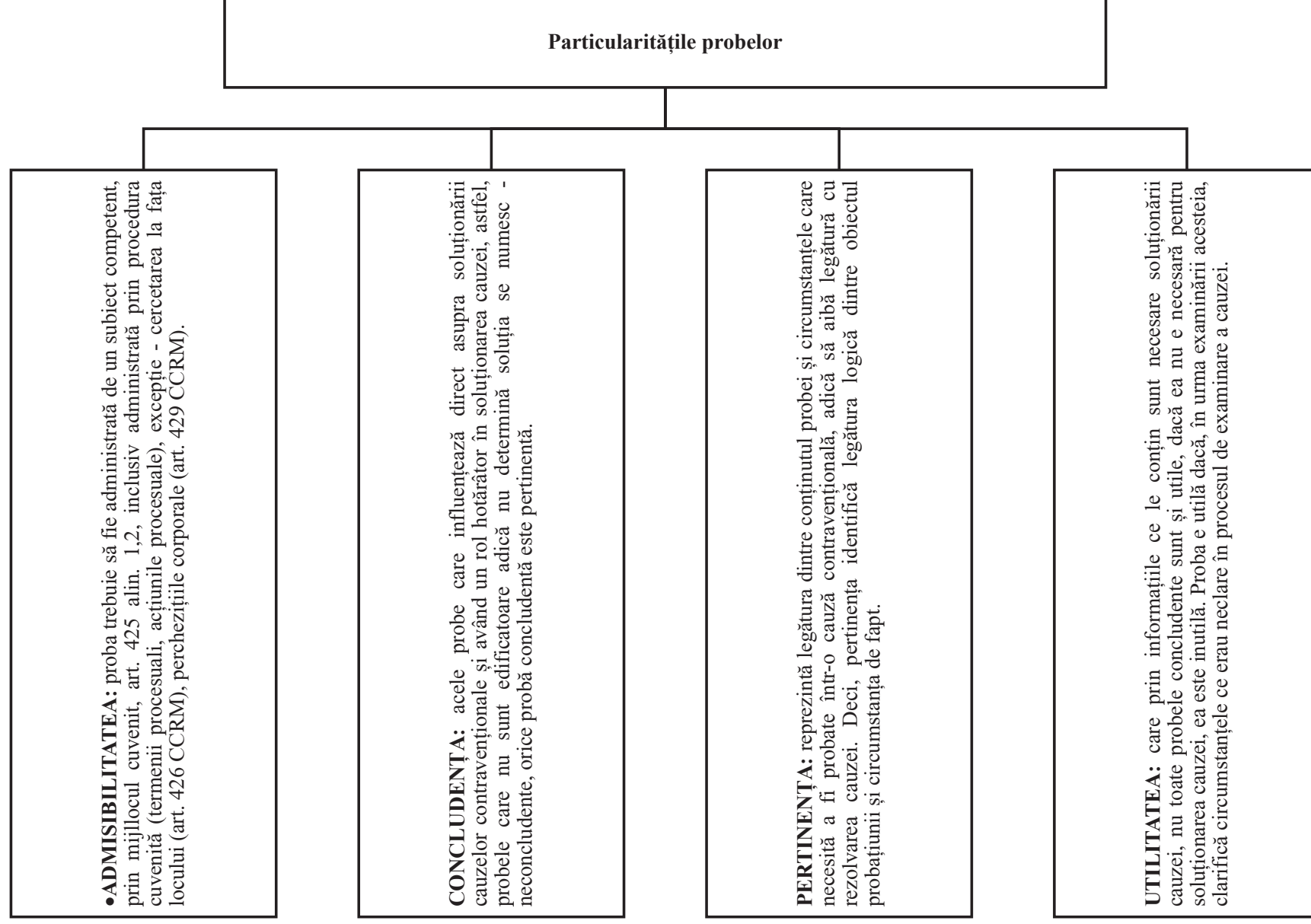
- RÎ 5.** Poate raporta și aplica cadrul normativ relevant întru soluționarea, problemei/cauzei/situației.
- RÎ 8.** Poate elabora proiecte de decizii/acte juridice specifice sarcinilor profesionale în vederea soluționării problemei/situației concrete.
- RÎ 9.** Poate formula raționamente și judecăți în vederea argumentării ideii/soluției/deciziei.
- RÎ 10.** Poate verifica/corela corespunderea deciziilor/ actelor juridice specifice cu legislația națională și standardele europene/ internaționale în vigoare în vederea soluționării problemei/situației concrete de drept.

1. Noțiunea de probă în procesul contravențional.

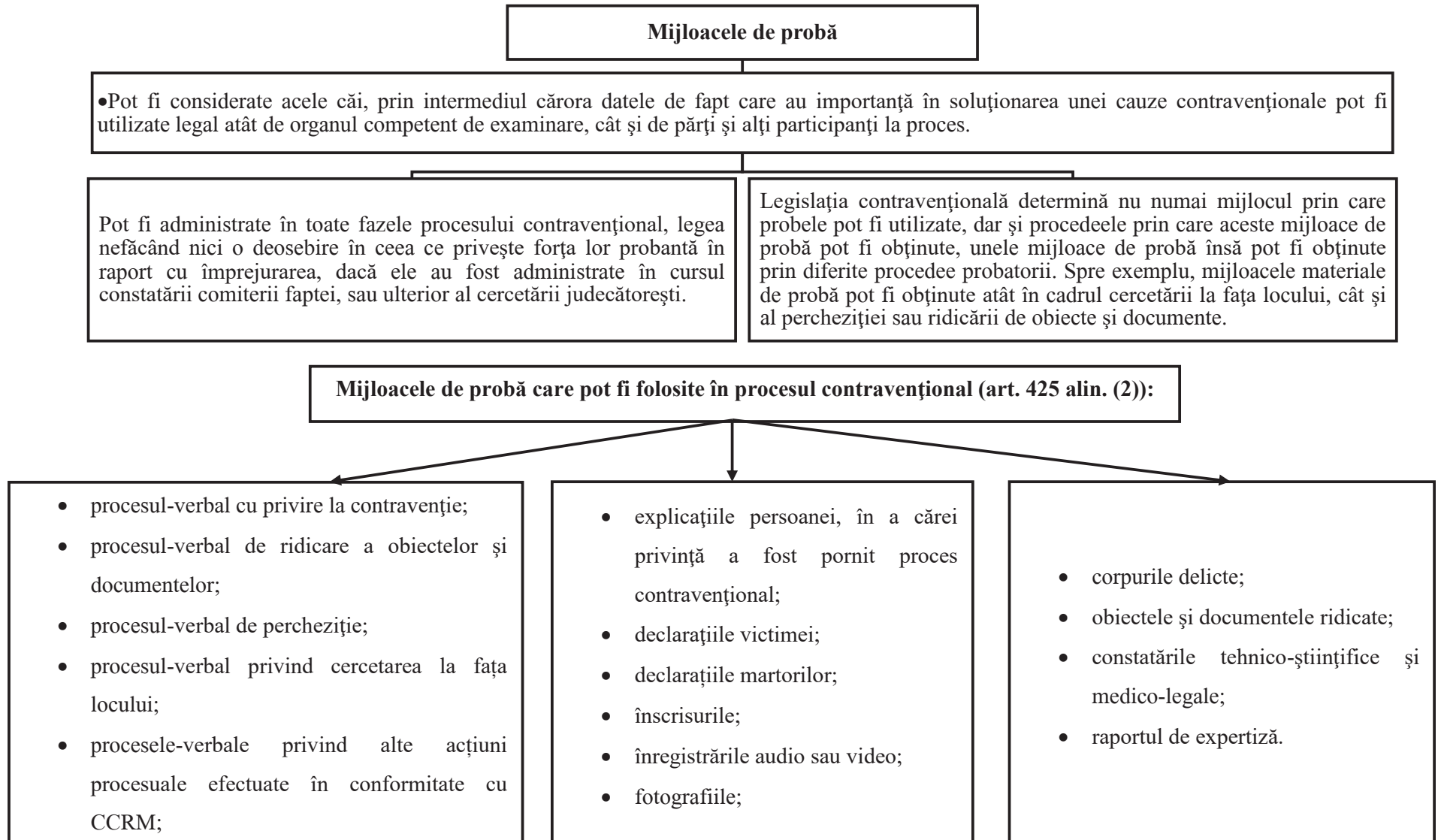

2. Tipurile de probă, clasificarea și aprecierea acestora în procesul contravențional.

3. Mijloacele de probă și aprecierea probelor.

4. Corpurile delictе și actele procesual-contravenționale.

Corpurile Delictе (art. 431 CCRM)

Corpuri delictе se consideră obiectele, inclusiv banii, documentele, vehiculele, alte valori, față de care există temeiuri a presupune că au servit la săvârșirea contravenției, au păstrat asupra lor urmele faptei contravenționale sau au constituit obiectul acestei fapte, sau pot servi ca mijloc de constatare a existenței ori inexistenței elementelor constitutive ale contravenției

CONDIȚIILE DE RECUNOAȘTERE A CORPULUI DELICT

Dacă prin descrierea lui amănunțită, prin sigilare sau prin alte acțiuni întreprinse imediat după depistare a fost eliminată posibilitatea substituirii sau modificării esențiale a particularităților și semnelor sau urmelor aflate pe obiect.

Probele pot fi obținute prin diverse procedee, precum cercetarea la fața locului, percheziția sau ridicarea de obiecte și documente. Dacă acestea nu pot fi transportate sau sunt perisabile, se folosesc metode alternative (mulaje, fotografii, schițe).

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Analiza unei spețe privind admisibilitatea, relevanța, concludența și utilitatea probelor într-o cauză contravențională.
 2. Elaborarea unui portofoliu de mijloace de probă, incluzând declarații, înscrisuri, înregistrări tehnice, corpuri delictive și procese verbale.
 3. Redactarea unei argumentări privind aprecierea probelor de către agentul constatatator sau instanță.
 4. Examinarea condițiilor de legalitate ale actelor procesual contravenționale.
 5. Cercetarea unei situații privind folosirea mijloacelor tehnice certificate sau omologate în constatarea contravențiilor.
-

Test-grilă

1. În procesul contravențional, proba reprezintă:

- a) orice informație care contribuie la stabilirea circumstanțelor cauzei;
- b) exclusiv declarația agentului constatatator;
- c) exclusiv procesul-verbal cu privire la contravenție.

2. Obiectul probațiunii în procesul contravențional îl constituie:

- a) împrejurările care trebuie stabilite pentru soluționarea legală a cauzei;
- b) doar persoana contravenientului;
- c) exclusiv prejudiciul cauzat.

3. Sarcina probei în procesul contravențional revine, în principal:

- a) persoanei în privința căreia a fost pornit procesul contravențional;
- b) autorității care susține existența contravenției;
- c) martorului.

4. Presumpția nevinovăției presupune că:

- a) persoana este considerată vinovată până la pronunțarea hotărârii;

- b) persoana este considerată nevinovată până la dovedirea vinovăției sale în condițiile legii;
- c) agentul constatatator stabilește definitiv vinovăția.

5. Declarațiile martorilor constituie:

- a) mijloace de probă;
- b) măsuri procesuale de constrângere;
- c) sancțiuni procesuale.

6. Probele obținute cu încălcarea gravă a dispozițiilor legale:

- a) pot fi utilizate fără restricții;
- b) pot fi recunoscute inadmisibile;
- c) devin automat probe decisive.

7. Corpurile delictive reprezintă:

- a) bunurile sau obiectele care au servit la săvârșirea contravenției ori păstrează urme ale acestora;
- b) doar bunurile confiscate;
- c) exclusiv documentele contabile.

8. Procesul-verbal cu privire la contravenție are valoare:

- a) de probă prestabilită și incontestabilă;
- b) de mijloc de probă care trebuie apreciat împreună cu celelalte probe;
- c) exclusiv de act administrativ fără valoare probatorie.

9. Înregistrările audio și video pot constitui probe dacă:

- a) sunt pertinente, concludente și obținute legal;
- b) sunt prezentate exclusiv de autoritatea publică;
- c) sunt realizate numai de poliție.

10. Principiul liberei aprecieri a probelor presupune că:

- a) instanța apreciază probele potrivit propriei convingeri bazate pe examinarea completă și obiectivă a cauzei;
- b) toate probele au aceeași forță juridică prestabilită;
- c) agentul constator decide singur valoarea tuturor probelor.

11. Expertiza este dispusă atunci când:

- a) pentru clarificarea unor împrejurări sunt necesare cunoștințe speciale;
- b) persoana recunoaște vinovăția;

- c) există doar probe suficiente.

12. O probă este pertinentă dacă:

- a) a fost administrată de instanță;
- b) are legătură cu circumstanțele care trebuie demonstrate în cauză;
- c) provine de la un funcționar public.

13. În cazul existenței unor dubii care nu pot fi înlăturate:

- a) acestea se interpretează în defavoarea persoanei cercetate;
- b) acestea se interpretează în favoarea persoanei cercetate;
- c) cauza se suspendă obligatoriu.

14. Actele procesual-contravenționale trebuie să întrunească cerințele de:

- a) legalitate și formă prevăzute de lege;
- b) oportunitate politică;
- c) aprobare din partea contravenientului.

15. Administrarea probelor în procesul contravențional urmărește:

- a) confirmarea automată a constatărilor agentului constator;
- b) stabilirea adevărului și soluționarea legală și echitabilă a cauzei;
- c) exclusiv justificarea sancțiunii aplicate.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 4 noiembrie 1950.
4. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 57 din 29 noiembrie 2013 cu privire la examinarea cauzei contravenționale în cazul existenței corpurilor delictive.

5. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 72 din 15 decembrie 2015 cu privire la recunoașterea colegului de serviciu al agentului constator în calitate de martor în procedura contravențională.
6. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
7. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
8. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
9. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
10. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
11. Albert Antoci. Oleg Pantea. *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.

TEMA 6. MĂSURILE PROCESUALE DE CONSTRÂNGERE ȘI MĂSURILE DE SIGURANȚĂ.

Unități de conținut:

1. Valoarea juridică aplicativă a măsurilor procesuale de constrângere.
 2. Măsurile procesuale de constrângere aplicate de agentul constatator.
 3. Natura juridică și scopul măsurilor de siguranță.
 4. Caracteristica măsurilor de siguranță.
-

Abilități:

- definește măsurile procesuale de constrângere în procesul contravențional;
 - apreciază corelația dintre fapta contravențională și măsura procesuală de constrângere aplicată;
 - clasifică măsurile procesuale de constrângere;
 - cunoaște competența agenților constatori privitor la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere;
 - caracterizează condițiile și procedura reținerii precum și a altor măsuri procesuale de constrângere;
 - definește și clasifică măsurile de siguranță;
 - determină procedura de aplicare a măsurilor de siguranță;
 - delimitează măsurile procesuale de constrângere de măsurile de siguranță.
-

Rezultate ale învățării:

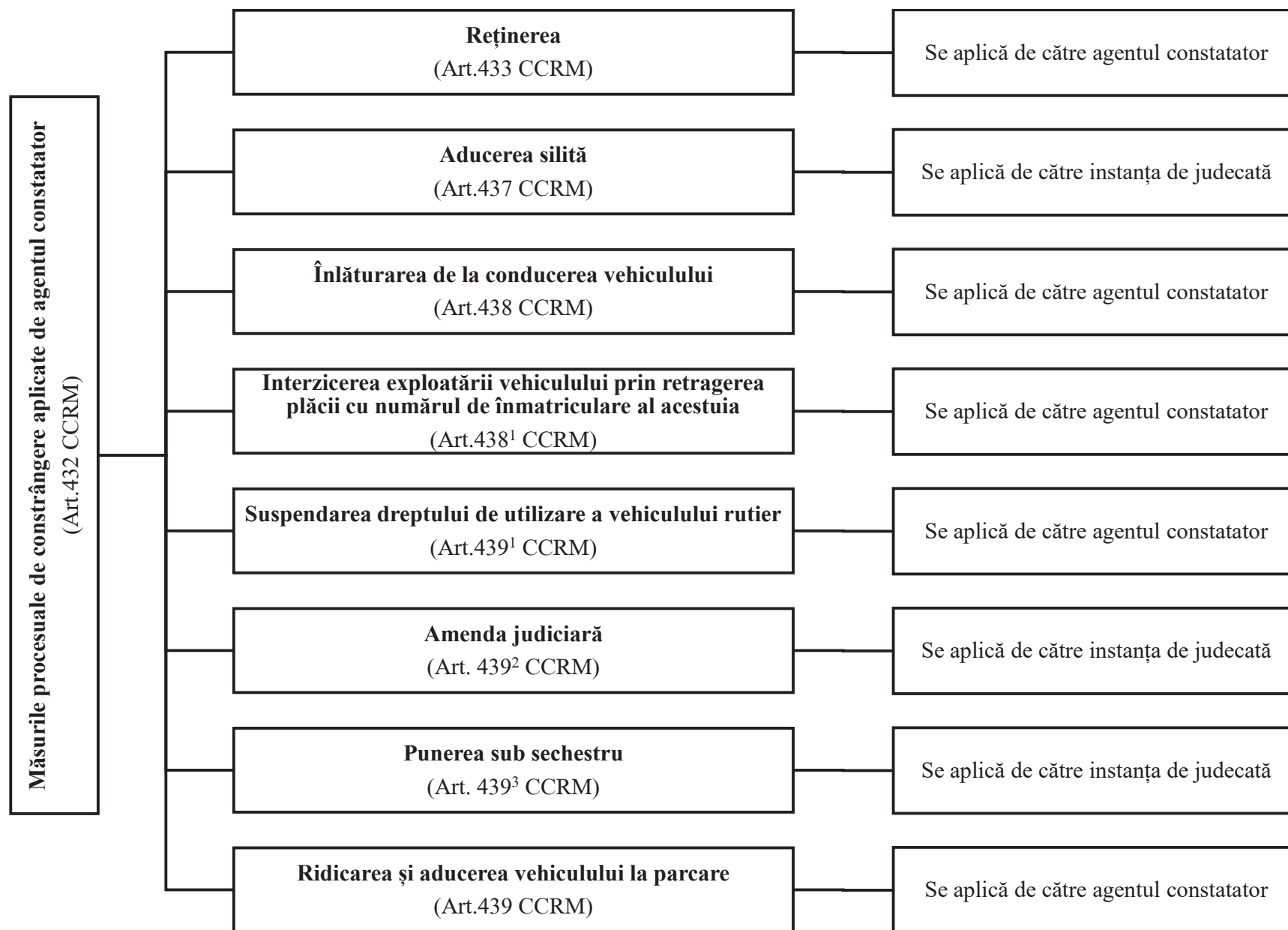
- RÎ 1.** Poate colecta și examina datele și informațiile referitoare la fenomene/cauze/situații concrete.
- RÎ 18.** Poate urmări modificările cadrului legal și adapta acțiunile la noul context.
- RÎ 12.** Poate explica prevederi normative beneficiarilor serviciilor de consiliere și asistență juridică.
- RÎ 21.** Poate evalua comportamente/circumstanțe/ situații ce pot influența aplicarea/ modificarea sancțiunilor.

1. Valoarea juridică aplicativă a măsurilor procesuale de constrângere.

Măsurile procesuale de constrângere sunt instituite pentru a asigura comportamentul contravenientului în conformitate cu cerințele legii contravenționale, iar unele măsuri constau în anumite privațiuni sau constrângeri personale sau reale, determinate de condițiile și împrejurările în care se desfășoară procesul contravențional.

Ele mai poartă denumirea de mijloace procesuale cu caracter restrictiv, aplicate în strictă conformitate cu legea de către agentul constator sau instanța de judecată în privința contravenientului pentru lichidarea obstacolelor reale și posibile, ce pot apărea în procesul cercetării și soluționării cauzelor contravenționale, în scopul asigurării eficiente a sarcinilor procesului contravențional.

Este de menționat că măsurile procesuale de constrângere nu fac parte din desfășurarea activității principale a procesului contravențional, caracterul lor fiind acela de activități adiacente celei principale.

Reținerea - constă în limitarea de scurtă durată a libertății persoanei fizice ce nu poate depăși 3 ore, excepție 24 ore, cu autorizația judecătorului de instrucție sau, în lipsa acesteia în cazuri excepționale, cu ulterioara autorizare, dar, în ambele cazuri, nu mai mult de 24 de ore.
(Art.433-436 CCRM)

Poate fi aplicată în cazul:

1. Contravențiilor flagrante pentru care CCRM prevede sancțiunea arestului contravențional

Imposibilității identificării persoanei în a cărei privință este pornit proces contravențional dacă au fost epuizate toate măsurile de identificare

1. Executării hotărârii instanței de judecată privind expulzarea persoanei

1. Încălțării regimului frontierei de stat, a regimului zonei de frontieră sau a regimului punctelor de trecere a frontierei de stat

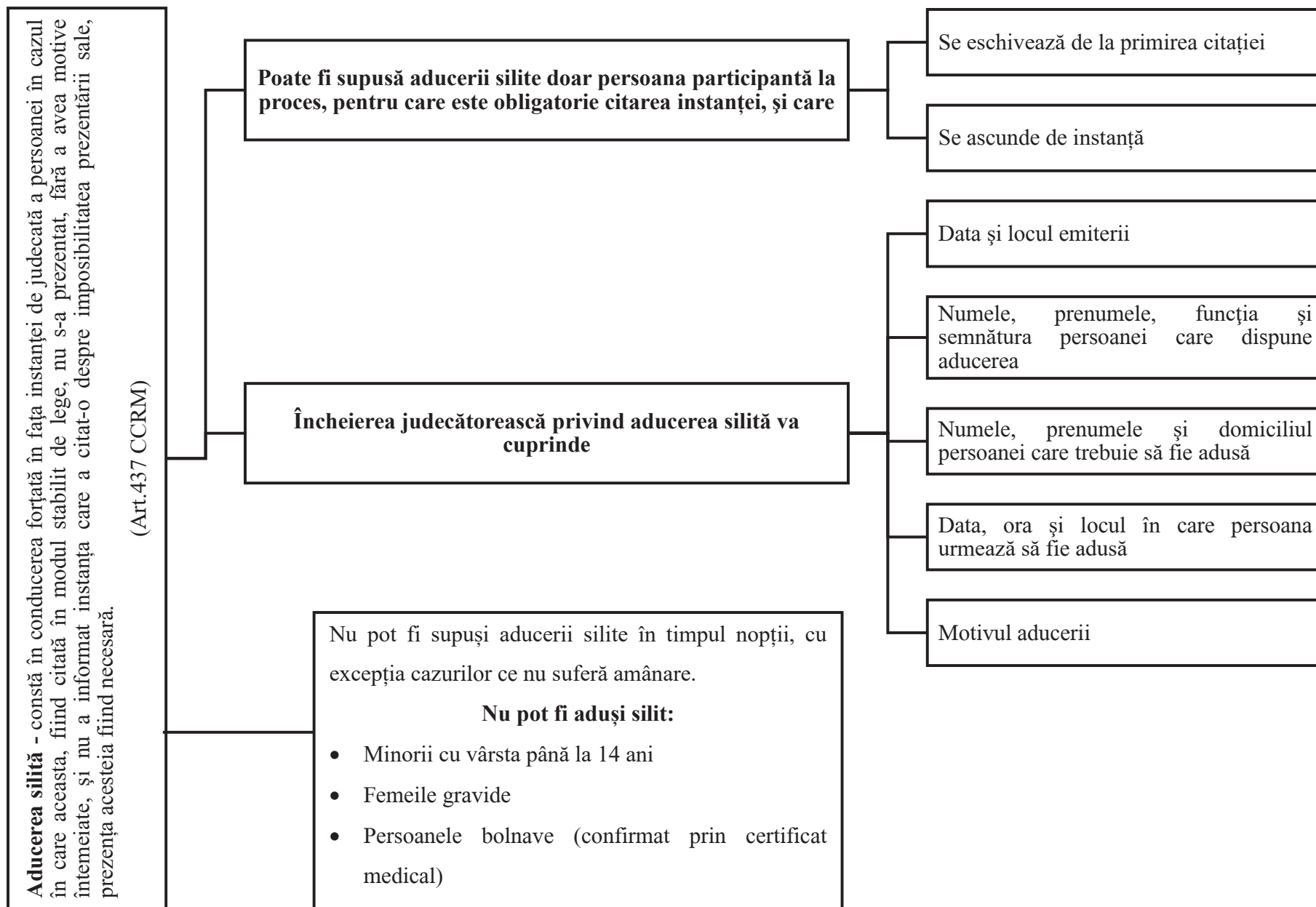
Se aplică de către (art. 433 alin. 2):

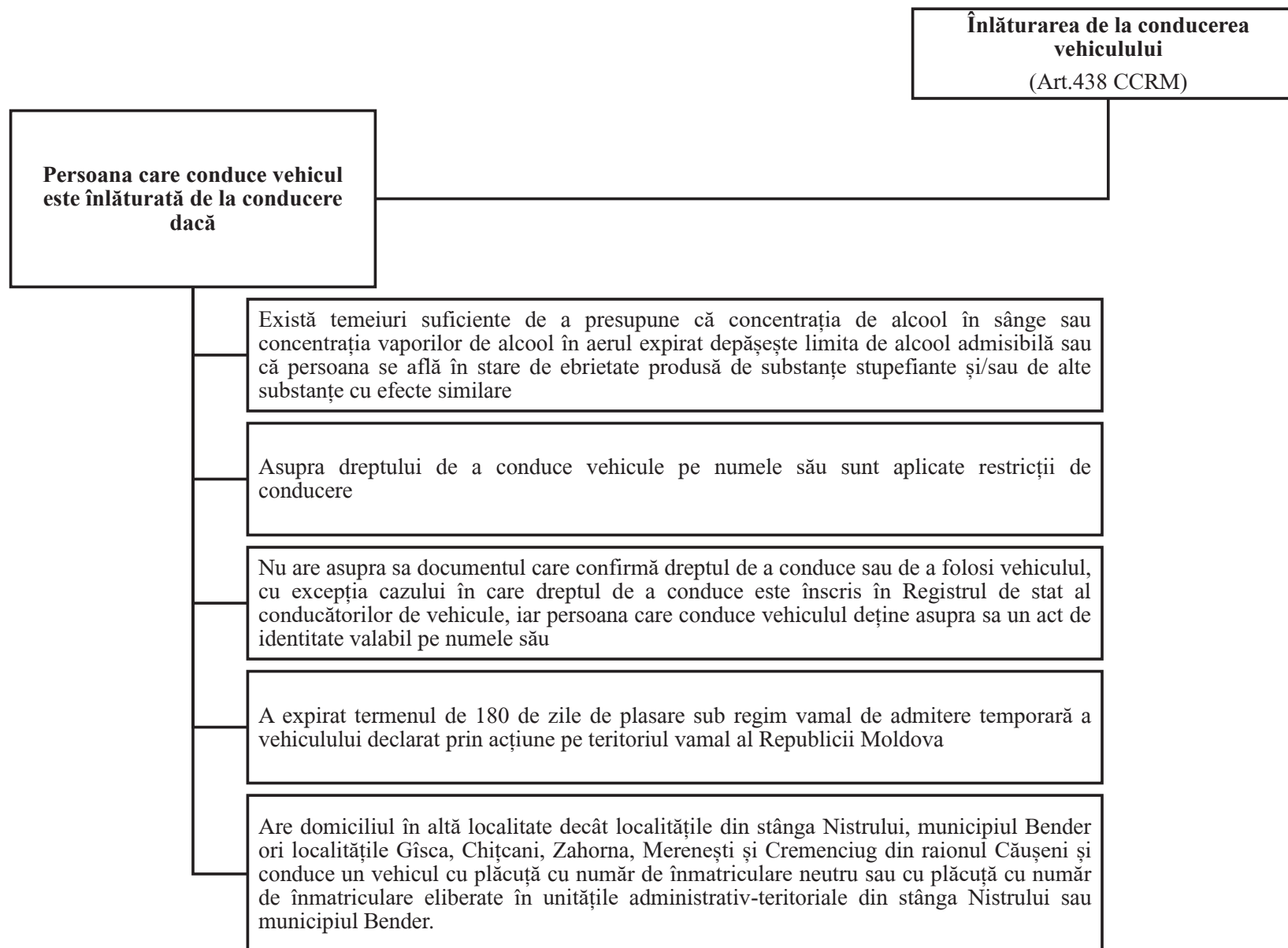
Poliție

Poliția de Frontieră, în cauzele de încălcare a regimului frontierei de stat

Serviciul vamal, în cazul contravențiilor ce țin de competența lui

Inspectoratul General pentru Migrație, în cazul contravențiilor ce țin de competența sa

**Interzicerea exploatării vehiculului prin retragerea plăcii cu numărul de
înmatriculare al acestuia**
(Art.438¹ CCRM)

**Plăcile cu numărul de
înmatriculare se ridică
în cazurile în care:**

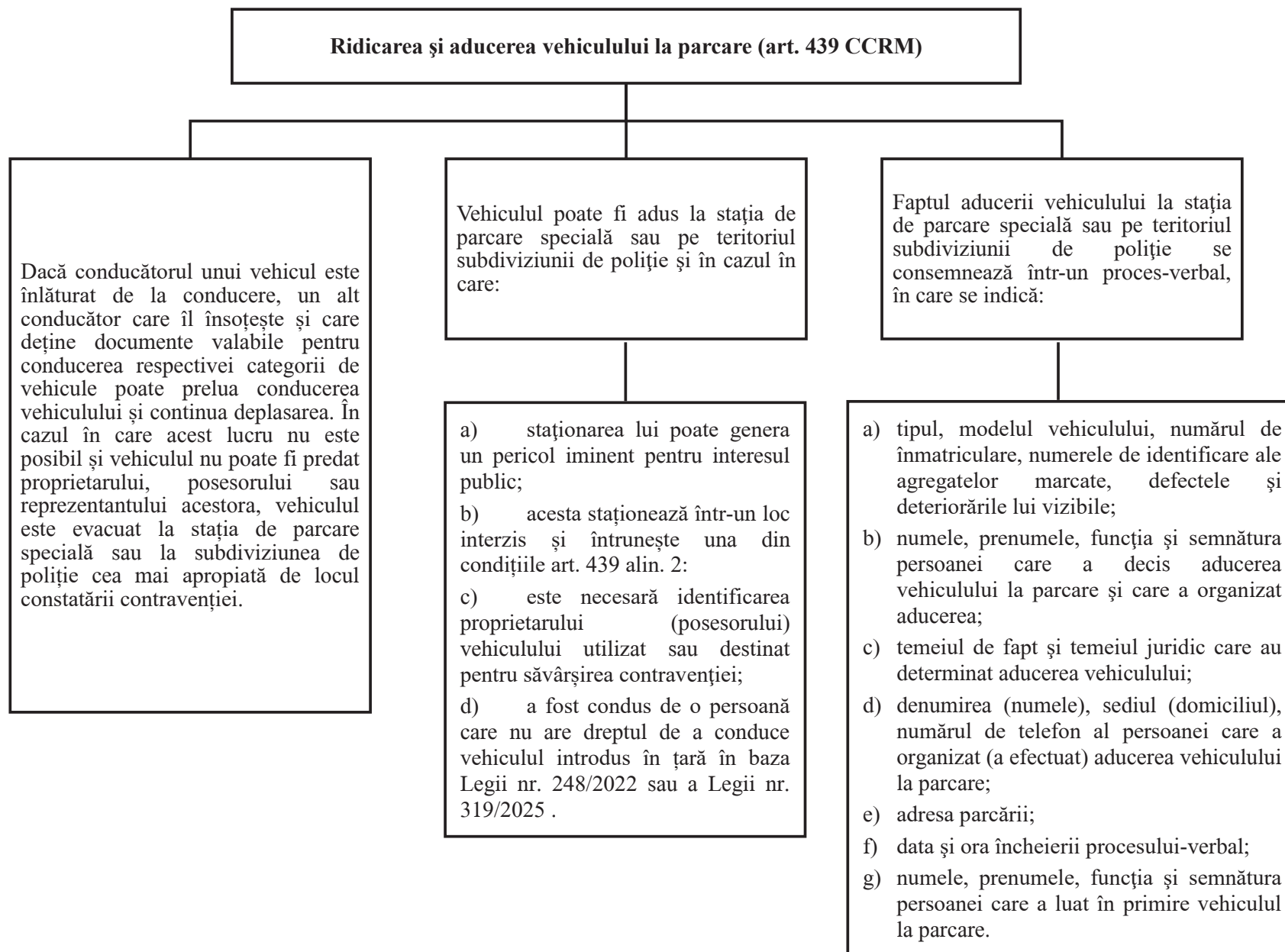
Vehiculul este fabricat sau reutilat cu abateri de la standardele și/sau normativele în vigoare (suplimentar persoana va fi trasă la răspundere în baza art. 228 alin. 1 CCRM)

Vehiculul nu a trecut inspecția tehnică periodică (suplimentar persoana va fi trasă la răspundere în baza art. 229 alin. 2¹ CCRM)

Numărul de înmatriculare nu corespunde standardului stabilit (art. 230 alin. 1¹ CCRM)

Vehiculul este echipat cu dispozitive luminoase și/sau sonore speciale fără autorizarea respectivă (art. 228 alin. 5 CCRM)

Parbrizul sau suprafețele de geam ale portierelor din față sunt umbrite cu depășirea normelor admisibile ori pe acestea sunt amplasate diferite obiecte care diminuează câmpul vizual al conducătorului (art. 228 alin. 7 CCRM)

Punerea sub sechestru (art. 439³ CCRM) – este o măsură procesuală de constrângere care poate fi aplicată de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată, la solicitarea agentului constator al organului abilitat cu dreptul de examinare și/sau soluționare a contravenției respective sau a procurorului, pentru a asigura eventuala confiscare specială, precum și pentru a garanta executarea sancțiunii amenzii, conform art. 203-210 Cod de procedură penală aplicate corespunzător.

Punerea sub sechestru a bunurilor pentru a asigura eventuala confiscare specială și pentru a garanta executarea sancțiunii amenzii poate fi aplicată asupra bunurilor persoanei în privința căreia s-a pornit proces contravențional. Punerea sub sechestru, pentru a asigura eventuala confiscare specială, poate fi aplicată și asupra bunurilor altor persoane care le-au acceptat, știind despre dobândirea ilegală a acestora.

Dacă bunurile ce urmează a fi sechestrate pentru repararea prejudiciului cauzat sau pentru a garanta executarea pedepsei amenzii sunt folosite sau constituie parte a procesului tehnologic de producție și sechestrarea lor ar determina în mod inevitabil stoparea activității economice, se iau măsuri asigurătorii pentru sechestrarea contravalorii acestora.

Amenda judiciară (art. 439² CCRM) se aplică în mărime de la 20 la 50 u.c. Se sancționează cu **amendă judiciară** următoarele abateri:

a) neîndeplinirea de către orice persoană prezentă la ședința de judecată a măsurilor luate de către președintele ședinței (de ex., cu referință la ordinea și solemnitatea ședinței)

b) neexecutarea ordonanței sau a încheierii de aducere silită

c) neprezentarea nejustificată a martorului, expertului, specialistului, interpretului, traducătorului sau apărătorului legal în instanță și neinformarea acestora despre imposibilitatea prezentării, când prezența lor este necesară

d) tergiversarea de către expert, interpret sau traducător a executării însărcinărilor primite

e) neluarea de către conducătorul unității, în care urmează să se efectueze o expertiză judiciară, a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia

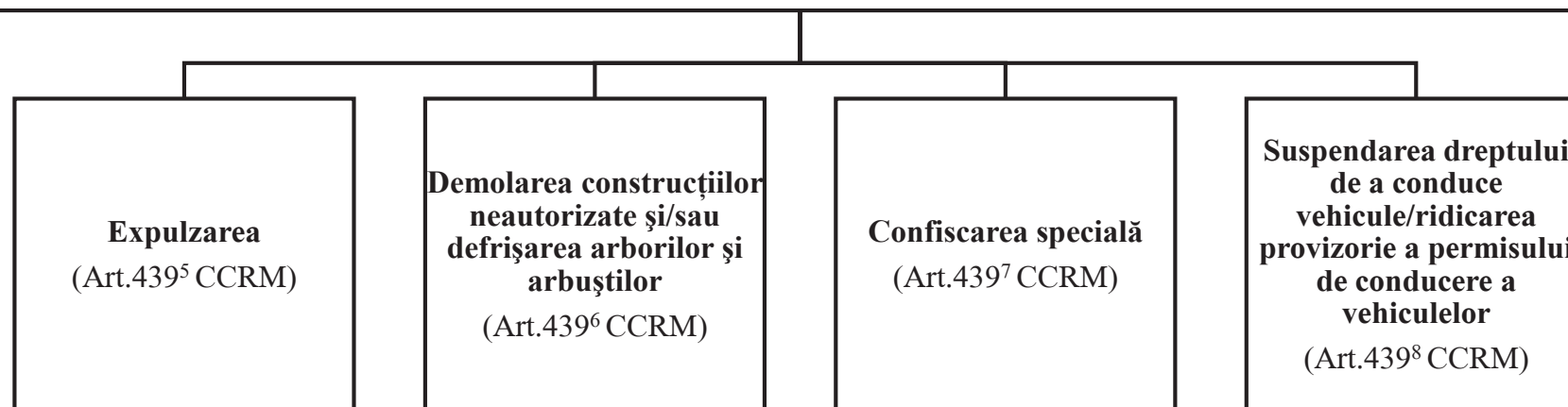
f) neîndeplinirea obligației de prezentare a obiectelor sau a documentelor de conducătorul unității sau de către persoanele însărcinate cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații

g) nerespectarea obligației de păstrare a mijloacelor de probă

h) alte abateri pentru care CCRM prevede amenda judiciară

3. Natura juridică și scopul măsurilor de siguranță.

Măsurile de siguranță (art.439⁴ CCRM) - în procesul contravențional, în scopul înlăturării consecințelor faptei, a unui pericol ori pentru prevenirea săvârșirii faptelor contravenționale prevăzute de CCRM, chiar dacă nu sunt întrunite condițiile de tragere la răspundere contravențională, se poate aplica una sau mai multe din următoarele măsuri de siguranță:

4. Caracteristica măsurilor de siguranță.

Expulzarea este o măsură de siguranță care constă în îndepărtarea silită de pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor străini și a apatrizilor care au săvârșit o contravenție prevăzută de CCRM.

(Art.439⁵ alin. (1) CCRM)

Condițiile

Contravenientul este cetățean străin sau apatrid, cu excepția persoanei care a fost recunoscută ca refugiat sau căreia i s-a acordat protecție umanitară

Cetățeanul străin sau apatridul este sancționat pentru o faptă care constituie contravenție

Rămânerea contravenientului pe teritoriul Republicii Moldova este sursa unei stări de pericol pentru ordinea publică sau pentru securitatea națională, înlăturarea acestei stări fiind posibilă doar prin îndepărtarea contravenientului de pe teritoriul Republicii Moldova

Contravenientul nu poate fi expulzat în statul în privința căruia există dovezi că în statul respectiv acesta va fi persecutat din motive de apartenență rasială, națională, religioasă, din cauza convingerilor politice sau va fi supus tratamentului inuman și degradant, torturii ori pedepsei capitale

Demolarea construcțiilor neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor (art. 439⁶ CCRM)

**Se aplică în cazul faptelor
prevăzute la:**

Abaterea neautorizată de la proiectele de organizare a teritoriului sau de folosință a terenului - (art.116 CCRM)

Folosirea neautorizată a terenurilor din fondul forestier și spațiile verzi pentru defrișare, construcție de clădiri administrative, depozite și alte obiective - (art.134 CCRM)

Încălcarea regulilor cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale sau a rețelelor termice - (art.168 CCRM)

Construcții neautorizate și intervenții neautorizate la construcțiile existente - (art.179 CCRM)

Confiscarea specială constă în trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a bunurilor indicate la alin. (2).
(Art.439⁷ CCRM)

**Sunt pasibile confiscării speciale
bunurile**

Utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei
contravenții

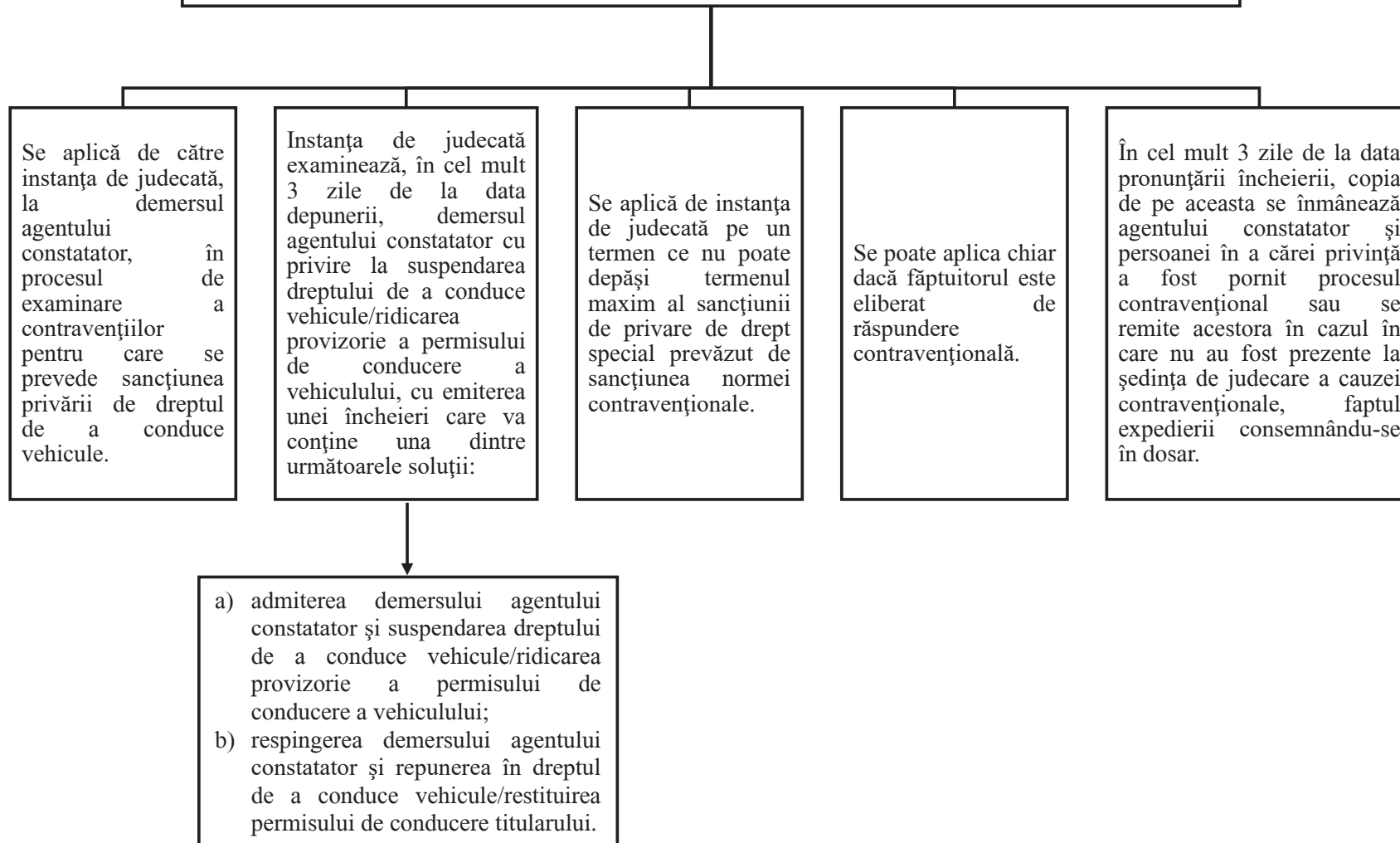
Rezultate din săvârșirea contravenției, precum și
orice venituri generate de aceste bunuri

Date pentru a determina săvârșirea unei contravenții
sau pentru a-l răsplăti pe contravenient

Deținute contrar regimului stabilit de legislație și
depistate pe parcursul desfășurării procesului
contravențional

Convertite sau transformate, parțial sau integral, din
bunurile rezultate din contravenții sau din veniturile
generate de aceste bunuri

Suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculelor (art. 439⁸ CCRM) - constă în interzicerea temporară persoanei fizice de a conduce vehicule prin suspendarea dreptului de a conduce/ridicarea permisului de conducere până la pronunțarea hotărârii judecătorești asupra cauzei. Suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculelor are drept scop înlăturarea unei stări de pericol și/sau prevenirea săvârșirii unor fapte socialmente periculoase în traficul rutier.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Elaborarea unei analize privind natura juridică a măsurilor procesuale de constrângere și scopul aplicării lor.
 2. Soluționarea unei spețe privind reținerea persoanei, aducerea silită sau reținerea vehiculului.
 3. Compararea măsurilor procesuale de constrângere cu măsurile de siguranță, prin identificarea scopului, temeiului și efectelor juridice.
 4. Redactarea unui proiect de motivare privind aplicarea ridicării provizorii a permisului de conducere.
 5. Analiza condițiilor în care poate fi dispusă confiscarea specială sau expulzarea în materie contravențională.
-

Test-grilă

1. Măsurile procesuale de constrângere în procesul contravențional au ca scop principal:

- a) sancționarea anticipată a persoanei;
- b) asigurarea bunei desfășurări a procesului contravențional;
- c) recuperarea prejudiciului material.

2. Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere trebuie să respecte principiul:

- a) proporționalității;
- b) oportunității politice;
- c) autonomiei locale.

3. Reținerea contravențională poate fi dispusă:

- a) numai în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege;
- b) ori de câte ori agentul constatator consideră necesar;
- c) exclusiv de către instanța de judecată.

4. Reținerea contravențională reprezintă:

- a) sancțiune contravențională;

- b) măsură procesuală de constrângere;
- c) măsură disciplinară.

5. Persoana reținută are dreptul:

- a) să fie informată despre motivele reținerii și drepturile sale;
- b) să refuze orice act procedural fără consecințe juridice;
- c) să dispună încetarea procedurii.

6. Aducerea silită poate fi aplicată atunci când:

- a) persoana nu se conformează citației legale fără motive întemeiate;
- b) persoana contestă procesul-verbal;
- c) persoana solicită asistența unui avocat.

7. Reținerea vehiculului reprezintă:

- a) o sancțiune complementară;
- b) o măsură procesuală de constrângere aplicată în cazurile prevăzute de lege;
- c) o măsură disciplinară.

8. Măsurile de siguranță au ca scop:

- a) prevenirea săvârșirii unor noi fapte ilicite și înlăturarea stării de pericol;
- b) exclusiv sancționarea contravenientului;
- c) compensarea prejudiciului material.

9. Confiscarea specială constă în:

- a) trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a anumitor bunuri prevăzute de lege;
- b) aplicarea unei amenzi suplimentare;
- c) suspendarea procesului contravențional.

10. Ridicarea provizorie a permisului de conducere are rolul de:

- a) a asigura executarea unei sancțiuni disciplinare;
- b) a preveni producerea unor noi încălcări și a asigura desfășurarea procedurii;
- c) a înlocui sancțiunea principală.

11. Expulzarea poate fi aplicată:

- a) oricărei persoane indiferent de cetățenie;
- b) exclusiv cetățenilor Republicii Moldova;
- c) anumitor cetățeni străini și apatrizi, în condițiile prevăzute de lege.

12. Aplicarea unei măsuri de siguranță trebuie să respecte:

- a) principiul proporționalității și legalității;
- b) exclusiv interesul autorității publice;
- c) voința persoanei cercetate.

13. Confiscarea specială poate fi dispusă asupra bunurilor:

- a) care au servit sau au fost destinate să servească la săvârșirea contravenției, în condițiile legii;
- b) aparținând oricărei persoane fără limitări;
- c) numai dacă au valoare redusă.

14. Diferența esențială dintre sancțiunea contravențională și măsura de siguranță constă în faptul că:

- a) sancțiunea urmărește reacția statului față de fapta săvârșită, iar măsura de siguranță urmărește prevenirea unui pericol;
- b) ambele au exclusiv caracter represiv;
- c) ambele reprezintă măsuri procesuale.

15. Controlul legalității măsurilor procesuale de constrângere și al măsurilor de siguranță este realizat:

- a) exclusiv de agentul constatator;
- b) de autoritățile competente și, după caz, de instanța de judecată;
- c) exclusiv de procuror.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 4 noiembrie 1950.
4. Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
5. Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19 iulie 2018.
6. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
7. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
8. Hotca M. A., *Drept contravențional. Partea generală*. București: Editas, 2003.
9. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
10. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
11. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
12. Albert Antoci. Oleg Pantea *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.
13. Pantea Oleg și Andrei Gîrleanu. *Măsurile de asistență pentru refugiați și răspunderea contravențională: provocări și soluții*. In: Provocări actuale în securitatea frontierei și protecția internațională: conferința științifică națională cu participare internațională, ediția a 2-a, 10 aprilie 2025. Chișinău: CEP USM, 2026, pp. 279-305. ISBN 978-9975-62-916-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/pasfpi2025.25>
14. Ionașcu, V. și Albert Antoci. *Carențe tehnico-legislative privind răspunderea contravențională pentru conducerea vehiculului în stare de ebrietate*. In: Revista Națională de Drept. 2021, nr. 2(244), pp. 105-117. Disponibil: [https://doi.org/10.52388/1811-0770.2021.2\(244\).11](https://doi.org/10.52388/1811-0770.2021.2(244).11)
15. Antoci Albert. *The judicial analysis of the art. 295 of Contravention Code*. In: Revista Națională de Drept. 2018, nr. 4-6, pp. 70–75. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3369953>
16. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Procedura de liberare de răspundere penală cu atragere la răspundere contravențională*. In: Legea și Viața. 2025, nr. 3(383), pp. 130–143. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18242741>

TEMA 7. CONSTATAREA FAPTELOR CONTRAVENȚIONALE – ETAPA ESENȚIALĂ A PROCESULUI CONTRAVENȚIONAL

Unități de conținut:

1. Noțiuni generale privind etapele procesului contravențional.
 2. Constatarea faptei contravenționale și atribuțiile agentului constatatator.
 3. Procedura simplificată de constatare și examinare a contravenției.
 4. Actele procesual – contravenționale întocmite la constatarea contravenției.
-

Abilități:

- definește etapele procesului contravențional;
 - identifică etapele obligatorii ale procesului contravențional;
 - descrie atribuțiile agentului constatatator la etapa constatării faptei contravenționale;
 - determină procedura de constatare a faptei contravenționale;
 - apreciază beneficiile procedurii simplificate de constatare și examinare a contravenției;
 - stabilește termenii procesuali pentru fiecare etapă a procesului contravențional;
 - identifică condițiile pe care trebuie să le întrunească actele procesual – contravenționale întocmite la constatarea contravenției;
 - descrie conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție;
 - exemplifică procedura de constatare a contravențiilor cu ajutorul mijloacelor tehnice certificate ori al mijloacelor tehnice omologate și verificate metrologic
-

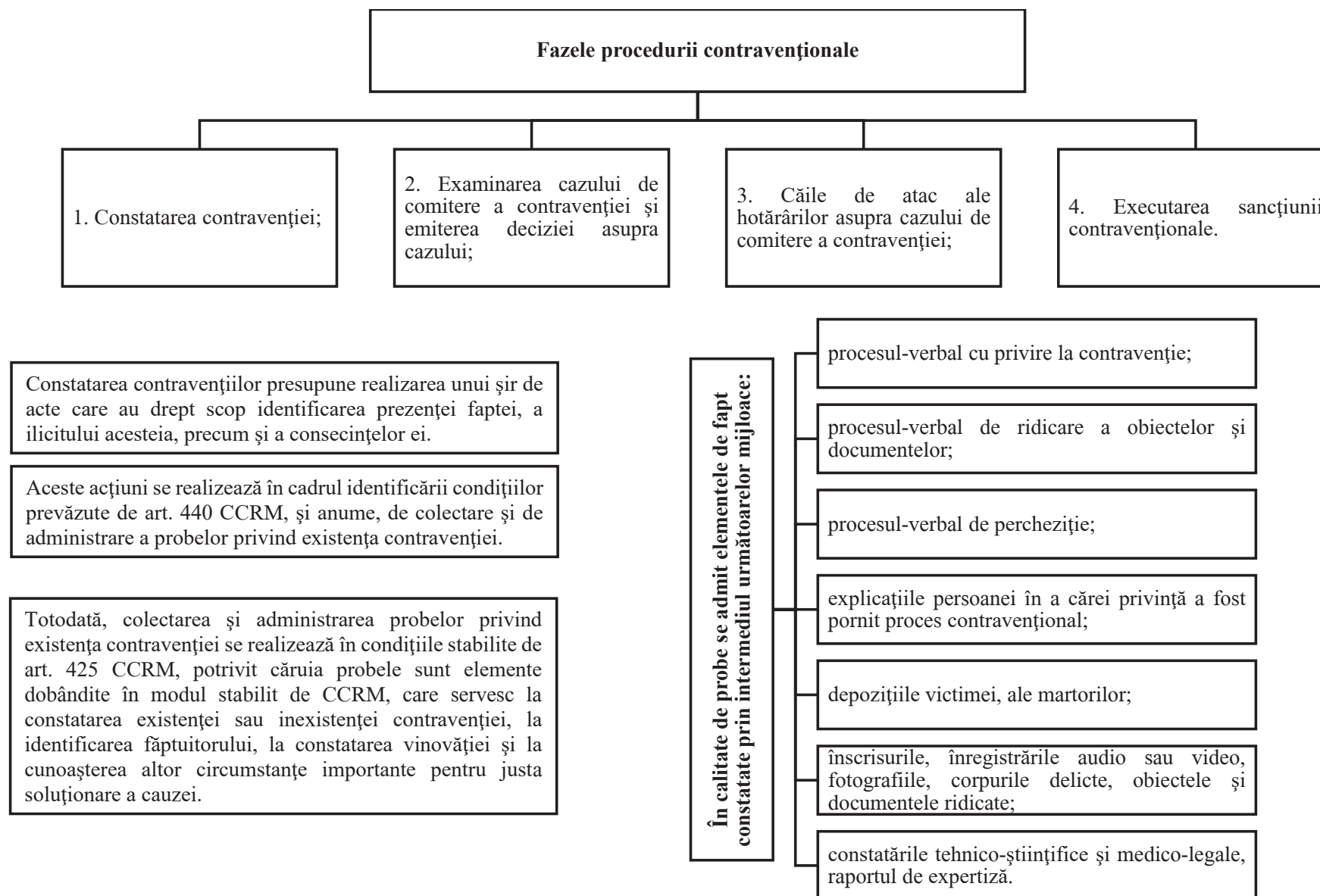
Rezultate ale învățării:

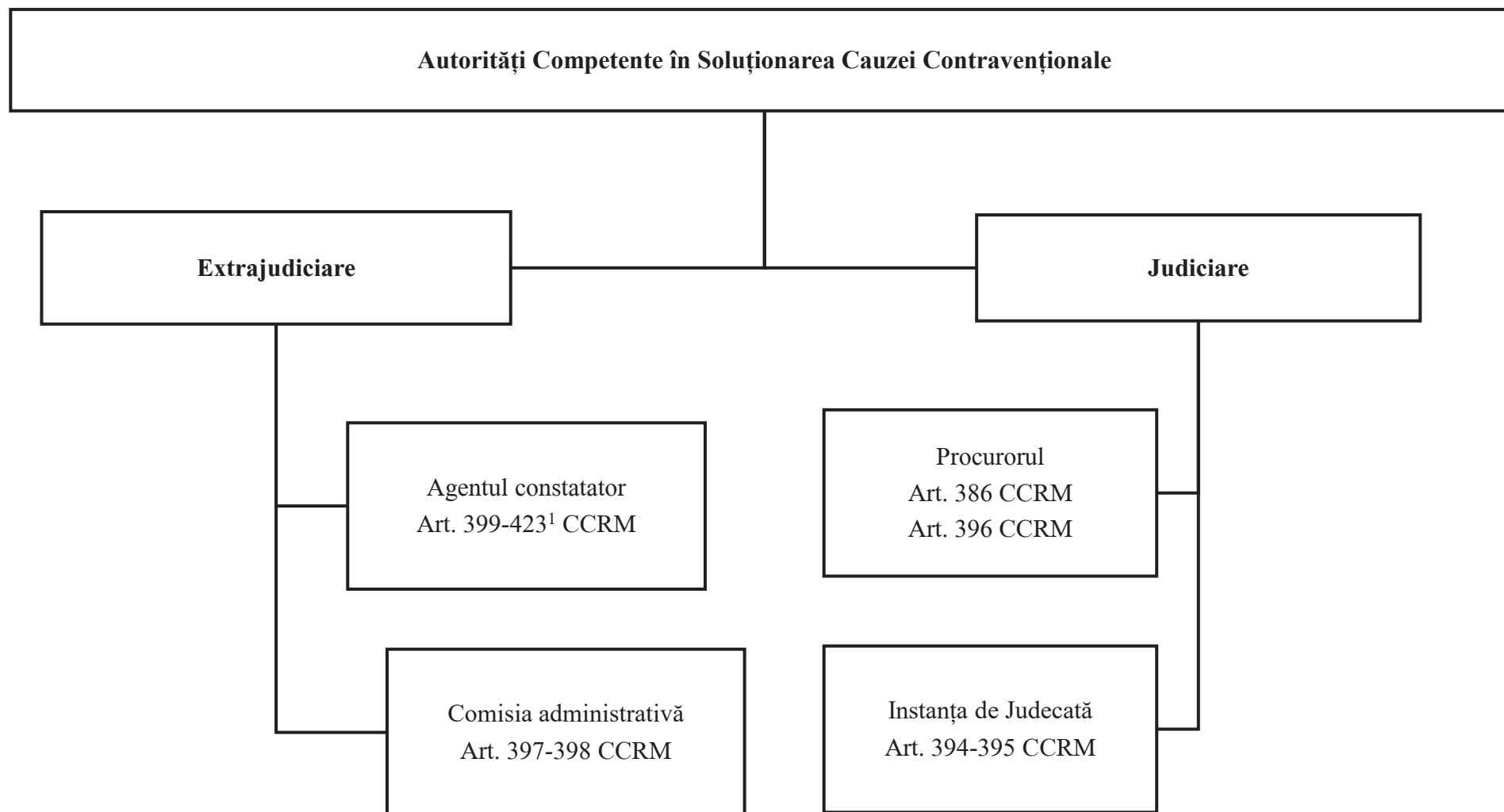
RÎ 4. Poate stabili asemănările și deosebirile dintre actele normative naționale, europene/internaționale aplicabile domeniului de activitate și identifica perspectivele de îmbunătățire.

RÎ 9. Poate formula raționamente și judecăți în vederea argumentării ideii/soluției/deciziei.

RÎ 16. Poate certifica și/sau valida actele juridice elaborate în interesul persoanelor fizice și juridice.

1. Noțiuni generale privind etapele procesului contravențional.

2. Constatarea faptei contravenționale și atribuțiile agentului constatatator.

Procesul de constatare a faptei contravenționale și atribuțiile agentului constatatator (Art. 440 CCRM)

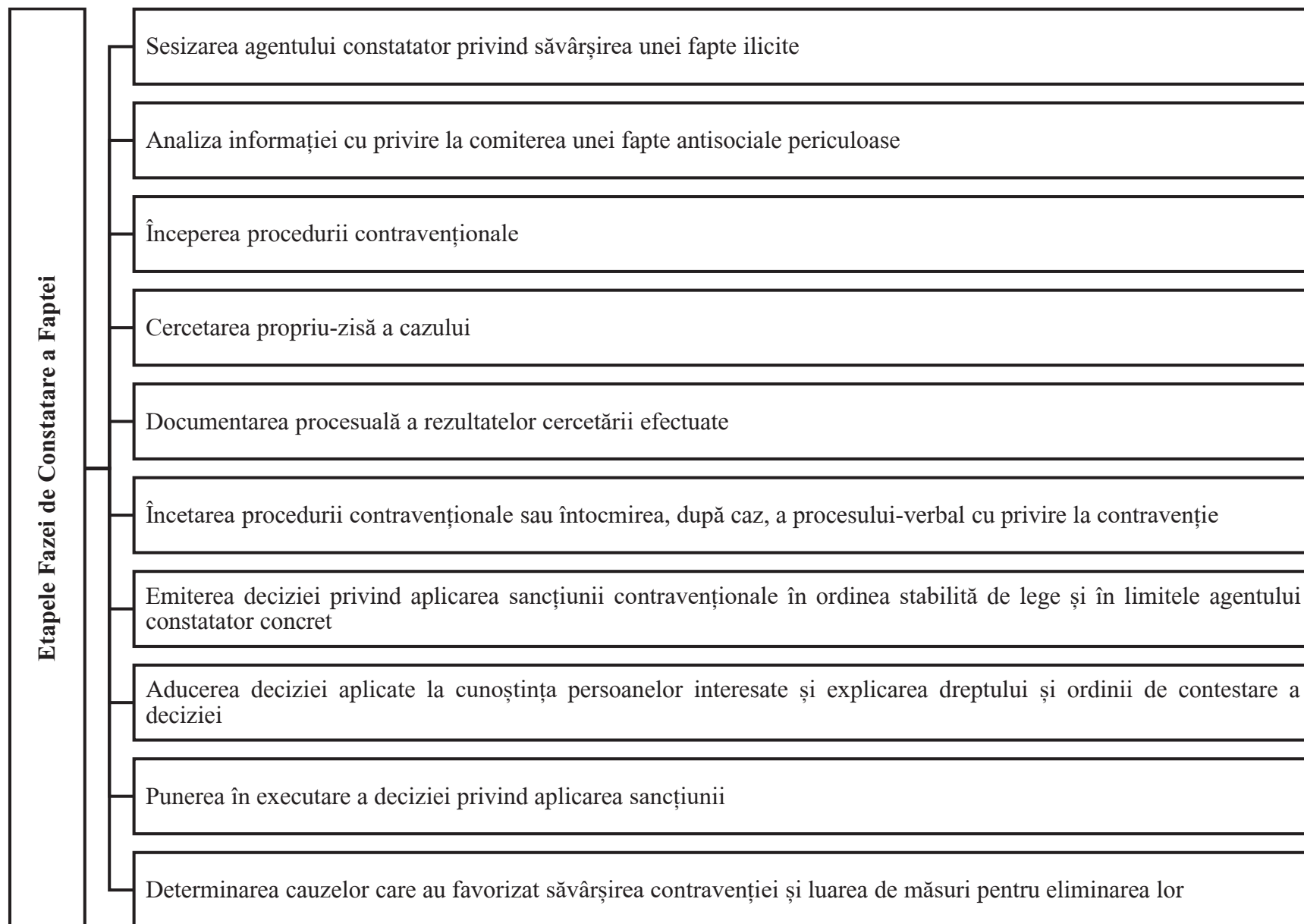
Constatarea faptei contravenționale reprezintă activitatea desfășurată de agentul constatatator ce ține de temeiul constatării, a întocmirii procesului de aplicare a sancțiunii sau de trimitere a dosarului altei autorități împuternicite de a soluționa cauza contravențională, constatarea cauzei se face doar în formă scrisă pe suport de hârtie sau format electronic (semnătura electronică)

Autosesizare

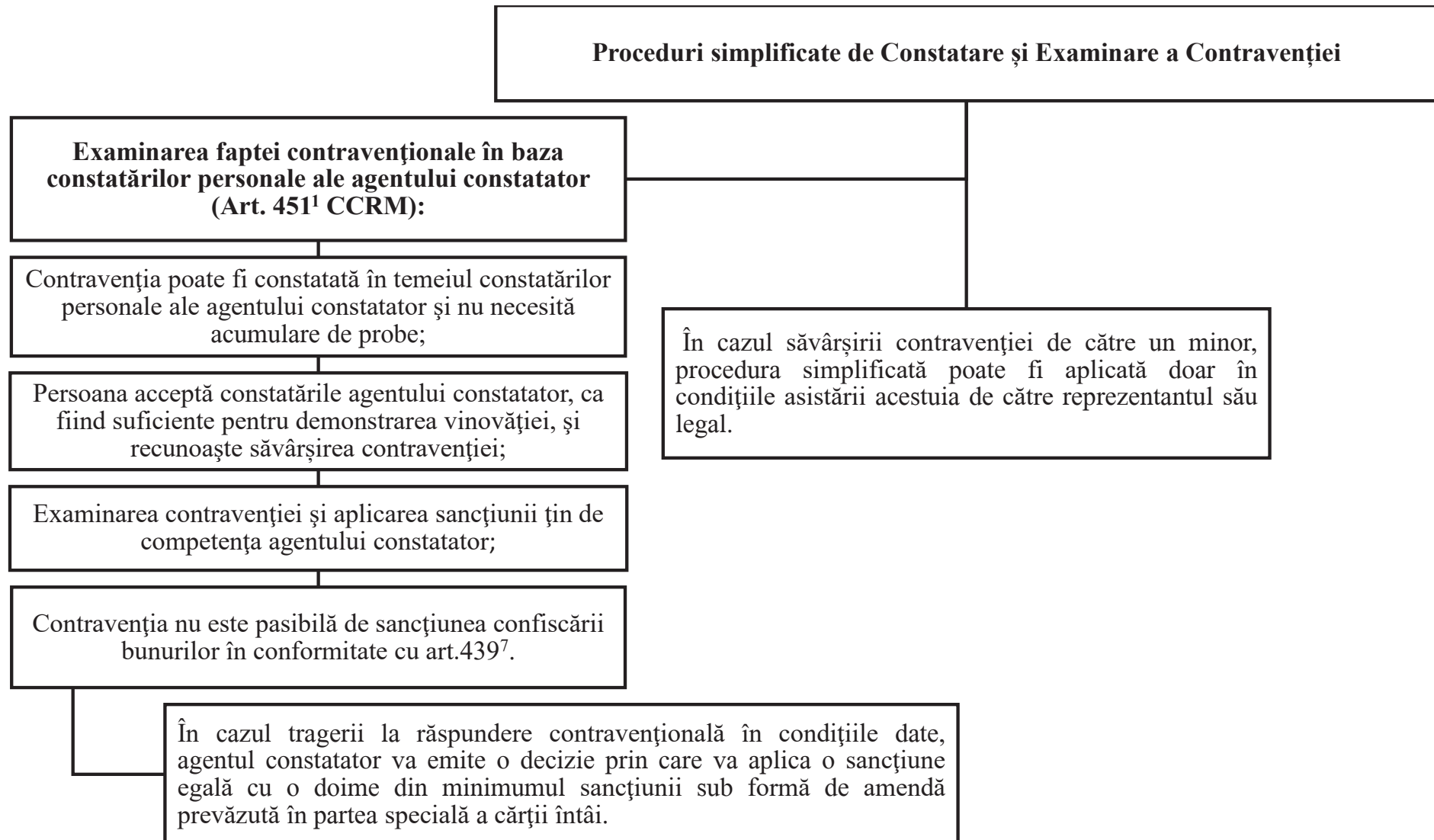
Plângere

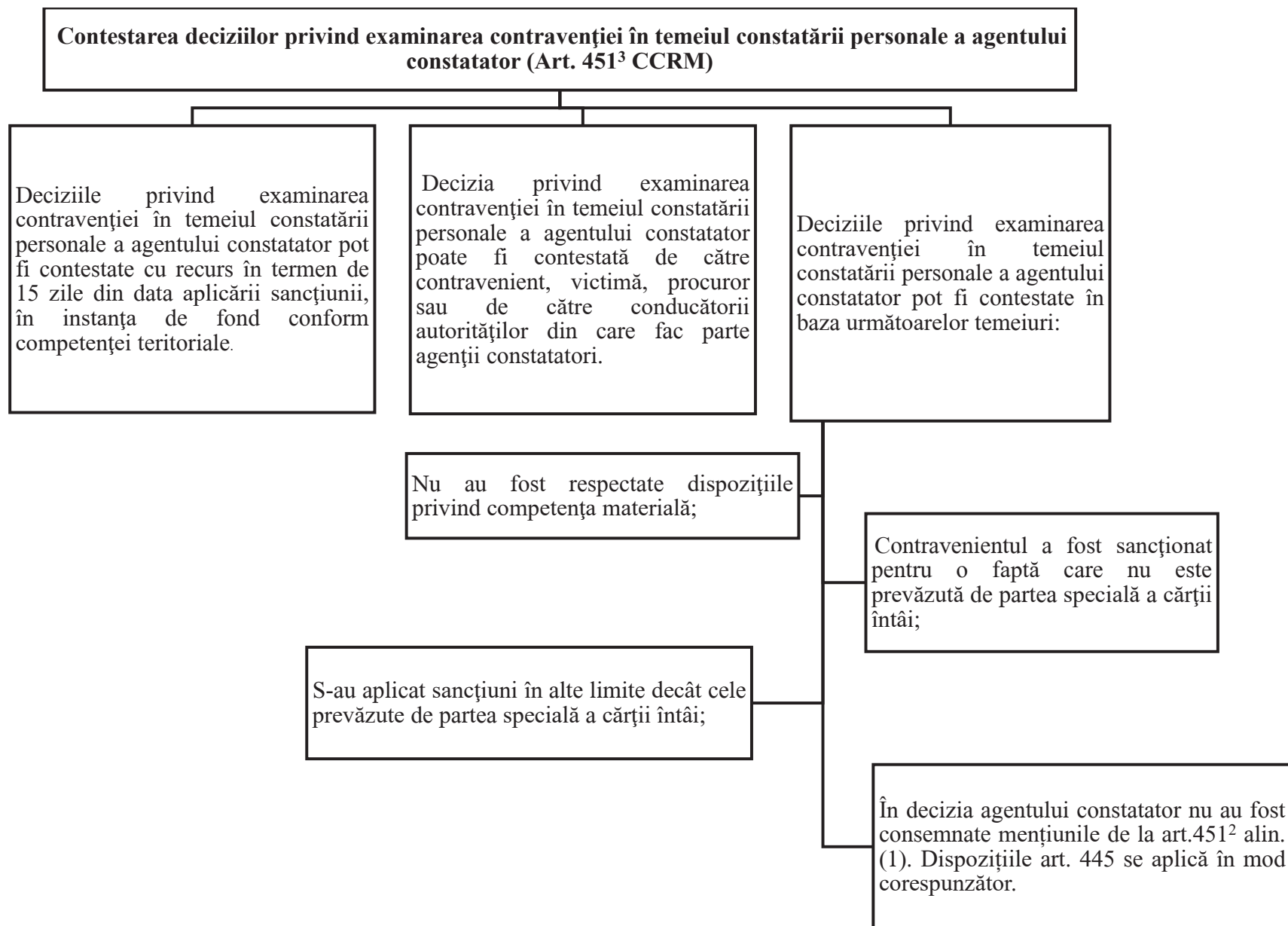
Denunț

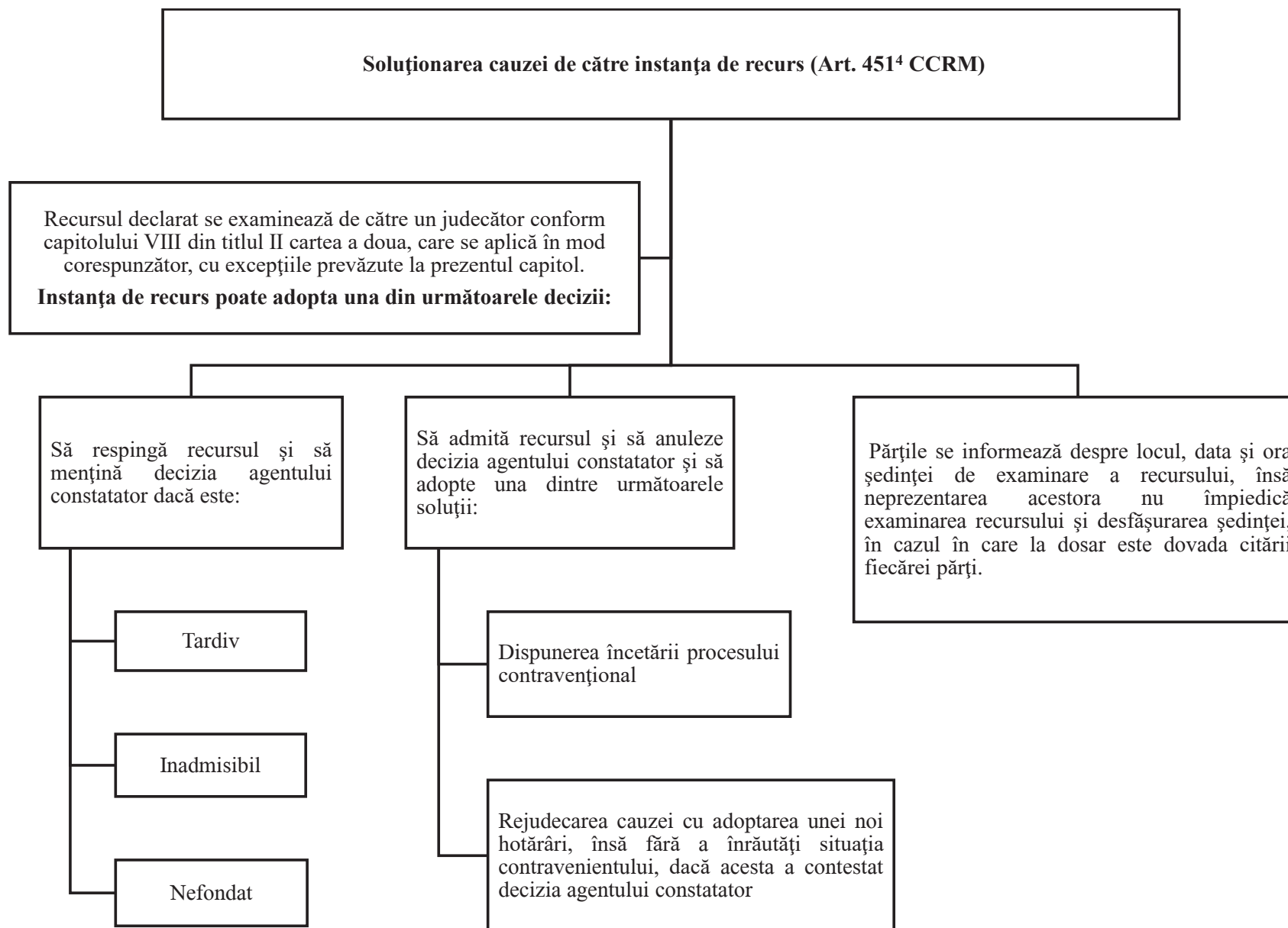
Agentul constatatator în cel mult 15 zile e obligat să verifice motivele denunțului, plângerii și să întreprindă măsurile de asigurare a probatorului, dacă există motive rezonabile agentul poate prelungi termenul de examinare, de constatare a probelor în scopul încadrării juridice a ilicitului juridic dat.

3. Procedura simplificată de constatare și examinare a contravenției.

Acordul de colaborare (Art.451⁵ CCRM)

Acordul de colaborare este o tranzacție încheiată între agentul constatatator, după caz, procuror și contravenient, care își recunoaște vina, integral, în schimbul unei pedepse reduse. Acordul de colaborare poate fi încheiat în orice moment al procesului contravențional până la soluționarea în fond a cauzei contravenționale.

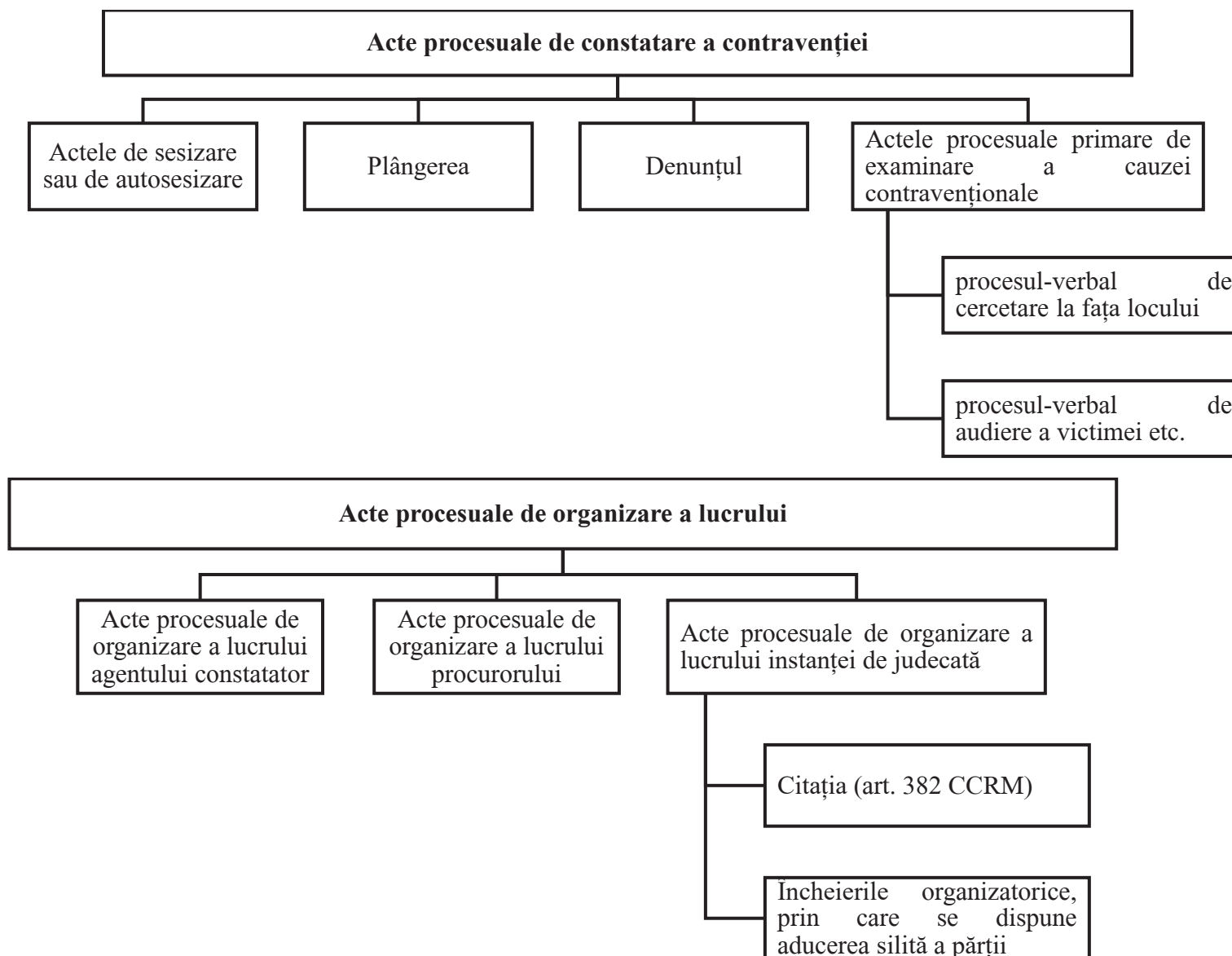
În cazul încheierii acordului de colaborare, contravenientului i se va aplica o sancțiune egală cu o doime din maximul sancțiunii sub formă de amendă prevăzută pentru contravenția comisă.

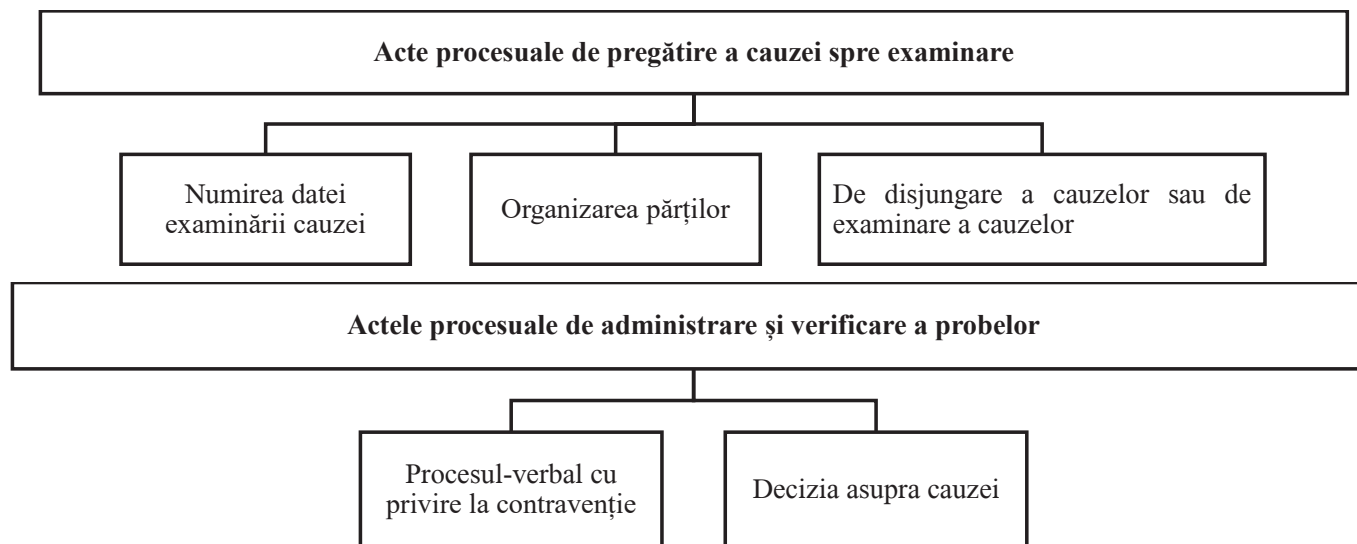
Acordul de colaborare poate fi inițiat de către agentul constatatator, după caz, procuror, contravenient sau apărătorul său, reprezentantul legal în cazul săvârșirii contravenției de către un minor.

În cazul încheierii acordului de colaborare, agentul constatatator, după caz, procurorul încetează acumularea probelor, iar contravenientul nu mai este în drept să-și retragă acordul.

În cazul încheierii acordului de colaborare, cauza contravențională va fi soluționată, prin decizie asupra cazului contravențional, în condițiile acordului de colaborare, după forma și conținutul stipulate la art.451², cu excepțiile prevăzute de prezentul articol.

4. Actele procesual – contravenționale întocmite la constatarea contravenției.

Procesul-verbal cu privire la contravenție trebuie să conțină anumite mențiuni, respectiv, cele prevăzute în art. 443 Cod contravențional. Cu toate acestea, lipsa unor mențiuni ale procesului-verbal nu conduce automat la anularea acestuia. Există anumite elemente, ale căror lipsă este sancționată cu nulitatea expresă, prevăzută de art. 445 Cod Contravențional.

Procesul-verbal cu privire la contravenție va cuprinde:

- data (ziua, luna, anul), ora și locul încheierii;
- calitatea, numele și prenumele agentului constatator, denumirea autorității pe care o reprezintă;
- numele, prenumele, domiciliul, ocupația persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, datele din buletinul ei de identitate sau, după caz, din alt act care stabilește identitatea persoanei, iar în cazul persoanei juridice, denumirea, sediul, codul ei fiscal, datele persoanei fizice care o reprezintă;
- fapta contravențională, locul și timpul săvârșirii ei, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenție;
- încadrarea juridică a faptei, norma materială contravențională și indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenției;
- aducerea la cunoștință persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și a victimei, a drepturilor și obligațiilor lor prevăzute la art.384 și 387;
- obiecțiunile și probele pe care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional le aduce în apărarea sa, precum și obiecțiunile și probele victimei;
- informații despre instituția bancară și despre modul de plată a amenzii.

Nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție (art. 445 CCRM)

Neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a mențiunilor privind:

Pentru persoana fizică:

Numele, prenumele și funcția agentului constatatator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal,

Seria și numărul actului de identitate și numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunță la numărul de identificare personal și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației

Pentru persoana juridică:

Lipsa denumirii și a sediului acesteia,

A circumstanțelor comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite și a datei comiterii acesteia,

A semnăturii agentului constatatator sau a martorului asistent.

În cazul refuzului contravenientului de a semna dacă procesul-verbal a fost întocmit în prezența unui martor.

Celelalte încălcări ce țin de corectitudinea completării procesului-verbal cu privire la contravenție pot duce la nulitatea acestuia doar în cazul în care acestea afectează în mod esențial fondul cauzei.

Nu poate avea calitatea de martor un alt agent constatatator.

În procesul-verbal nu se admit rectificări, adăugiri, alte modificări. În cazul necesității unor astfel de acțiuni, se încheie un nou proces-verbal, în care se face consemnarea respectivă.

Încheierea procesului-verbal în cazul multitudinii de contravenții

În cazul în care există mai multe contravenții săvârșite de aceeași persoană, constatate în același timp de același agent, a căror soluționare ține de competența aceluiași organ, se încheie un singur proces-verbal sau, după caz, o decizie asupra cauzei contravenționale.

Totodată, se permite ca contravenția să fie constatată prin acte procesuale diferite dacă cel puțin una din contravenții este examinată în procedură simplificată.

Cazurile în care nu se încheie proces-verbal cu privire la contravenție

a) dacă răspunderea contravențională a fost înlăturată conform art. 201–311 (cauzele care înlătură caracterul contravențional la faptei și cauzele care înlătură răspunderea contravențională);

b) în cazul emiterii de către procuror a ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale, de a înceta urmărirea penală din cauză că fapta constituie o contravenție, precum și în cazul liberării de răspundere penală a persoanei cu tragerea la răspundere contravențională;

c) dacă fapta contravențională a fost examinată în baza constatărilor personale ale agentului constator;

d) în cazul contravenției flagrante;

e) în cazul contravențiilor constatate la punctele de trecere a frontierei de stat, dacă persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional recunoaște contravenția săvârșită și acceptă sancțiunea sub formă de amendă stabilită de agentul constator, cu eliberarea chitanței de încasare a amenzii conform art. 447.

Chitanța de încasare a amenzii la locul constatării contravenției (art. 447 CCRM)

În cazul recunoașterii de către persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional a contravenției și acceptării sancțiunii sub formă de amendă stabilită de către agentul constatat, acesta din urmă eliberează chitanța de încasare a amenzii la locul constatării contravenției, care conține următoarele:

a) data, ora și locul de efectuare a plății;

b) numele, prenumele, ziua, luna, anul nașterii, codul numeric personal și domiciliul persoanei sancționate;

c) numele, prenumele și calitatea agentului constatat, autoritatea pe care o reprezintă;

d) norma contravențională în al cărei temei este aplicată sancțiunea și circumstanțele care au importanță pentru stabilirea faptei și a consecințelor juridice;

e) suma amenzii aplicate;

g) semnăturile părților

Chitanța de încasare a amenzii contravenționale se înmânează persoanei sancționate, faptul înmânării menționându-se în copia de pe chitanță.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Întocmirea unui model de proces verbal cu privire la contravenție, cu respectarea cerințelor legale privind conținutul actului.
 2. Analiza atribuțiilor agentului constatator la etapa constatării faptei contravenționale.
 3. Simularea unei proceduri simplificate de constatare și examinare a contravenției.
 4. Identificarea erorilor care pot atrage nulitatea sau contestarea procesului verbal.
 5. Studiarea constatării contravențiilor cu ajutorul mijloacelor tehnice certificate sau omologate și verificate metrologic.
-

Test-grilă

1. Constatarea contravenției reprezintă:

- a) etapa finală a executării sancțiunii;
- b) activitatea prin care se identifică și se documentează existența unei fapte contravenționale;
- c) procedura de executare silită a amenzii.

2. Agentul constatator poate acționa:

- a) numai în limitele competenței conferite de lege;
- b) în orice cauză pe care o consideră relevantă;
- c) exclusiv la solicitarea instanței de judecată.

3. Temei pentru inițierea procedurii de constatare poate constitui:

- a) sesizarea, autosesizarea sau constatarea directă a faptei;
- b) exclusiv plângerea persoanei vătămate;
- c) exclusiv hotărârea instanței.

4. Procesul-verbal cu privire la contravenție este:

- a) principalul act procesual prin care se consemnează constatarea faptei;

- b) o sancțiune contravențională;

- c) o măsură de siguranță.

5. În procesul-verbal trebuie să fie indicate:

- a) elementele prevăzute expres de lege;
- b) doar numele agentului constatator;
- c) exclusiv sancțiunea aplicată.

6. Refuzul persoanei de a semna procesul-verbal:

- a) conduce automat la nulitatea acestuia;
- b) nu împiedică continuarea procedurii dacă refuzul este consemnat conform legii;
- c) determină încetarea procesului contravențional.

7. Procedura simplificată poate fi aplicată:

- a) în condițiile expres prevăzute de Codul contravențional;
- b) în orice cauză contravențională;
- c) doar în fața instanței de judecată.

8. Competența teritorială a agentului constatator reprezintă:

- a) dreptul de a examina orice cauză pe teritoriul Republicii Moldova;
- b) limita geografică în care acesta își poate exercita atribuțiile;
- c) posibilitatea de a aplica orice sancțiune.

9. În etapa constatării contravenției, persoana are dreptul:

- a) să ofere explicații și obiecții;
- b) să stabilească sancțiunea aplicabilă;
- c) să modifice procesul-verbal.

10. Explicațiile persoanei în privința căreia a fost pornit procesul contravențional:

- a) trebuie consemnate potrivit legii;
- b) nu prezintă relevanță juridică;
- c) pot fi ignorate de agentul constatator.

11. Constatarea unei contravenții de către o persoană incompetentă poate conduce la:

- a) nulitatea actelor procedurale întocmite;
- b) majorarea sancțiunii;
- c) transformarea contravenției în infracțiune.

12. Fotografii și înregistrările video realizate în procesul de constatare:

- a) pot constitui mijloace de probă dacă sunt obținute și administrate legal;
- b) nu pot fi utilizate în procesul contravențional;
- c) au valoare probatorie absolută.

13. Principiul legalității impune ca activitatea agentului constatator:

- a) să fie realizată exclusiv în limitele și condițiile stabilite de lege;
- b) să urmărească exclusiv aplicarea sancțiunii;
- c) să fie orientată de oportunitatea administrativă.

14. Lipsa unor mențiuni esențiale din procesul-verbal poate determina:

- a) constatarea nulității actului procesual;
- b) aplicarea automată a sancțiunii minime;
- c) suspendarea activității autorității competente.

15. Scopul principal al etapei de constatare a contravenției este:

- a) stabilirea existenței faptei și acumularea materialului probator necesar soluționării cauzei;
- b) executarea sancțiunii;
- c) examinarea recursului.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
4. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 41 din 21 mai 2013 privind aplicarea prevederilor referitoare la contestația împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție.
5. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
6. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
7. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
8. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
9. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
10. Albert Antoci. Oleg Pantea. *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.
11. Antoci Albert și Adrian Lile. *Asigurarea dreptului la un proces echitabil în cadrul documentării contravenției prin prisma prevederilor CEDO*. In: Revista Națională de Drept. 2023, nr. 2(250), pp. 85-92. Disponibil: [https://doi.org/10.52388/1811-0770.2023.2\(250\).09](https://doi.org/10.52388/1811-0770.2023.2(250).09)
12. Antoci Albert și Aliona Frunză. *Procedural peculiarities regarding the application of contraventional detention and criminal procedural detention*. In: Supremăția Dreptului. 2022, nr. 2, pp. 72-80. Disponibil: <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2022.e2.07>

TEMA 8. EXAMINAREA CAUZEI CONTRAVENȚIONALE ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ

Unități de conținut:

1. Examinarea cauzei contravenționale în instanța de judecată.
2. Procedura de examinare a cauzei contravenționale în instanța de judecată.
3. Exercițarea căii ordinare de atac în cauza contravențională. Recursul.
4. Calea extraordinară de atac. Revizuirea.
5. Trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești.

Abilități:

- definește procedura examinării cauzei contravenționale în instanța de judecată;
- indică mecanismele procesuale de asigurare a dreptului la apărare;
- exemplifică procedura de soluționare a cauzelor contravenționale de către instanța de judecată ca autoritate competentă să soluționeze cauzele contravenționale;
- analizează particularitățile conflictelor de competență și strămutarea cauzei contravenționale;
- descrie procedura scrisă de examinare a cauzei contravenționale în instanța de judecată;
- definește recursul și revizuirea în cadrul dreptului contravențional;
- identifică condițiile de exercitare a căii ordinare de atac cât și a celei extraordinare de atac în cadrul dreptului contravențional;
- descrie procedura și condițiile de trimitere spre executare a hotărârii judecătorești.

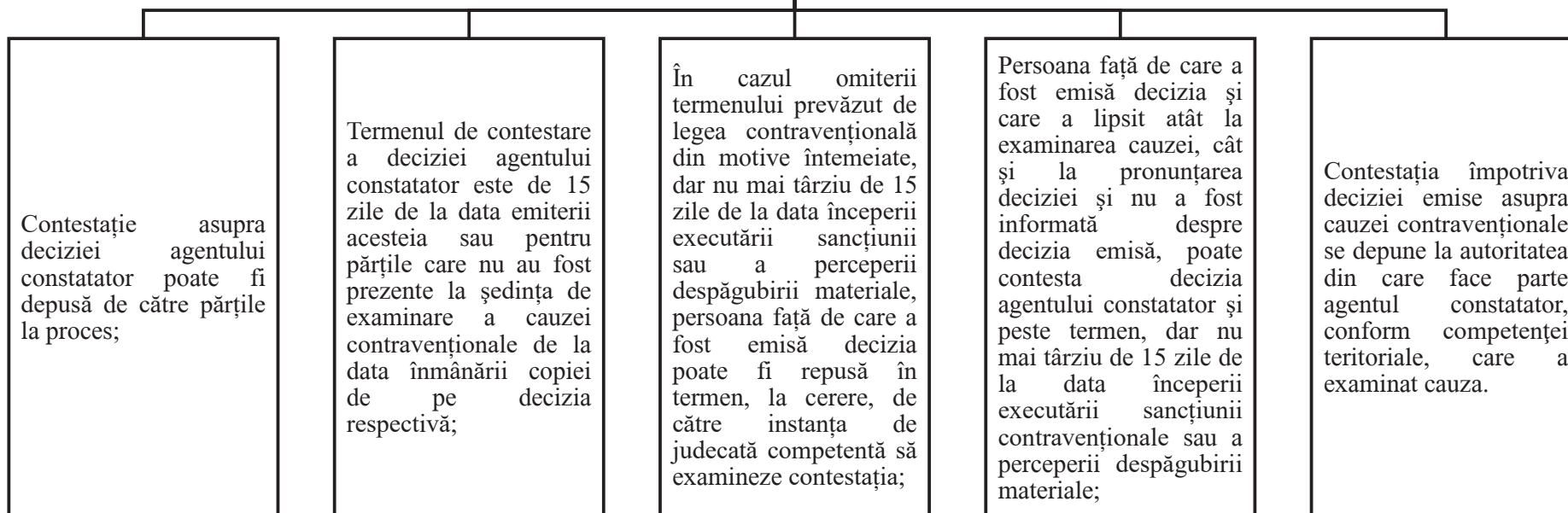
Rezultate ale învățării:

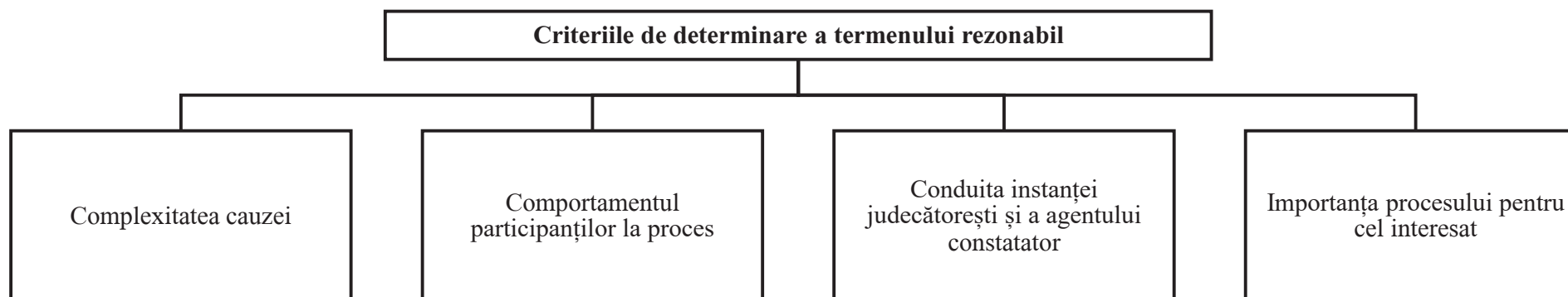
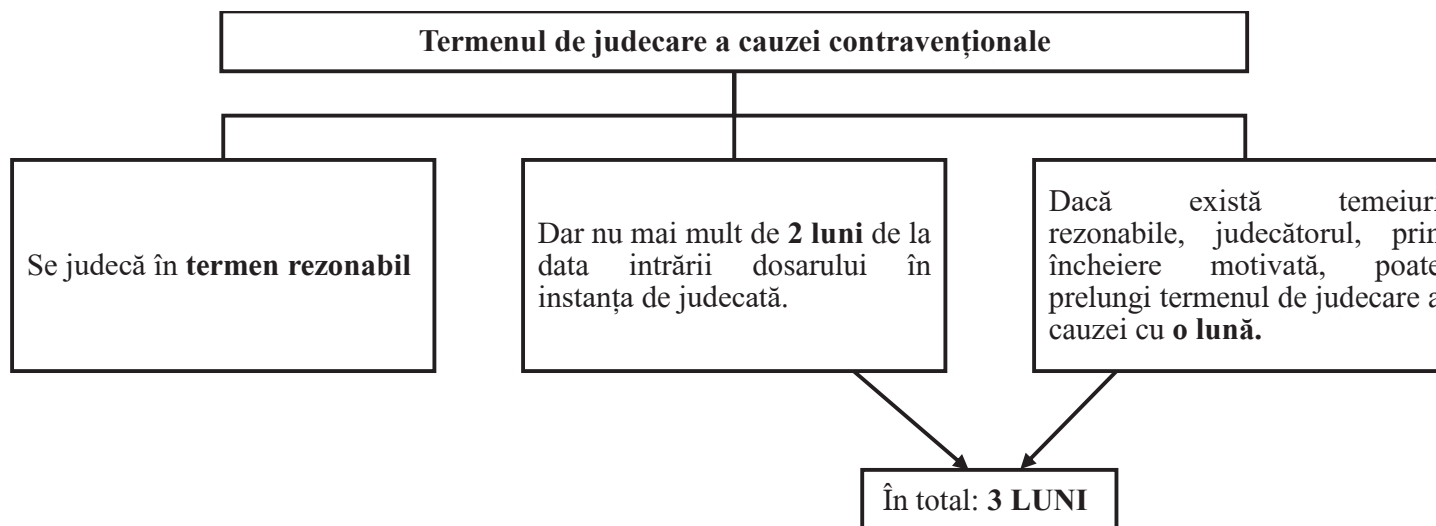
- RÎ 16.** Poate certifica și/sau valida actele juridice elaborate în interesul persoanelor fizice și juridice.
- RÎ 18.** Poate urmări modificările cadrului legal și adapta acțiunile la noul context.
- RÎ 21.** Poate evalua comportamente/circumstanțe/ situații ce pot influența aplicarea/ modificarea sancțiunilor.

1. Examinarea cauzei contravenționale în instanța de judecată.

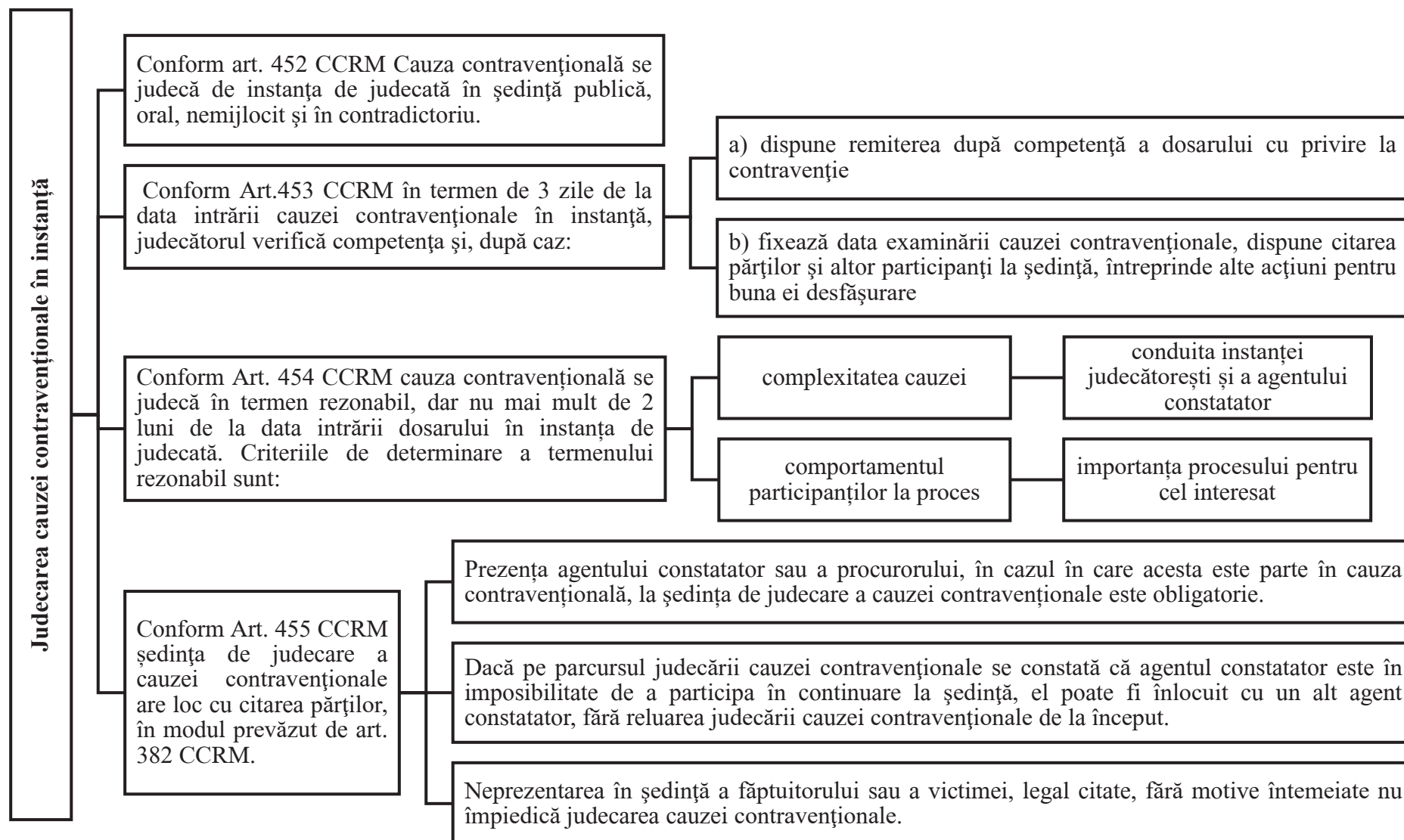
În cazurile prevăzute de legea contravențională, când agentul constator nu dispune de competență în examinarea anumitor contravenții, precum și atunci când decizia de aplicare a sancțiunii contravenționale consemnată în procesul-verbal cu privire la contravenție este contestată, cauza contravențională se examinează în instanța de judecată.

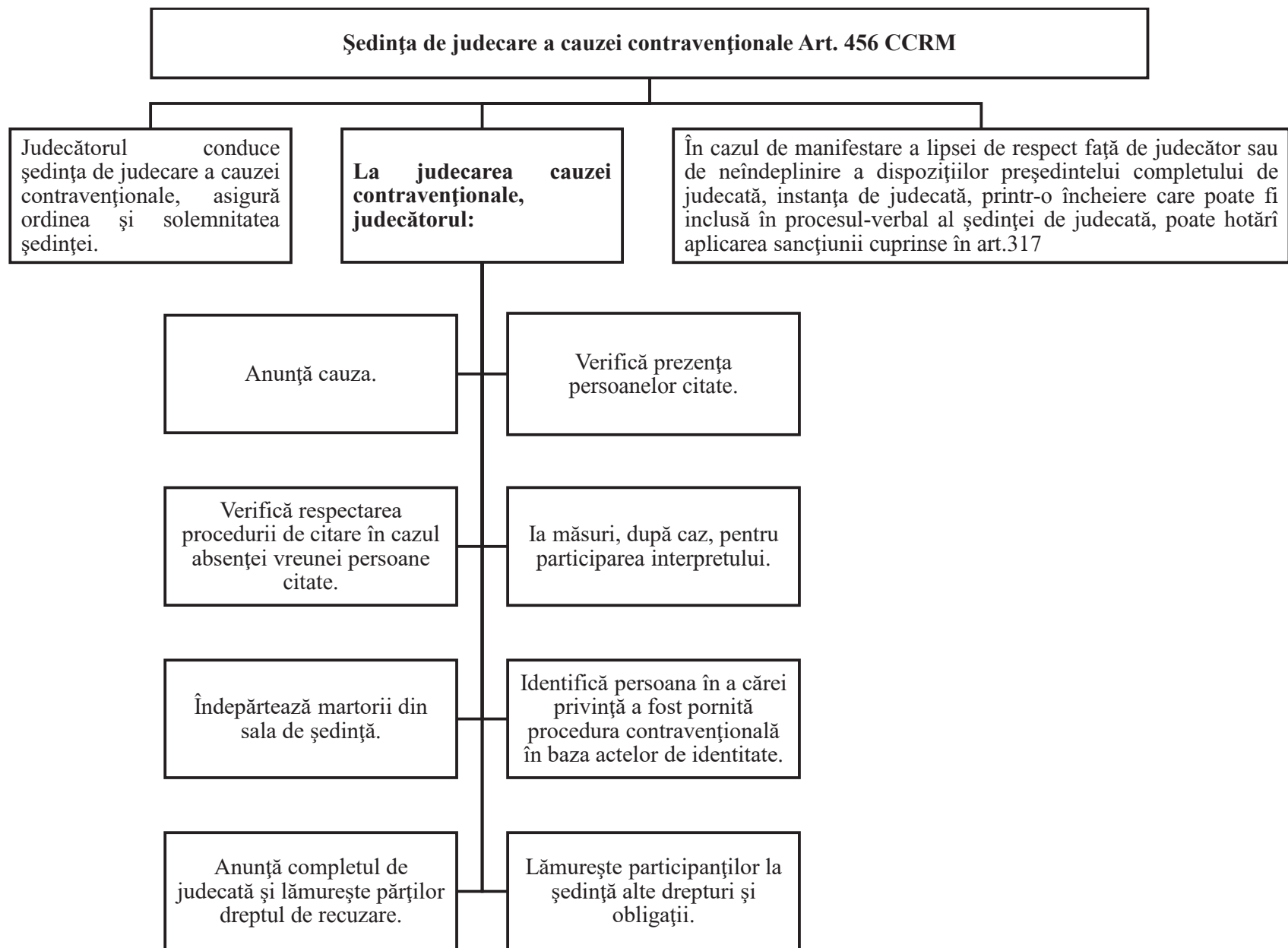
Particularitățile procedurii de examinare a contestației împotriva deciziei agentului constator asupra cauzei contravenționale (art. 448 CCRM)

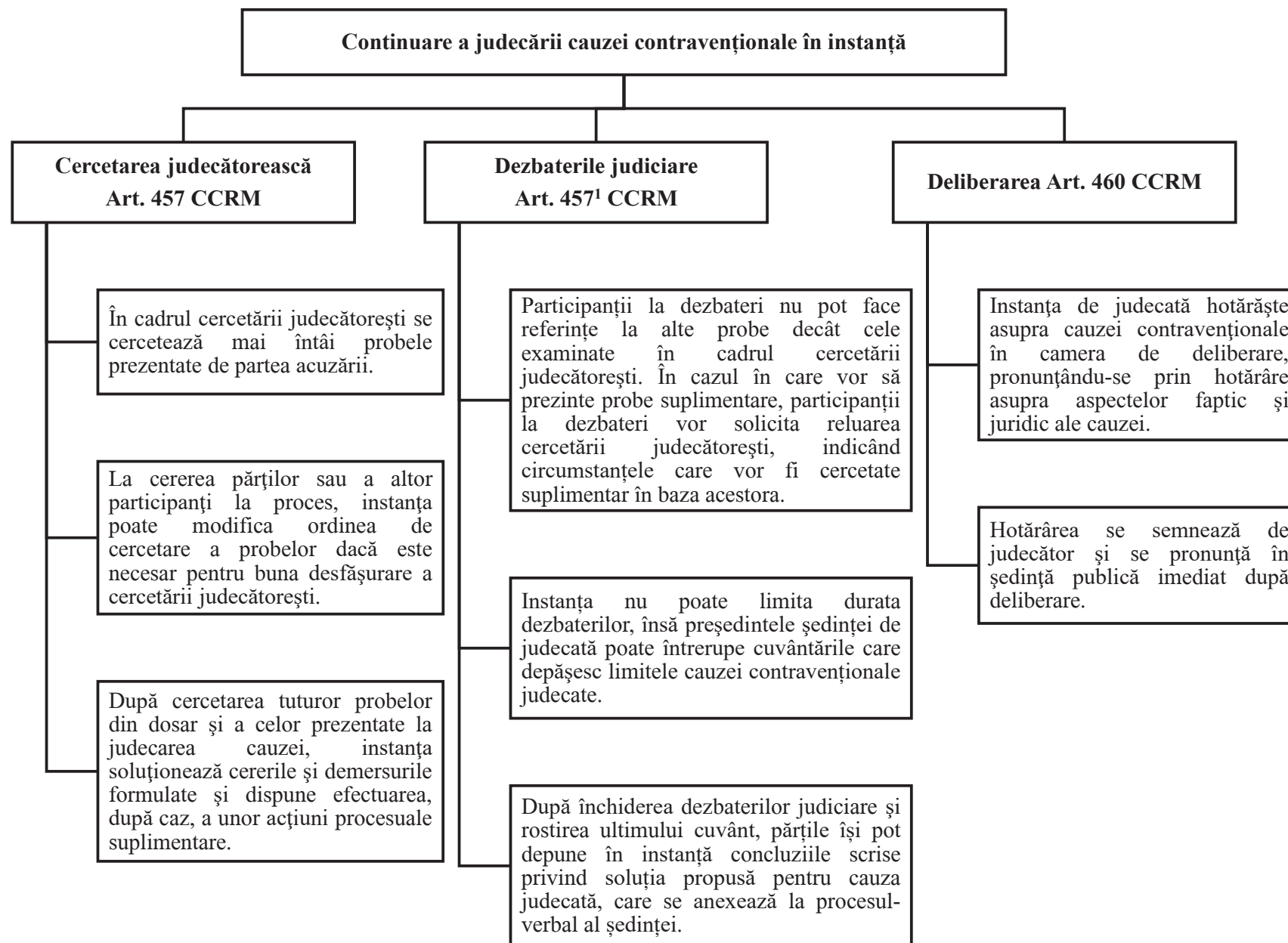

2. Procedura de examinare a cauzei contravenționale în instanța de judecată.

**Procedura scrisă de examinare a Cauzei Contravenționale în
Instanța de Judecată Art. 464² CCRM**

Cauza contravențională în procedură scrisă se examinează de instanța de judecată în lipsa părților și fără dezbateri orale dacă sancțiunea amenzii nu va depăși 300 de unități convenționale.

În termen de 3 zile de la data intrării cauzei contravenționale în instanța de judecată, judecătorul transmite făptuitorului și victimei o copie a procesului-verbal cu privire la contravenție, a probelor și a înscrisurilor din dosarul cauzei contravenționale, precum și solicită părților de a se expune asupra aplicării procedurii scrise și asupra cauzei contravenționale, stabilind un termen de 10 zile.

În cazul în care, după expirarea termenului, părțile nu s-au expus asupra aplicării procedurii scrise și asupra cauzei contravenționale, instanța de judecată va pronunța o încheiere motivată cu privire la examinarea cauzei contravenționale în procedură scrisă.

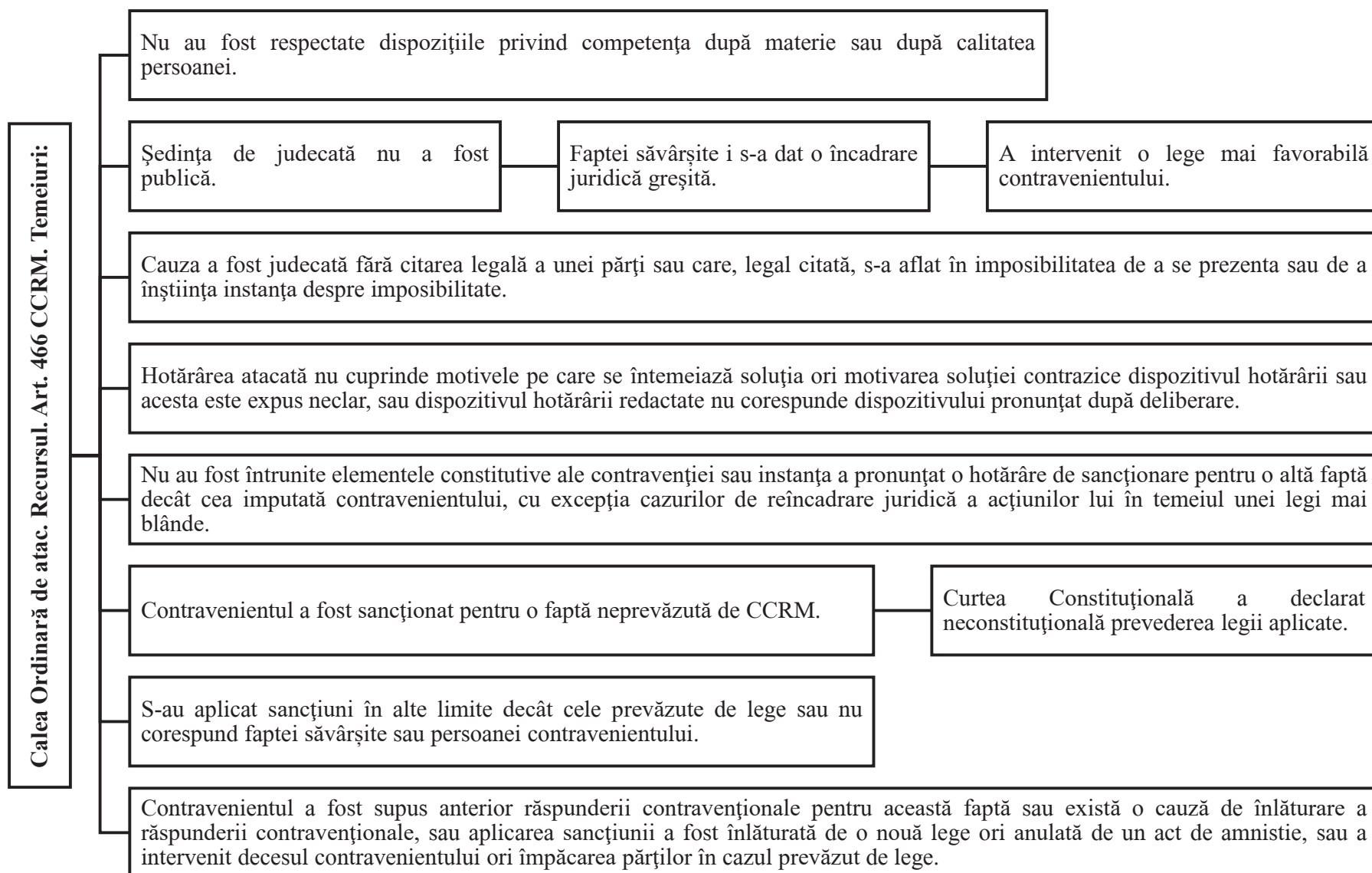
În cazul în care părțile, în termenul prevăzut, refuză aplicarea procedurii scrise și solicită examinarea cauzei contravenționale în ședință publică, instanța de judecată poate dispune citarea părților dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cauza contravențională în ședință publică.

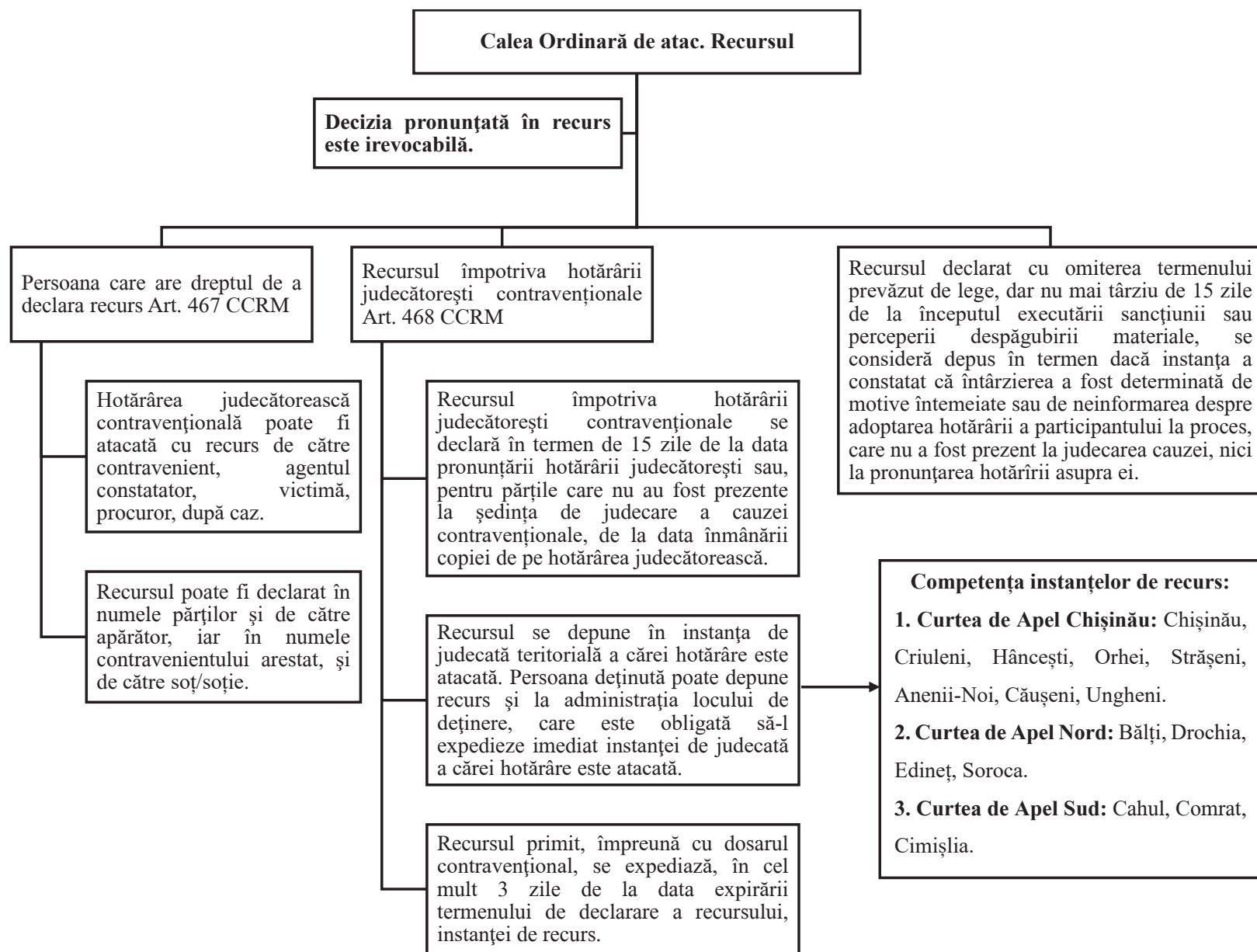
Instanța de judecată poate să respingă prin încheiere motivată refuzul aplicării procedurii scrise și solicitarea examinării cauzei contravenționale în ședință publică în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Încheierea de respingere se contestă odată cu fondul.

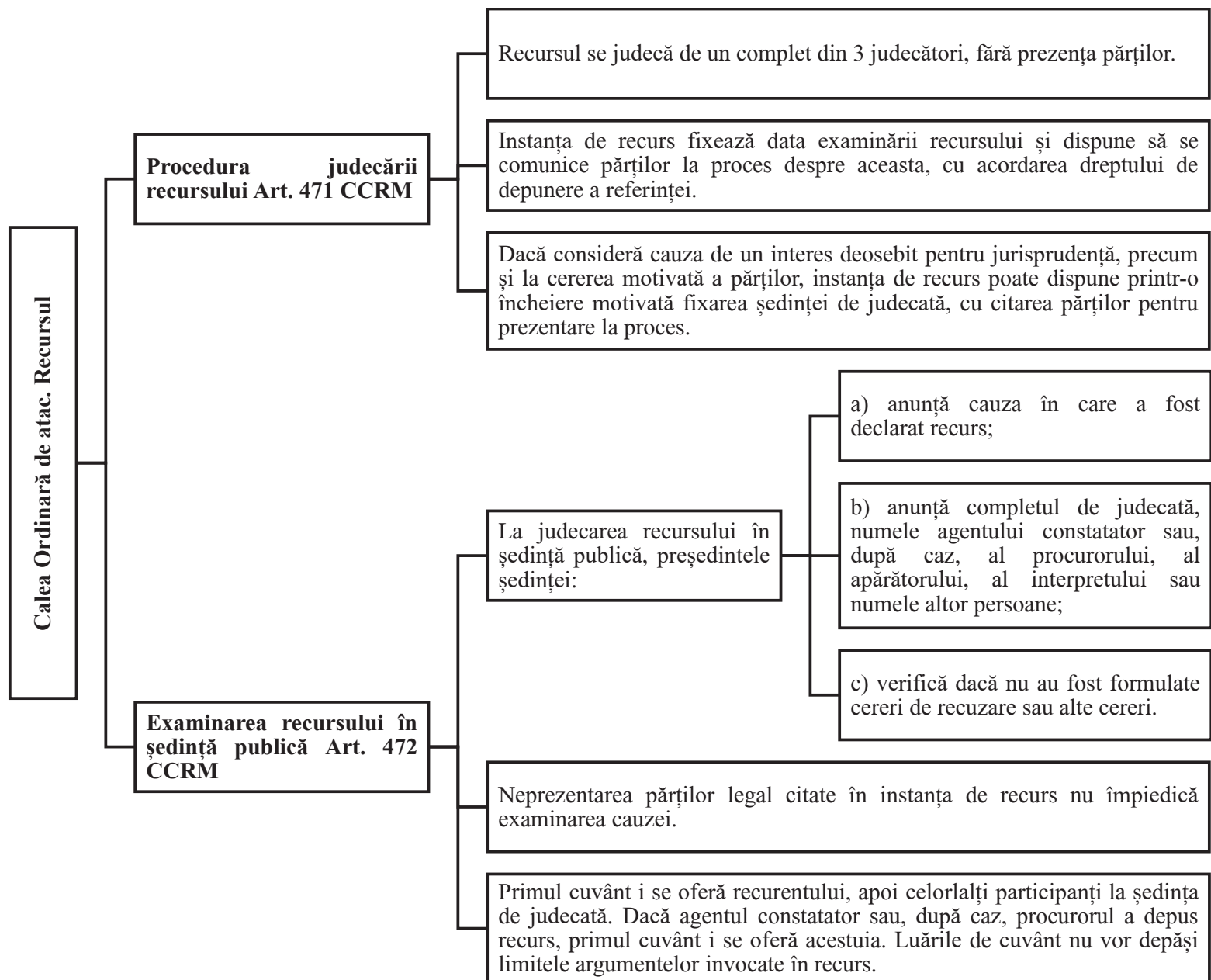
Soluționarea cauzei contravenționale în procedură scrisă se judecă în termen de 30 de zile de la data intrării dosarului în instanță. Dacă există temeiuri rezonabile, judecătorul, prin încheiere motivată, poate prelungi termenul de judecare a cauzei cu 15 zile.

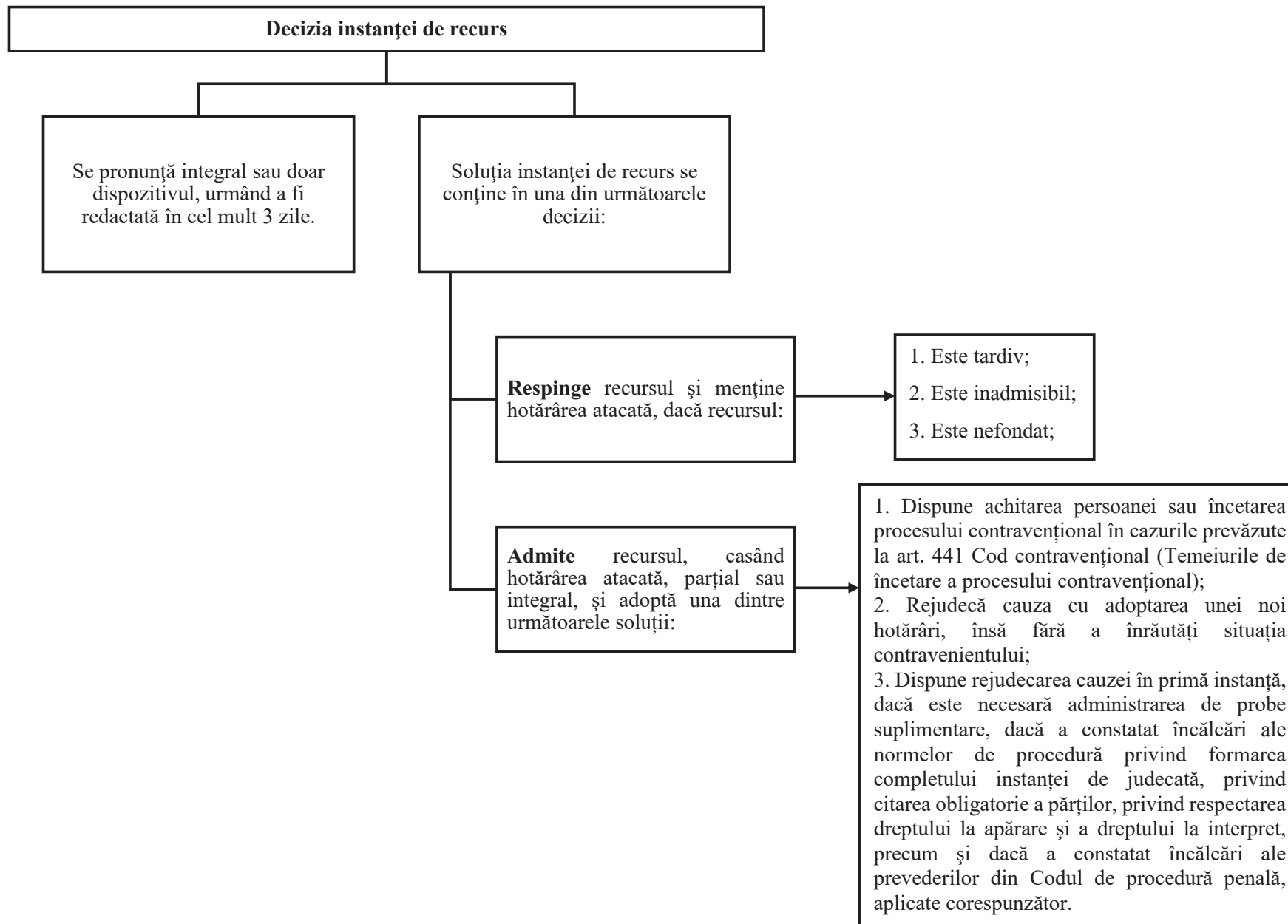
În cazul în care părțile cauzei contravenționale nu doresc aplicarea procedurii scrise de către instanța de judecată, urmează în mod obligatoriu, în termen de 10 zile din momentul informării despre examinarea cauzei, să comunice instanței de judecată de ce refuză aplicarea procedurii scrise și să prezinte argumente de ce doresc examinarea cauzei contravenționale cu participarea lor nemijlocită.

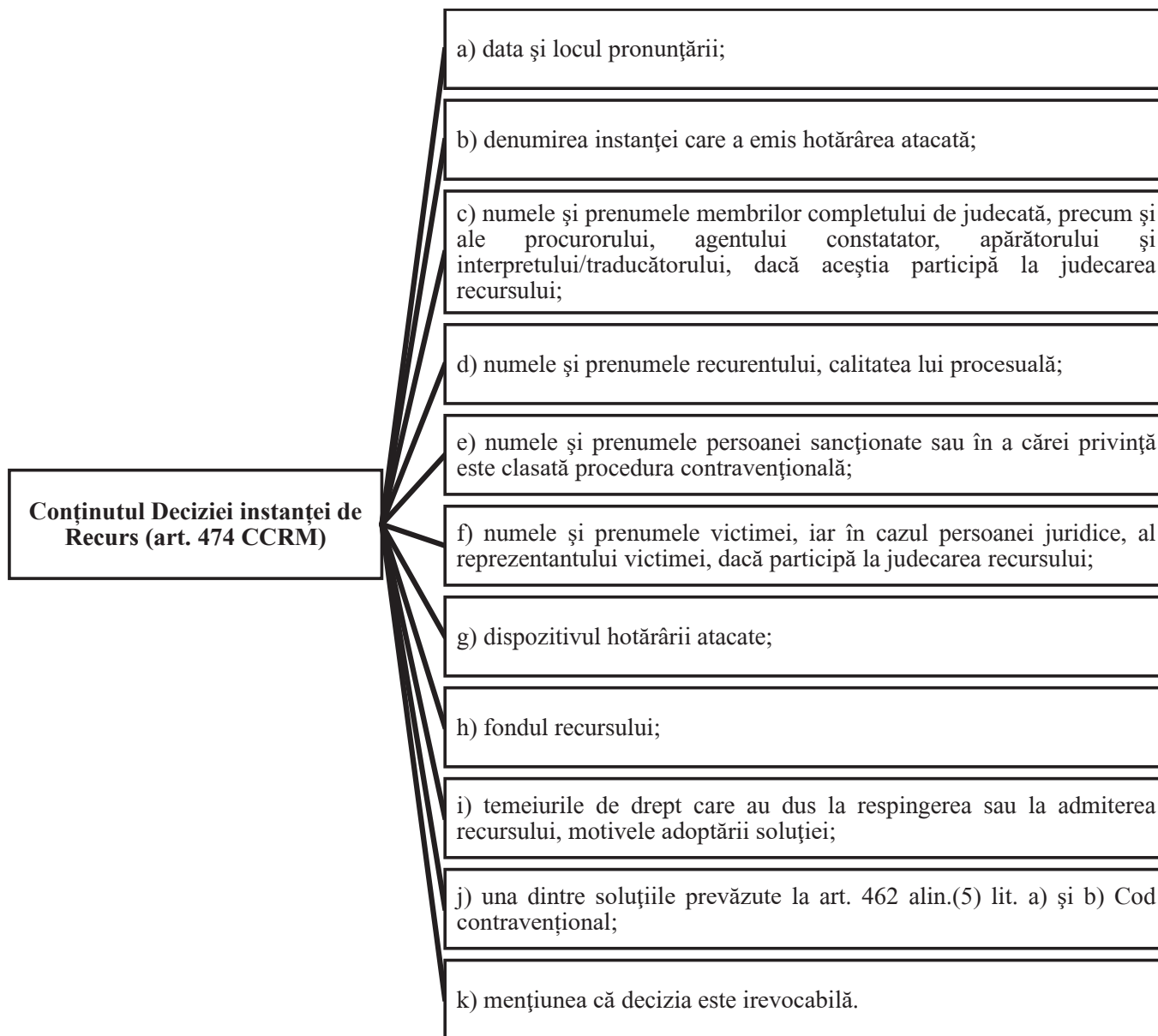
3. Exercițarea căii ordinare de atac în cauza contravențională. Recursul.

4. Calea extraordinară de atac. Revizuirea.

Calea extraordinară de atac. Revizuirea. Art. 475 CCRM Temeiuri:

Instanța de judecată internațională, prin hotărâre, a constatat o încălcare a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată la o nouă judecare fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate de o instanță de judecată națională.

Curtea Constituțională a declarat neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă.

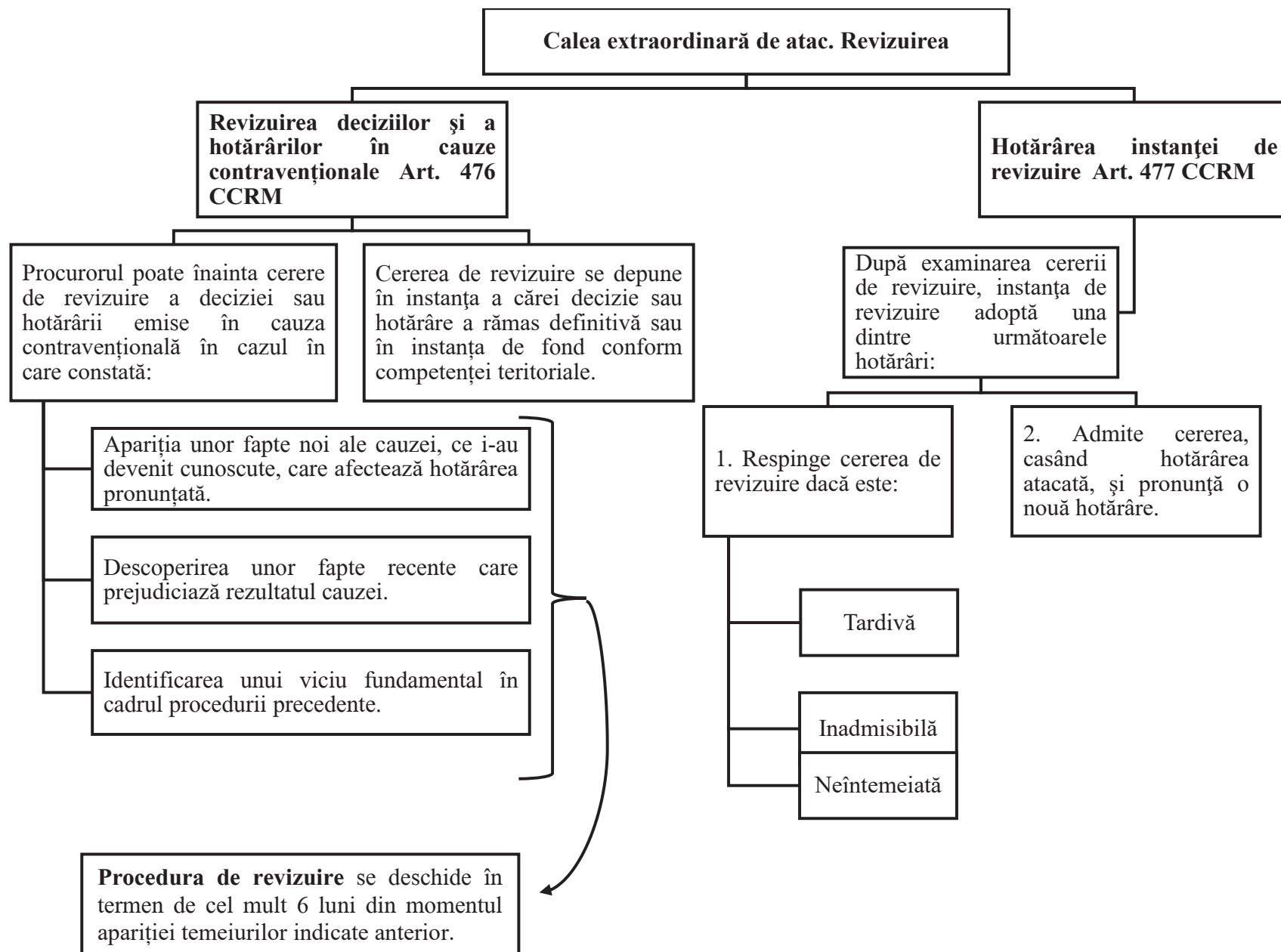
Legea nouă înlătură caracterul contravențional al faptei sau ameliorează situația contravenientului în a cărei privință nu a fost executată integral sancțiunea contravențională.

Există o procedură pornită în cauza dată în fața unei instanțe internaționale sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Prin hotărâre definitivă s-a stabilit că, la constatarea și examinarea faptei contravenționale și la judecarea acestei cauze contravenționale, s-au comis abuzuri ce constituie infracțiuni.

Instanța de judecată sau autoritatea competentă care a emis decizia asupra cauzei contravenționale nu s-a expus asupra vinovăției sau nevinovăției contravenientului ori instanța de judecată sau autoritatea competentă s-a pronunțat în privința unui alt subiect de drept decât persoana care a săvârșit fapta contravențională.

S-au stabilit alte circumstanțe de care instanța de judecată sau autoritatea competentă care a emis decizia asupra cauzei contravenționale nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii sau deciziei și care, independent sau împreună cu circumstanțele stabilite anterior, dovedesc că cel sancționat este nevinovat ori a săvârșit o altă contravenție decât cea pentru care a fost sancționat sau care dovedesc că persoana cu privire la care s-a dispus încetarea procesului contravențional este vinovată.

5. Trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești.

Executarea sancțiunii avertismentului

se asigură de către instituția sau organul care a adoptat hotărârea. Hotărârea de aplicare a sancțiunii avertismentului se remite contravenientului, contra semnătură, de către organul care a adoptat hotărârea cu privire la sancționare.

Executarea sancțiunii amenzii

Articolul 313 al Codului de executare stabilește că executarea sancțiunii amenzii aplicată persoanelor fizice sau juridice se asigură de executorul judecătoresc în a cărei competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul contravenientului.

Amenda se achită de către contravenient în mod benevol, în termen de 30 de zile de la data aplicării ei.

După achitarea de către contravenient a amenzii, instituția bancară sau agentul constator care a aplicat amenda este obligat, în termen de 2 zile lucrătoare, să includă informația privind achitarea amenzii în Registrul debitorilor.

Instanța de judecată sau, după caz, agentul constator care a aplicat amenda verifică în Registrul debitorilor dacă amenda a fost achitată și, în cazul în care contravenientul nu a achitat-o, trimite executorului judecătoresc documentul executoriu pentru încasarea silită.

Executarea sancțiunii privării de dreptul de a desfășura o anumită activitate, privării de dreptul de a deține anumite funcții și privării de dreptul special

Sanctiunea privării de dreptul de a desfășura o anumită activitate, privării de dreptul de a deține anumite funcții se asigură de către organul de probațiune în a cărui rază teritorială își desfășoară activitatea sau își are domiciliul contravenientul.

În vederea asigurării executării sancțiunii, instanța de judecată trimite hotărârea privind privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate și dispoziția de executare organului de probațiune în a cărui rază teritorială își desfășoară activitatea sau își are domiciliul contravenientul.

Organul de probațiune trimite hotărârea judecătorească organului abilitat cu dreptul de a dispune eliberarea contravenientului din funcție sau de a-i interzice exercitarea unei anumite activități. Organul abilitat adoptă, în termen de 3 zile, actul de eliberare din funcție sau de interzicere de a exercita o anumită activitate și îl remite, împreună cu hotărârea judecătorească, organului de probațiune.

Organul de probațiune, în termen de 5 zile, informează instanța de judecată despre executarea hotărârii ei. Indiferent de faptul dacă contravenientul ocupă o anumită funcție sau exercită o anumită activitate, organul de probațiune ține evidența contravenienților, efectuează controlul respectării de către aceștia a interdicției, stabilite în hotărârea judecătorească, de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, verifică îndeplinirea prescripțiilor hotărârii judecătorești de către administrația organizației în care lucrează contravenientul, precum și de către organele împuternicite să anuleze autorizația privind exercitarea unei anumite activități.

**Executarea sancțiunii privării de dreptul de a conduce vehicule și
privării de dreptul de a deține armă și de portarmă**

Se asigură de către subdiviziunea de poliție în a cărei rază teritorială își are domiciliul contravenientul.

Instanța de judecată trimite hotărârea privind privarea de dreptul corespunzător și dispoziția de executare organului de poliție în a cărei rază teritorială își are domiciliul contravenientul.

Subdiviziunea de poliție, în termen de 5 zile, informează instanța de judecată despre executarea hotărârii.

Executarea sancțiunii arestului contravențional

Se execută în condițiile stabilite pentru regim inițial într-un penitenciar de tip semiînchis.

Hotărârile judecătorești privind aplicarea sancțiunii arestului contravențional față de persoanele care nu se află sub arest se expediază subdiviziunii de Poliție, în a cărei rază teritorială se află domiciliul contravenientului, pentru escortarea lui la locul de deținere cel mai apropiat.

Executarea sancțiunii muncii neremunerate în folosul comunității

Se asigură de către organul de probațiune în a cărui rază teritorială se află domiciliul contravenientului. Instanța de judecată trimite hotărârea privind munca neremunerată în folosul comunității și dispoziția de executare organului de probațiune în a cărui rază teritorială își are domiciliul contravenientul, care, în cel mult 15 zile, asigură executarea pedepsei.

Persoana sancționată la muncă neremunerată în folosul comunității semnează în instanța de judecată un angajament prin care se obligă să se prezinte în termen de 5 zile din momentul rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată la organul de probațiune în a cărui rază teritorială își are domiciliul.

Munca neremunerată în folosul comunității poate fi executată, ca excepție, și în zilele de duminică și în zilele de sărbătoare nelucrătoare. Munca neremunerată în folosul comunității nu poate fi executată în timpul nopții sau în condiții vătămătoare, în locuri periculoase ori care prezintă risc pentru sănătatea sau integritatea contravenientului ori pentru dezvoltarea minorilor condamnați.

Munca persoanei care execută muncă neremunerată în folosul comunității se organizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția muncii.

În cazul în care, în timpul executării muncii neremunerate în folosul comunității, contravenientului i-a fost cauzat prejudiciu, recuperarea prejudiciului se efectuează în conformitate cu legislația muncii.

Organul de probațiune, de comun acord cu autoritățile administrației publice locale, determină locul și volumul de muncă pentru contravenient, cu ajutorul organizațiilor și asociațiilor identifică obiectele la care poate fi folosită munca neremunerată în folosul comunității.

În caz de eschivare a contravenientului de la executarea sancțiunii, organul de probațiune înaintea instanței de judecată un demers privind înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu o altă sancțiune, în conformitate cu prevederile legislației contravenționale.

Stingerea executării sancțiunii contravenționale

În conformitate cu prevederile articolului 320 al Codului de executare, prin stingerea executării sancțiunii contravenționale se stinge raportul juridic de executare a sancțiunii contravenționale, adică obligația contravenientului de a executa sancțiunea contravențională și dreptul organului de stat de a cere executarea sancțiunii contravenționale.

**Stingerea executării sancțiunii
contravenționale are loc în cazul:**

executării efective și integrale a pedepsei;

decesului contravenientului;

adoptării unei hotărâri de achitare a contravenientului în cursul executării pedepsei sau trimiterii spre executare a hotărârii judecătorești;

intervenirii unei legi noi care exclude caracterul contravențional al faptei în cursul executării pedepsei sau trimiterii spre executare a hotărârii judecătorești;

intervenirii unui act de amnistie totală în cursul executării pedepsei sau trimiterii spre executare a hotărârii judecătorești;

intervenirii prescripției executării hotărârii privind sancționarea contravenientului;

în alte împrejurări prevăzute de lege.

Executarea sancțiunilor contravenționale aplicate persoanelor juridice

După expirarea termenului de executare benevolă (de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești), instanța de judecată trimite titlul executoriu pentru executare silită executorului judecătoresc în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, își are sediul contravenientul. Executorul judecătoresc, în termen de 10 zile, verifică mijloacele bănești aflate pe conturile bancare ale persoanei juridice și prezintă ordinul incaso instituției financiare pentru virarea sumei amenzii la contul indicat în titlul executoriu.

Dacă, în decurs de 30 de zile de la data primirii titlului executoriu de către instituția financiară, ordinul incaso nu se execută din motivul lipsei sau insuficienței mijloacelor bănești, executorul judecătoresc va dispune urmărirea bunurilor persoanei juridice. Executorul judecătoresc informează, în termen de 5 zile, instanța de judecată despre executarea hotărârii.

Privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate se asigură de către organul de probațiune în a cărui rază teritorială își are sediul contravenientul. Hotărârea instanței de judecată privind privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate se trimite organului de probațiune. Organul de probațiune trimite hotărârea judecătorească organului abilitat cu dreptul de a interzice contravenientului persoană juridică o anumită activitate pentru a sista activitatea interzisă, pentru a retrage autorizația sau licența și/sau pentru a modifica statutul persoanei juridice sancționate.

În termen de 10 zile, organul care a eliberat autorizația sau licența pentru exercitarea genului de activitate interzis retrage autorizația sau licența respectivă. În cazul interzicerii exercitării unei activități pentru care nu a fost eliberată autorizație sau licență, organul înregistrării de stat asigură excluderea din statutul persoanei juridice respective a genului de activitate interzis.

Informația despre retragerea autorizației sau licenței ori despre modificarea statutului persoanei juridice sancționate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova de către organul care le-a efectuat și se remite Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, organului fiscal, precum și organului de probațiune căruia, suplimentar, i se remite și hotărârea instanței de judecată. Organul de probațiune informează, în termen de 5 zile, instanța de judecată despre executarea hotărârii.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Simularea examinării unei cauze contravenționale în instanță, cu repartizarea rolurilor între judecător, contravenient, apărător, victimă și agent constator.
 2. Redactarea unei contestații împotriva procesului verbal cu privire la contravenție.
 3. Analiza procedurii scrise de examinare a cauzei contravenționale.
 4. Elaborarea unui proiect de recurs într-o cauză contravențională.
 5. Cercetarea procedurii de revizuire și a condițiilor de trimitere spre executare a hotărârii judecătorești.
-

Test-grilă

- 1. Examinarea cauzei contravenționale în instanța de judecată are ca scop:**
 - a) verificarea legalității și temeiniciei actelor întocmite în procedura contravențională;
 - b) executarea sancțiunii contravenționale;
 - c) efectuarea controlului administrativ intern.
- 2. Instanța de judecată examinează cauza contravențională în baza principiului:**
 - a) independenței și imparțialității;
 - b) subordonării față de agentul constator;
 - c) oportunității administrative.
- 3. Dreptul la apărare în cadrul examinării judiciare presupune:**
 - a) posibilitatea de a cunoaște acuzația, de a prezenta probe și de a beneficia de asistență juridică;
 - b) dreptul de a refuza participarea la proces fără consecințe;
 - c) dreptul de a modifica legea aplicabilă.
- 4. Principiul contradictorialității presupune că:**
 - a) fiecare parte poate cunoaște și combate argumentele și probele celeilalte părți;
 - b) instanța administrează probele în lipsa participanților;
 - c) agentul constator stabilește singur adevărul.
- 5. În procesul contravențional, instanța apreciază probele:**
 - a) potrivit propriei convingeri bazate pe cercetarea completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor;
 - b) exclusiv în favoarea autorității constatatoare;
 - c) exclusiv în baza procesului-verbal.
- 6. Procesul-verbal cu privire la contravenție:**
 - a) beneficiază de prezumție absolută de veridicitate;
 - b) constituie un mijloc de probă care trebuie verificat și apreciat împreună cu celelalte probe;
 - c) înlocuiește toate celelalte probe.

7. Nerespectarea dreptului la apărare poate constitui:

- a) temei pentru anularea hotărârii judecătorești;
- b) circumstanță agravantă;
- c) motiv de majorare a sancțiunii.

8. Hotărârea instanței de judecată trebuie să fie:

- a) legală, întemeiată și motivată;
- b) favorabilă autorității constatatoare;
- c) favorabilă contravenientului.

9. Recursul în procesul contravențional reprezintă:

- a) o cale de atac împotriva hotărârii instanței;
- b) o măsură de siguranță;
- c) o etapă a executării sancțiunii.

10. Instanța de recurs verifică:

- a) legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în limitele prevăzute de lege;
- b) doar legalitatea procesului-verbal;
- c) exclusiv cuantumul sancțiunii.

11. Revizuirea reprezintă:

- a) o cale extraordinară de atac exercitată în condițiile prevăzute de lege;
- b) o etapă obligatorie a recursului;

- c) o măsură procesuală de constrângere.

12. Revizuirea poate fi admisă atunci când:

- a) apar circumstanțe noi sau recent descoperite care pot influența soluția cauzei;
- b) contravenientul nu este de acord cu sancțiunea;
- c) agentul constatatator solicită reexaminarea cauzei.

13. Principiul nemijlocirii presupune că:

- a) instanța examinează direct probele administrate în cauză;
- b) instanța poate pronunța hotărârea fără examinarea probelor;
- c) instanța este obligată să accepte concluziile agentului constatatator.

14. Conform standardelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, persoana cercetată contravențional beneficiază de:

- a) garanțiile unui proces echitabil;
- b) doar dreptul de a depune explicații;
- c) doar dreptul de a contesta sancțiunea.

15. În cazul existenței unor dubii care nu pot fi înlăturate după administrarea probelor:

- a) acestea se interpretează în favoarea persoanei cercetate;
- b) acestea se interpretează în favoarea autorității constatatoare;
- c) instanța aplică automat sancțiunea minimă.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008
3. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 4 noiembrie 1950
4. Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 6 iulie 1995
5. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009
6. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005
7. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019
8. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018
9. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind aplicarea art. 6 referitor la dreptul la un proces echitabil.
10. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
11. Albert Antoci. Oleg Pantea. *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinău CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.

TEMA 9. ANALIZA JURIDICĂ A UNOR CATEGORII DE CONTRAVENȚII

Unități de conținut:

1. Caracteristica contravențiilor din domeniul circulației rutiere.
 2. Analiza juridică a contravențiilor ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile imobiliare.
 3. Caracteristica contravențiilor ce afectează activitatea autorităților publice.
 4. Caracteristica contravențiilor ce atentează la ordinea și securitatea publică.
-

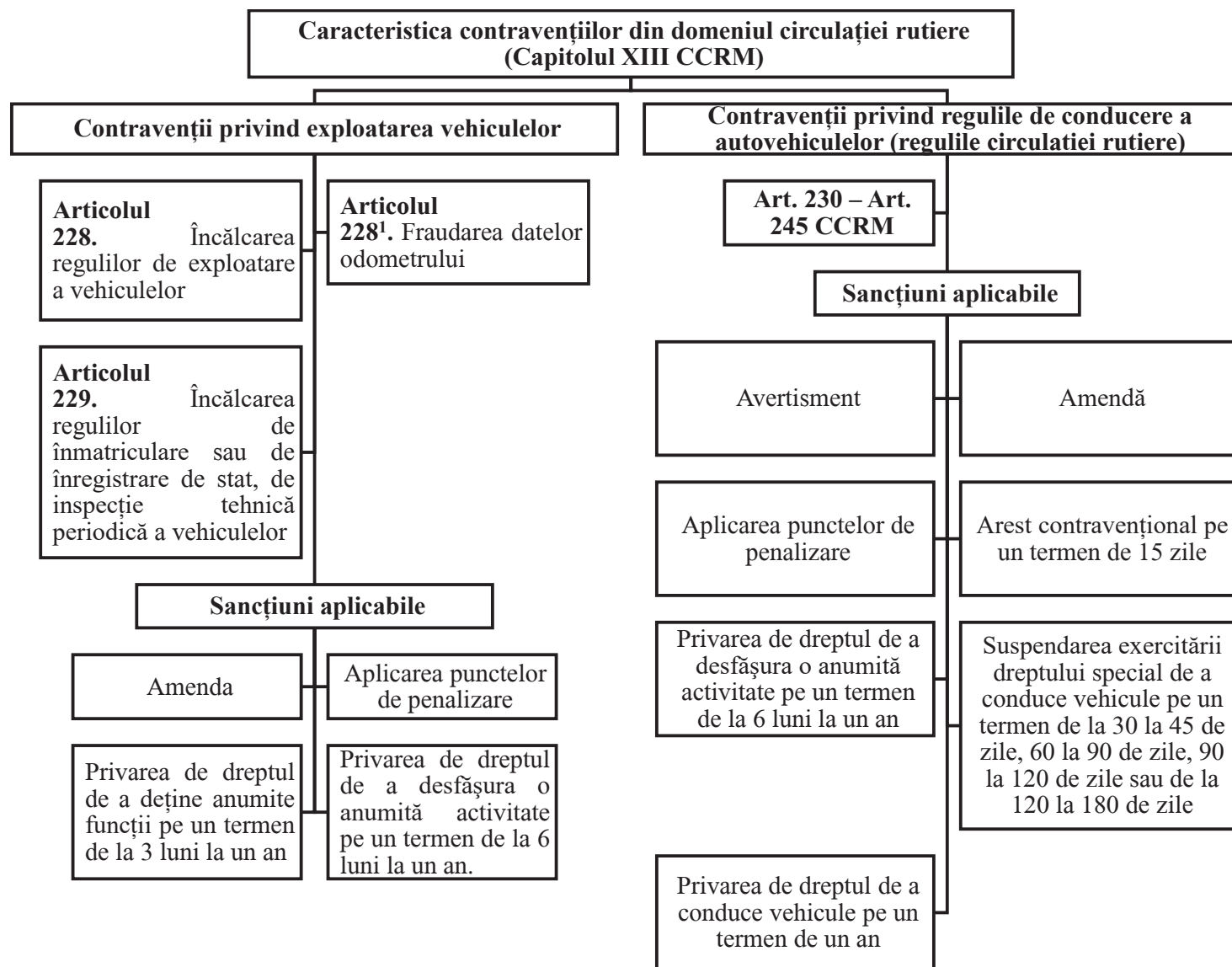
Abilități:

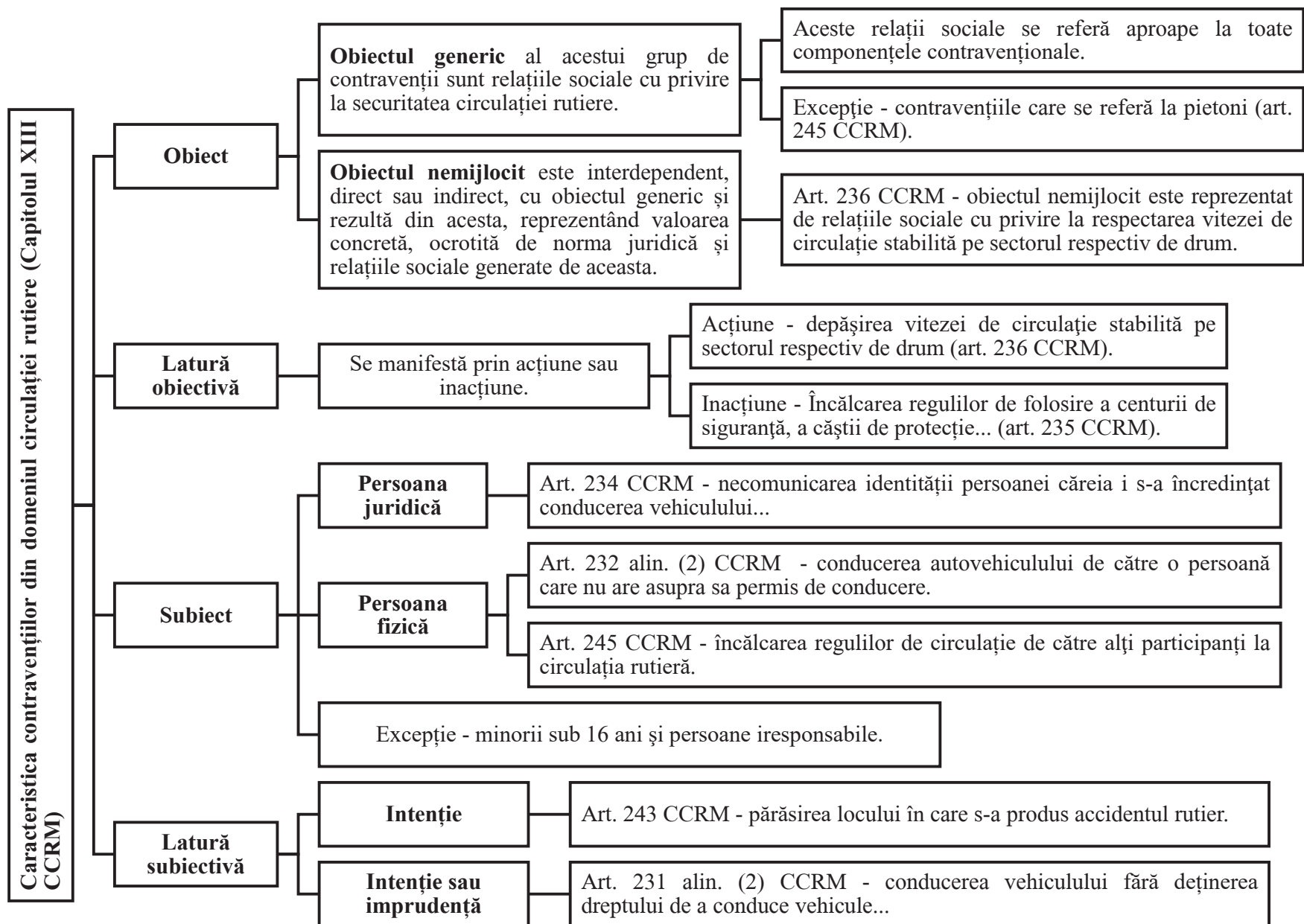
- definește sistemul contravențiilor părții speciale a Codului contravențional;
 - analizează caracteristica contravențiilor din domeniul circulației rutiere;
 - identifică contravențiile ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile imobiliare;
 - analizează elementele contravențiilor ce afectează activitatea autorităților publice;
 - stabilește caracteristica contravențiilor ce atentează la ordinea și securitatea publică;
 - evidențiază contravențiile care comportă anumite similitudini;
-

Rezultate ale învățării:

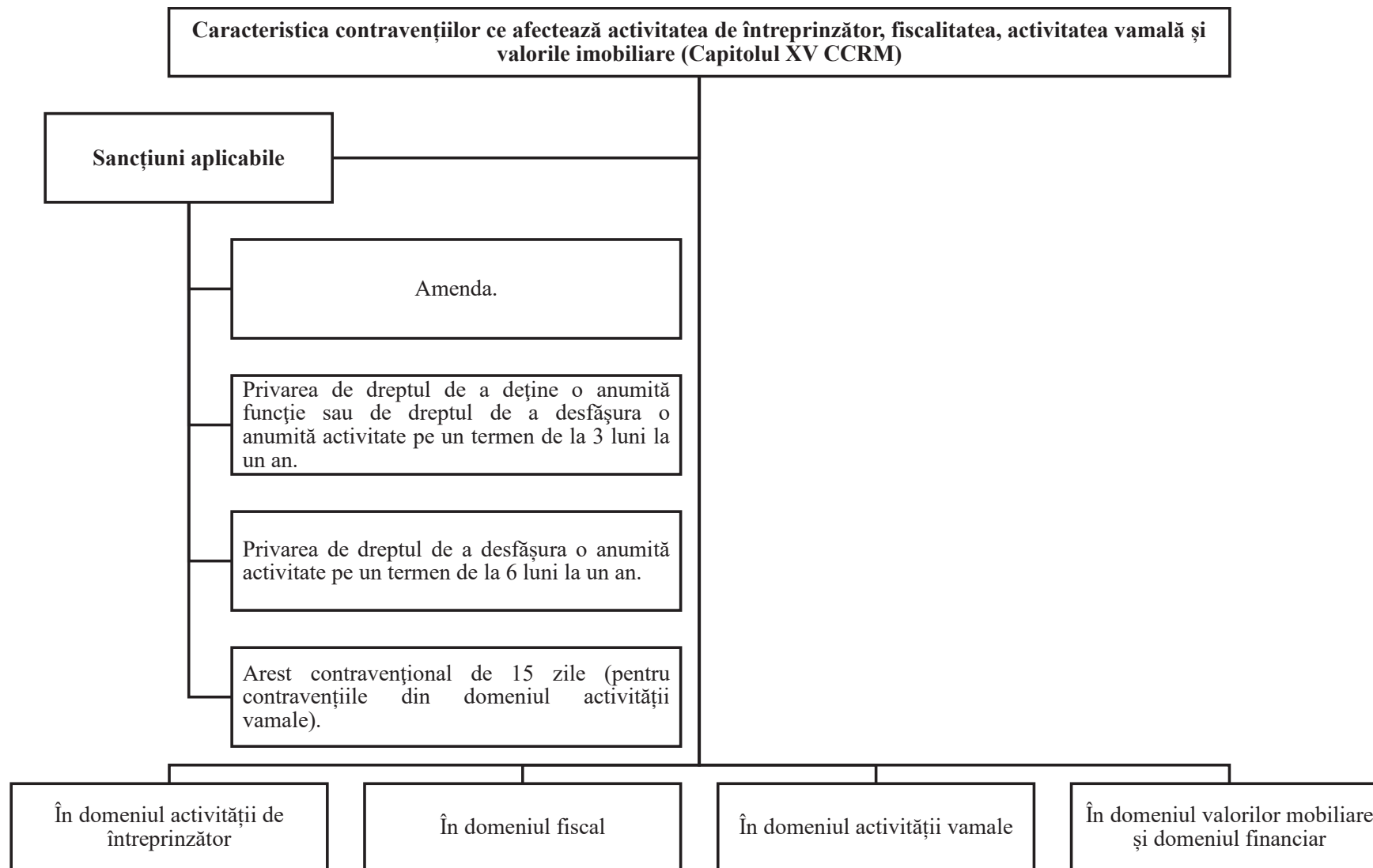
- RÎ 9.** Poate formula raționamente și judecăți în vederea argumentării ideii/soluției/deciziei.
- RÎ 11.** Poate monitoriza fluctuațiile legislative și tendințele în domeniu.
- RÎ 12.** Poate explica prevederi normative beneficiarilor serviciilor de consiliere și asistență juridică.
- RÎ 18.** Poate urmări modificările cadrului legal și adapta acțiunile la noul context.

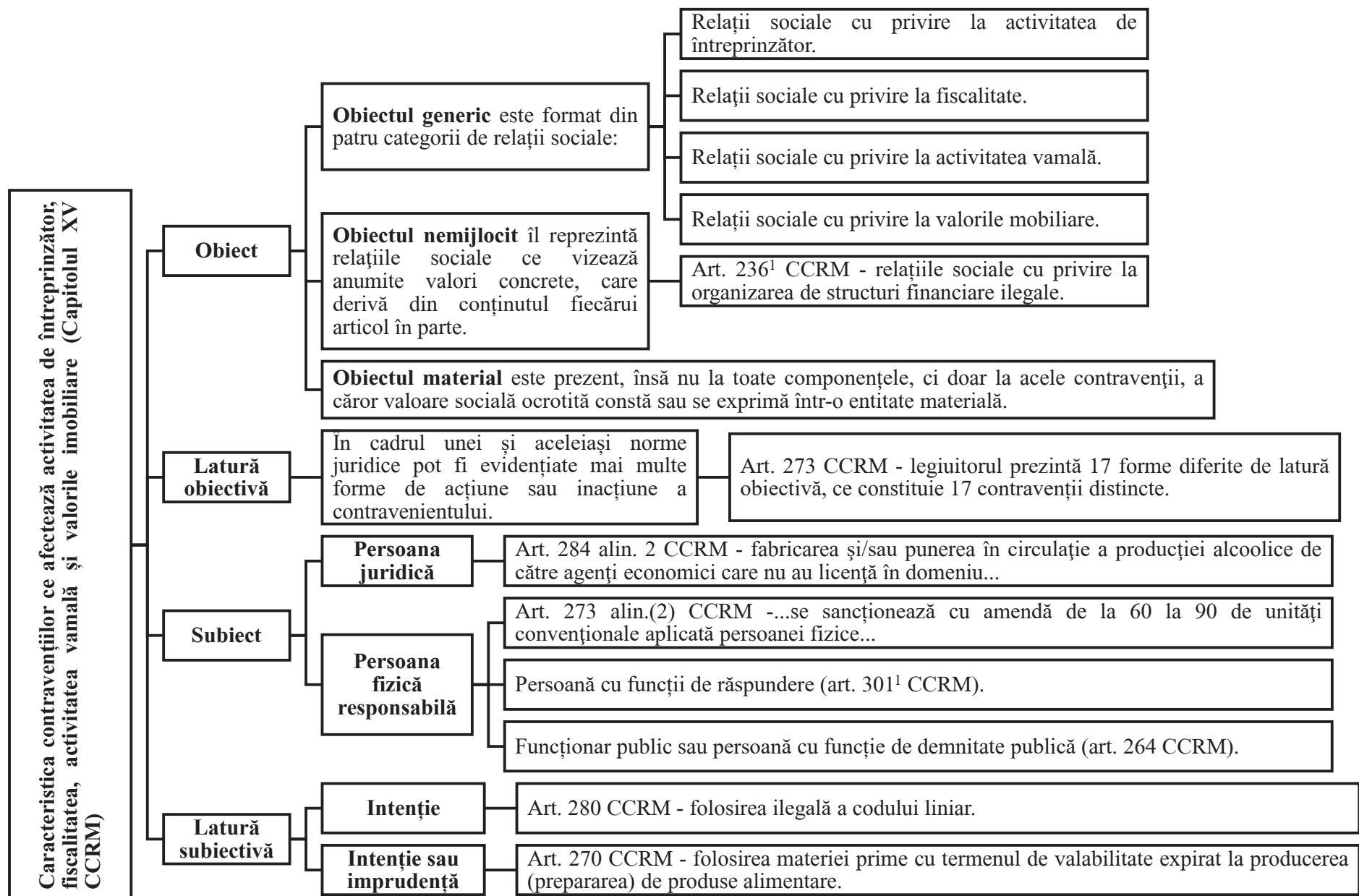
1. Caracteristica contravențiilor din domeniul circulației rutiere.

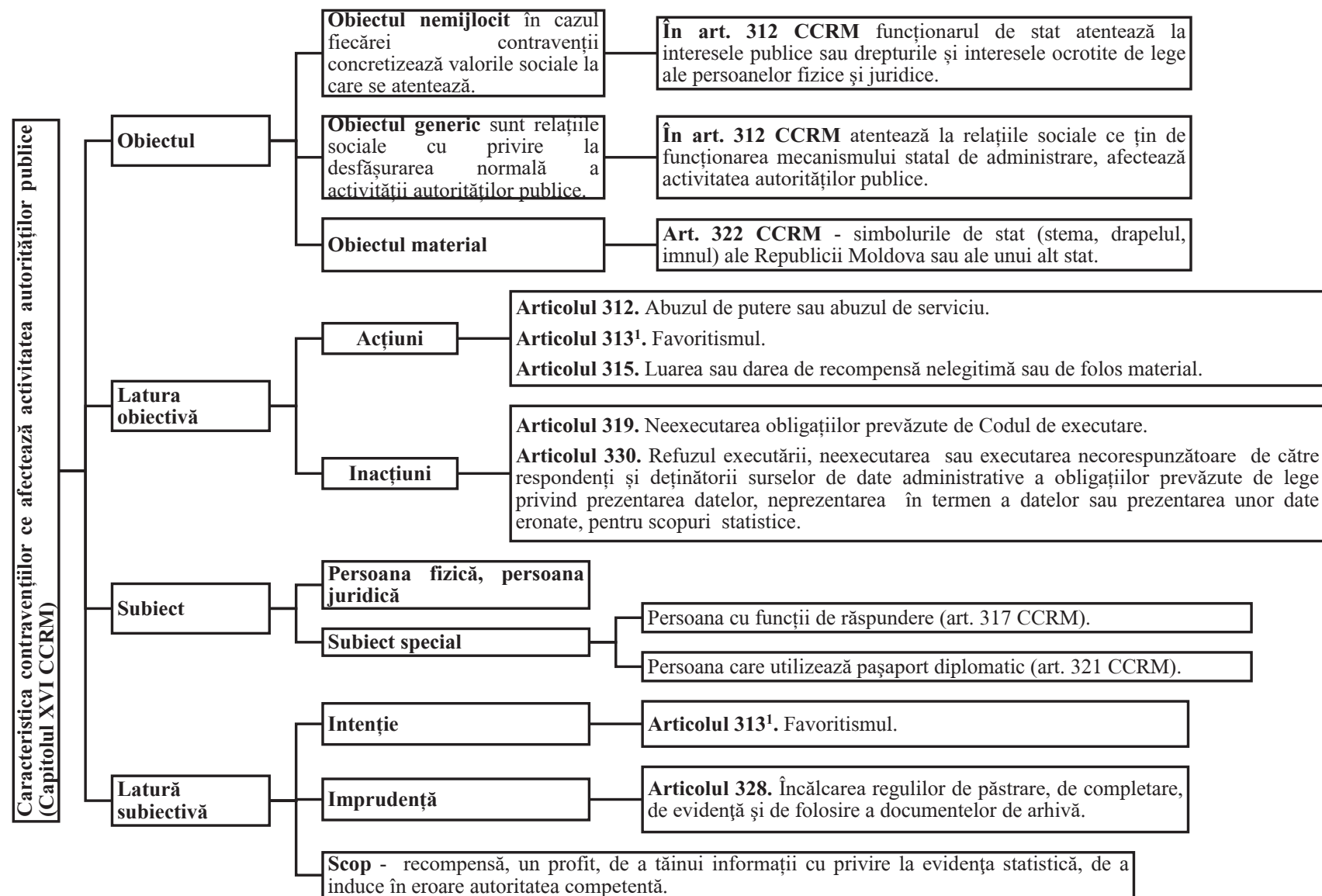

2. Analiza juridică a contravențiilor ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile imobiliare.

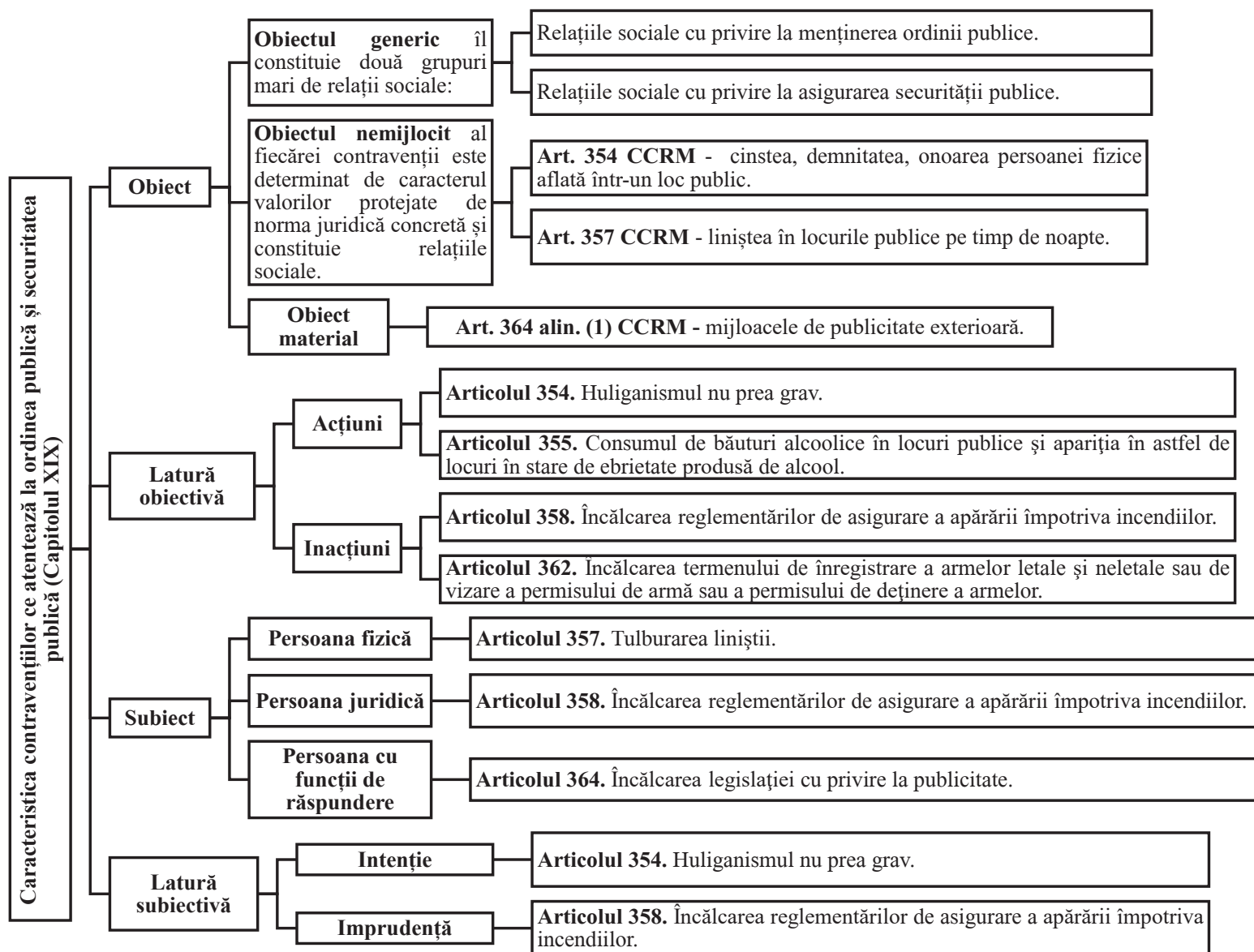

3. Caracteristica contravențiilor ce afectează activitatea autorităților publice.

4. Caracteristica contravențiilor ce atentează la ordinea și securitatea publică.

Activități care dezvoltă competențele juridice practice și de cercetare în grup

1. Elaborarea unei fișe de analiză juridică pentru o contravenție din domeniul circulației rutiere.
 2. Studierea contravențiilor ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile imobiliare.
 3. Analiza unei contravenții care afectează activitatea autorităților publice, cu identificarea valorii sociale ocrotite.
 4. Soluționarea unei spețe privind contravențiile ce atentează la ordinea și securitatea publică.
 5. Elaborarea unui mini studiu comparativ privind asemănările dintre unele contravenții și infracțiuni apropiate ca structură juridică.
-

Test-grilă

- 1. Contravențiile din domeniul circulației rutiere au ca obiect juridic principal:**
 - a) relațiile sociale privind siguranța circulației rutiere;
 - b) relațiile de muncă;
 - c) relațiile familiale.
- 2. Conducerea vehiculului în stare de ebrietate constituie:**
 - a) întotdeauna infracțiune;
 - b) contravenție sau infracțiune, în funcție de circumstanțele prevăzute de lege;
 - c) abatere disciplinară.
- 3. Contravențiile fiscale afectează în principal:**
 - a) activitatea autorităților electorale;
 - b) relațiile privind administrarea și perceperea obligațiilor fiscale;
 - c) relațiile de familie.
- 4. Prezentarea unor informații eronate în documentele fiscale poate atrage:**
 - a) răspundere contravențională, în condițiile legii;
 - b) exclusiv răspundere disciplinară;
 - c) exclusiv răspundere civilă.
- 5. Contravențiile vamale aduc atingere:**
 - a) regimului juridic al frontierei vamale și intereselor economice ale statului;
 - b) exclusiv drepturilor consumatorilor;
 - c) exclusiv relațiilor de muncă.
- 6. Nedecларarea mărfurilor la traversarea frontierei vamale poate constitui:**
 - a) contravenție vamală;
 - b) exclusiv abatere disciplinară;
 - c) exclusiv litigiu civil.
- 7. Contravențiile în domeniul activității de întreprinzător urmăresc protejarea:**
 - a) concurenței loiale și a ordinii economice;
 - b) exclusiv intereselor comercianților;
 - c) exclusiv intereselor consumatorilor.

8. Desfășurarea activității de întreprinzător fără actele permise prevăzute de lege poate atrage:

- a) răspundere contravențională;
- b) exclusiv răspundere civilă;
- c) exclusiv răspundere disciplinară.

9. Nesubordonarea cu rea-voință față de cerința legitimă a funcționarului public reprezintă:

- a) o contravenție care afectează activitatea autorităților publice;
- b) un litigiu administrativ;
- c) o cauză care înlătură răspunderea.

10. Huliganismul nu prea grav aduce atingere

- a) ordinii și liniștii publice;
- b) relațiilor fiscale;
- c) regimului vamal.

11. La delimitarea dintre contravenție și infracțiune este relevant:

- a) gradul de pericol social al faptei și criteriile stabilite de lege;
- b) domiciliul făptuitorului;
- c) profesia făptuitorului.

12. Contravențiile privind protecția datelor cu caracter personal urmăresc apărarea:

- a) dreptului la viață privată și a datelor personale;
- b) exclusiv drepturilor patrimoniale;
- c) exclusiv drepturilor electorale.

13. În cazul concursului dintre mai multe contravenții:

- a) sancțiunea se stabilește potrivit regulilor prevăzute de Codul contravențional;
- b) se aplică exclusiv sancțiunea cea mai mică;
- c) toate cauzele se încetează.

14. Contravențiile care afectează activitatea autorităților publice au ca scop protejarea:

- a) bunei funcționări a autorităților și executării actelor legale;
- b) exclusiv patrimoniului public;
- c) exclusiv activității economice.

15. Individualizarea sancțiunii pentru contravențiile speciale analizate în partea specială a Codului contravențional se realizează prin raportare la:

- a) gravitatea faptei, circumstanțele cauzei și persoana contravenientului;
- b) exclusiv valoarea prejudiciului;
- c) exclusiv poziția autorității constatatoare.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008.
3. Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24 aprilie 1997.
4. Codul vamal al Republicii Moldova nr. 95 din 24 august 2021.
5. Legea nr. 131 din 7 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier.
6. Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
7. Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
8. Guțuleac V., *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
9. Furdui S., *Dreptul contravențional*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
10. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I., *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Hamangiu, 2019.
11. Ursuța M., *Drept contravențional și procedura judiciară în dreptul public*. București: Hamangiu, 2018.
12. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
13. Albert Antoci. Oleg Pantea. *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinau CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3.

LISTA TEMATICII ORIENTATIVE A LUCRULUI INDIVIDUAL

1. Diacronica legislației contravenționale. Noțiuni. Termeni. Scop.
2. Dreptul contravențional – ramură de drept, știință și disciplină didactică.
3. Coordonatele de acțiune ale legislației contravenționale.
4. Principiile și izvoarele specifice dreptului contravențional.
5. Norma juridică, raportul juridic și subiecții dreptului contravențional
6. Particularitățile esențiale ale Codului contravențional.
7. Definiția și trăsăturile esențiale ale contravenției.
8. Conținutul contravenției și relevanța sa juridică. Varietățile contravenției.
9. Delimitarea contravenției de alte fapte ilicite.
10. Condițiile răspunderii contravenționale ale persoanei fizice și juridice.
11. Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei.
12. Cauzele care înlătură răspunderea contravențională.
13. Noțiunea, trăsăturile, scopul și funcțiile sancțiunii contravenționale.
14. Sistemul și caracteristica sancțiunilor contravenționale.
15. Criteriile generale de individualizare a sancțiunii contravenționale.
16. Ordinea aplicării sancțiunilor contravenționale.
17. Circumstanțele atenuante și agravante la aplicarea sancțiunilor contravenționale.
18. Repararea prejudiciului cauzat în rezultatul săvârșirii contravenției.
19. Noțiunea și trăsăturile specifice procesului contravențional.
20. Subiecții și participanții la procesul contravențional.
21. Sistemul autorităților competente să soluționeze cauze contravenționale.
22. Agentul constatat.
23. Noțiunea de probă în procesul contravențional.
24. Tipurile de probă, clasificarea și aprecierea acestora în procesul contravențional.
25. Mijloacele de probă și aprecierea probelor.
26. Corpurile delictive și actele procesual-contravenționale.

27. Valoarea juridică aplicativă a măsurilor procesuale de constrângere.
28. Măsurile procesuale de constrângere aplicate de agentul constator.
29. Natura juridică și scopul măsurilor de siguranță.
30. Caracteristica măsurilor de siguranță.
31. Noțiuni generale privind etapele procesului contravențional.
32. Constatarea faptei contravenționale și atribuțiile agentului constator.
33. Procedura simplificată de constatare și examinare a contravenției.
34. Actele procesual – contravenționale întocmite la constatarea contravenției.
35. Examinarea cauzei contravenționale în instanța de judecată.
36. Procedura scrisă de examinare a cauzei contravenționale în instanța de judecată.
37. Exercițarea căii ordinare de atac în cauza contravențională. Recursul.
38. Calea extraordinară de atac. Revizuirea.
39. Trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești.
40. Caracteristica contravențiilor ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanei fizice.
41. Caracteristica contravențiilor ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică.
42. Caracteristica contravențiilor ce atentează la drepturile reale.
43. Caracteristica contravențiilor în domeniul protecției mediului.
44. Caracteristica contravențiilor în domeniul industriei, construcțiilor, energiei, gospodăriei comunale, locuințelor și amenajării teritoriului.
45. Caracteristica contravențiilor în domeniul agricol și sanitar-veterinar.
46. Caracteristica contravențiilor ce atentează la regimul din transporturi.
47. Caracteristica contravențiilor în domeniul circulației rutiere.
48. Caracteristica contravențiilor în domeniul comunicațiilor electronice și al comunicațiilor poștale.
49. Caracteristica contravențiilor ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile mobiliare.
50. Caracteristica contravențiilor ce afectează activitatea autorităților publice.
51. Caracteristica contravențiilor ce atentează la regimul frontierei de stat și regimul de ședere pe teritoriul Republicii Moldova.
52. Caracteristica contravențiilor ce atentează la modul de administrare. contravenții în domeniul supravegherii pieței, metrologiei, standardizării și protecției consumatorilor.
53. Caracteristica contravențiilor ce atentează la ordinea publică și la securitatea publică.
54. Caracteristica contravențiilor în domeniul evidenței militare.

BIBLIOGRAFIE

I. ACTE NORMATIVE:

1. *Carta Organizației Națiunilor Unite*, adoptată la San Francisco la 26 iunie 1945, intrată în vigoare la 24 octombrie 1945, disponibil: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>.
2. *Constituția Republicii Moldova* din 29 iulie 1994, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 18 august 1994, cu modificările și completările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145723&lang=ro#
3. *Codul contravențional al Republicii Moldova*, nr. 218 din 24 octombrie 2008, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 78–84, art. 100, la 17 martie 2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125094&lang=ro
4. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, nr. 122 din 14 martie 2003, aprobat prin Legea nr. 122 din 24 aprilie 2002, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153183&lang=ro#
5. *Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002*, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 1 martie 2019, nr. 66-75, art. 132, cu modificările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143515&lang=ro
6. *Consiliul Europei. (2013). Protocolul nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*. Strasbourg. Disponibil: <https://european-court.org/ro/documente/consiliul-europei/conven%C5%A3ia-european%C4%83-a-drepturilor-omului/protocolul-nr16/>
7. *Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante*, adoptată la New York la 10 decembrie 1984. Ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 473-XIII din 27.06.1995, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 54-55/606 din 14.09.1995.
8. *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, Roma, 4 noiembrie 1950, disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_roun
9. *Convenția pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante*, adoptată la Strasbourg la 26 noiembrie 1987. Ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1248-XIII din 17.07.1997, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 67-68/563 din 16.10.1997. Disponibil: <https://rm.coe.int/16806dbac4>
10. CRJM, Art. 3 CEDO: Sinteza violărilor constatate în privința Republicii Moldova (12 septembrie 1997 – 1 iunie 2022), disponibil: <https://crjm.org/art-3-cedo-sinteza-violarilor-constatate-in-privinta-republicii-moldova-12-septembrie-1997-1-iunie-2022>
11. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948, disponibil: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf

12. Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și ale dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, seria L 65, 11 martie 2016.
13. *Legea nr. 133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal*, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 170–175, art. 492, din 14 octombrie 2011, disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112168&lang=ro.
14. *Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 157–160, art. 614, 05.10.2007. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149213&lang=ro
15. *Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice*, adoptat la New York la 16 decembrie 1966, intrat în vigoare la 23 martie 1976, disponibil la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>
16. Proiect de lege. Disponibil: <https://www.justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-privind-modul-de-reparare-prejudiciului-cauzat-prin-faptele-ilicite-comise>
17. *Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, adoptat la Strasbourg la 22 noiembrie 1984, art. 4 alin. (1). Disponibil: <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/Protocolul-nr-7.pdf>
18. *Legea nr. 370 din 22 decembrie 2023 privind drepturile copilului*, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 467-468 din 28 decembrie 2023, art. 829 (a abrogat Legea nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994). Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140807&lang=ro
19. *Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți*, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 167-172 din 2 august 2013, cu modificările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149732&lang=ro
20. *Legea nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)*, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 110-114 din 9 mai 2014, cu modificările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137557&lang=ro
21. *Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 347 din 24 mai 2022 cu privire la aprobarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia*. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131543&lang=ro

II. SURSE DOCTRINARE:

1. A. Nedelcu, I. Matei, D. Lupașcu, *Culegere de practică judiciară*, 2005, Ed. Universul Juridic, București, 2006, p.68-71.

2. Bauzon E., *La présomption d'innocence et la charge de la preuve en droit romain*, publicată în volumul 4 al Revue de l'Institut de Criminologie de Paris, vol.3, 2003-2004, p.25.
3. Bernard G., *Les critères de la présomption d'innocence au XVIIIe siècle : de l'objectivité des preuves à la subjectivité du juge*, publicată în volumul 4 al Revue de l'Institut de Criminologie de Paris (2003–2004).
4. Călinoi C., Duculescu V., *Drept parlamentar*, op.cit., p.6.
5. Chiriță R., *Dreptul la un proces echitabil*, București, Editura Universul Juridic, p.291.
6. Chiriță R., *Convenția europeană a drepturilor omului, comentarii și explicații*, vol.II, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p.38-50.
7. Cîstea C., *Prezumția de nevinovăție. Importanța și locul acestui principiu în perspectiva modernizării legislației*, *Revista juridică a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Timișoara*, nr.7 din 1996, p.16.
8. Deleanu I., *Drepturile subiective și abuzul de drept*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988, p.15.
9. Dima C., Potrivitu G., *Dreptul la apărare*, în: *Dreptul*, nr.3, 2003.
10. Furdui S., *Drept contravențional*, Editura Cartier, Chișinău, 2005, p.12-14.
11. Gomien Donna, *Ghid al Convenției Europene pentru Drepturi*, Chișinău, Ediția a 3-a, 2006, p.69.
12. Hotcă M.A., *Drept contravențional, Partea generală*, București, 2003, p.27.
13. Lancrajan C., *Încălcarea prezumției de nevinovăție prin declarații oficiale ale reprezentanților statului*, București, 2009, p.8.
14. Mărgineanu Iurie, *Principiile justiției penale în Republica Moldova. Exegeză comparativă de drept procesual penal*, Chișinău, 2006, p.89.
15. Mihalache I. *Drept privat roman*, Editura Chișinău 2012, p. 21.
16. Ostavciuc, D., *Accesul liber la justiție în materie de procedură penală*, Chișinău, 2023.
17. Poalelungi M., Sîrcu D., *Accesul la justiție*, în *Manualul judecătorului pentru cauze penale*, Ediția I, Chișinău, 2013, p.23.
18. Popovici Tudor, citat de Osoianu Tudor și alții, *Drept procesual penal. Partea generală*, Chișinău, 2009, p.96.
19. Antoci A., Pantea O., Cuciurca D. *Drept contravențional. Culegere de teste*. Chișinău: CEP USM, 2021, ISBN 978-9975-152-91-4 (PDF).
20. Albert Antoci. Oleg Pantea *Drept contravențional: suport de curs*. Chisinău CEP USM, 2024, ISBN 978-9975-152-43-3, 283 p.
21. Pantea O. *Aplicarea sancțiunii „avertismentului” în legislația contravențională a Republicii Moldova și a României*. Aspect comparativ. În: *Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept*, 2019, p. 278-283.
22. Guțuleac V. *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Editura ULIM, 2009, ISBN 978-9975-78-739-0, 320 p.
23. Guțuleac V., Comarnițaia E. *Drept contravențional. Note de curs. Ediția a 2-a*. Chișinău: Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2016, ISBN 978-9975-3101-4-7, 208 p.
24. Furdui S. *Drept contravențional. Curriculum pentru Institutul Național al Justiției*. Chișinău: INJ.

25. Trofimov I., Crețu A. *Drept procesual contravențional*. Chișinău: Editura Cartea Militară, 2017, 312 p.
26. Nichita Rodica. *Realizarea interesului superior al copilului prin prisma principiului abordării realiste a sistemului de educație*. In: Interesul superior al copilului: abordare socio-culturală, normativă și jurisprudențială: conferință științifică internațională, 20 februarie 2023. Chișinău, Republica Moldova, 2023, pp. 205-211. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7655760>
27. Nichita Rodica. *Munca neremunerată în folosul comunității – sancțiune contravențională*. In: *Realități și perspective ale învățământului juridic național*. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale, Facultatea de Drept, USM: conferință științifică internațională aniversară, 3–4 octombrie 2024. Chișinău: Editura USM, 2025, pp. 193-200. ISBN 978-9975-62-938-6 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/rpijn2025.19>
28. Nichita Rodica. *Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei: între voința legiuitorului și realitatea juridică*. In: Integrare prin cercetare și inovare: conferința științifică națională cu participare internațională. Științe Juridice și Economice, Chișinău, 6-7 noiembrie 2025. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 175-183. ISBN 978-9975-62-945-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/spd2025j.24>
29. Nichita Rodica. *Executarea ordinului sau dispoziției superiorului – cauză ce înlătură răspunderea contravențională*. In: Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine: conferință științifică internațională, Iași-Chișinău, 2024. Supliment al revistei științifice „Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique” (Iași, România), Vol. 8, pp. 402–407. ISSN 2558–894X. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13756366>
30. Pantea Oleg și Andrei Gîrleanu. *Măsuri de asistență pentru refugiați și răspunderea contravențională: provocări și soluții*. In: Provocări actuale în securitatea frontierei și protecția internațională: conferința științifică națională cu participare internațională, ediția a 2-a, 10 aprilie 2025. Chișinău: CEP USM, 2026, pp. 279-305. ISBN 978-9975-62-916-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/pasfpi2025.25>
31. Pantea Oleg și Olesea Panchiv. *Metoda statistică în cercetarea sancțiunilor contravenționale: fundamente, tehnici și interpretări*. In: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale). 2025, nr. 3(183), pp. 114-120.
32. Pantea Oleg și Lidia Gîrleanu. *Rolul instituțional al Inspectoratului de Stat al Muncii în prevenirea și sancționarea contravențiilor*. In: Integrare prin cercetare și inovare: conferința științifică națională cu participare internațională. Științe Juridice și Economice, Chișinău, 6-7 noiembrie 2025. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 184-197. ISBN 978-9975-62-945-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/spd2025j.25>
33. Pantea Oleg. *Temporalitatea legii contravenționale – abordări teoretico-practice și soluții de drept public*. In: Realități și perspective ale învățământului juridic național. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale, Facultatea de Drept, USM: conferință științifică internațională aniversară, 3–4 octombrie 2024. Chișinău: Editura USM, 2025, pp. 125-131. ISBN 978-9975-62-938-6 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/rpijn2025.12>

34. Pantea Oleg. *Trăsăturile esențiale ale contravenției*. In: Integrare prin cercetare și inovare: conferință științifică națională cu participare internațională. Științe juridice și economice, Chișinău, 7-8 noiembrie 2024. Chișinău: CEP USM, 2024, pp. 156-162. ISBN 978-9975-62-798-6 (PDF).
35. Antoci Albert și Adrian Lile. *Asigurarea dreptului la un proces echitabil în cadrul documentării contravenției prin prisma prevederilor CEDO*. In: Revista Națională de Drept. 2023, nr. 2(250), pp. 85-92. Disponibil: [https://doi.org/10.52388/1811-0770.2023.2\(250\).09](https://doi.org/10.52388/1811-0770.2023.2(250).09)
36. Antoci Albert și Aliona Frunză. *Procedural peculiarities regarding the application of contraventional detention and criminal procedural detention*. In: Supremația Dreptului. 2022, nr. 2, pp. 72-80. Disponibil: <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2022.e2.07>
37. Ionașcu, V. și Albert Antoci. *Carențe tehnico-legislative privind răspunderea contravențională pentru conducerea vehiculului în stare de ebrietate*. In: Revista Națională de Drept. 2021, nr. 2(244), pp. 105-117. Disponibil: [https://doi.org/10.52388/1811-0770.2021.2\(244\).11](https://doi.org/10.52388/1811-0770.2021.2(244).11)
38. Antoci Albert și A. Roșca. *Procedural aspects regarding the enforcement of contravention sanctions, applied by judicial decision*. In: Supremația Dreptului. 2021, nr. 2, pp. 149–154. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.4543418>
39. Antoci Albert. *The judicial analysis of the art. 295 of Contravention Code*. In: Revista Națională de Drept. 2018, nr. 4-6, pp. 70–75. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3369953>
40. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Procedura de liberare de răspundere penală cu atragere la răspundere contravențională*. In: Legea și Viața. 2025, nr. 3(383), pp. 130–143. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18242741>
41. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Condițiile și particularitățile de aplicare a sancțiunilor contravenționale – suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule și privarea de dreptul special de a conduce vehicule*. In: Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală: conferință științifico-practică internațională, Chișinău, 12-13 decembrie 2024. Chișinău: Lexon Prim, 2025, pp. 278-291. ISBN 978-9975-3418-7-5. Disponibil: <https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.25>
42. Erhan Ianuș. *Împăcarea victimei cu făptuitorul – cauză care înlătură răspunderea contravențională*. In: Integrare prin cercetare și inovare: conferința științifică națională cu participare internațională. Științe Juridice și Economice, Chișinău, 6-7 noiembrie 2025. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 158-169. ISBN 978-9975-62-945-4 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/spd2025j.22>
43. Erhan Ianuș și Valeriu Pâcaleu. *Rolul instanțelor judecătorești în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional*. In: Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală: conferință științifico-practică internațională, Chișinău, 12-13 decembrie 2024. Chișinău: Lexon Prim, 2025, pp. 263-277. ISBN 978-9975-3418-7-5. Disponibil: <https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.24>
44. Erhan Ianuș și Valeriu Pâcaleu. *Termenul de prescripție – cauză care înlătură răspunderea contravențională, noțiune și condiții de aplicare*. In: Realități și perspective ale învățământului juridic național. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale, Facultatea de Drept, USM:

conferință științifică internațională aniversară, 3–4 octombrie 2024. Chișinău: Editura USM, 2025, pp. 56-67. ISBN 978-9975-62-938-6 (PDF). Disponibil: <https://doi.org/10.59295/rpijn2025.06>

45. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Fenomenul contravențional – noțiuni și caracteristici distincte*. In: *Legea și Viața*. 2024, nr. 2, pp. 73–83. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13788343>
46. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Registration and records procedure of contraventions and contraventional causes*. In: *Legea și Viața*. 2023, nr. 4. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10725558>
47. Erhan Ianuș și Stanislav Reaboi. *Simplified procedure for finding and examination of contraventions – theoretical-practical aspects and application problems*. In: *Legea și Viața*. 2023, nr. 3, pp. 23–33. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8388485>

III. SURSE STATISTICE ȘI RAPOARTE OFICIALE:

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Contravenții constatate în anul 2025. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/infografice-contraventii-constatate-in-anul-2025-12_62436.html
2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Nivelul infracționalității în Republica Moldova în anul 2025. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infractionalitatii-in-republica-moldova-in-anul-2025-9478_62334.html
3. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Situația copiilor în Republica Moldova în anul 2024. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/situatia-copiilor-in-republica-moldova-in-anul-2024-9578_61802.html
4. Avocatul Poporului pentru drepturile copilului din Republica Moldova. Raportul privind respectarea drepturilor copilului în Republica Moldova în anul 2024. Disponibil: <https://ombudsman.md>

IV. SURSE WEB:

1. <https://unece.org> , accesat la 04.05.2026.
2. <https://www.gov.uk/government/publications/history-of-road-safety-and-the-driving-test> , accesat la 04.05.2026.
3. <https://www.onisr.securite-routiere.gouv.fr/en/road-safety-policy/road-safety-history>, accesat la 13.05.2026.
4. <https://statistica.gov.md/ro> , accesat la 15.05.2026.
5. <https://www.undp.org/careers> , accesat la 19.05.2026.
6. <https://moldova.un.org/ro> , accesat la 19.05.2026.
7. <https://www.parlament.md/> , accesat la 20.05.2026.

Rodica Nichita

DREPTUL CONTRAVENTIONAL

Culegere de scheme

Asistență computerizată – *Maria Bondari*

Bun de tipar 2026. Formatul 60x84 $\frac{1}{8}$.
Coli de tipar 22,5. Coli editoriale 10,5.
Comanda. Tirajul 20 ex.

Editura USM
str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009
e-mail: *editurausm@gmail.com*